

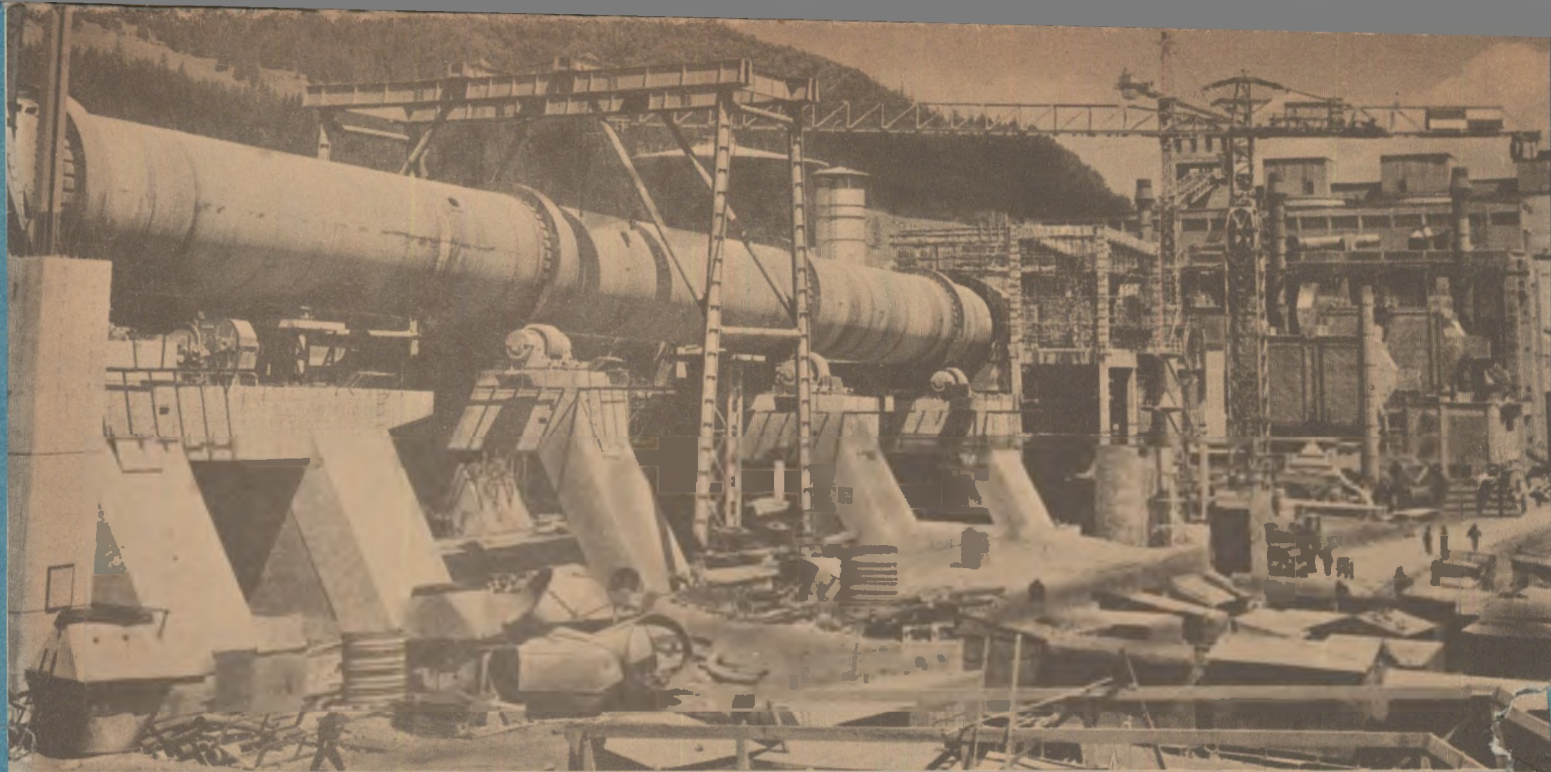
REVISTA ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

O EXIGENȚĂ CU PROFUNDE SEMNIFICAȚII ECONOMICE

ACCELERAREA
PUNERII ÎN FUNCȚIUNE
A NOILOR OBIECTIVE

589956

Accelerarea ritmului de lucru pe șantiere, asigurarea condițiilor pentru respectarea termenelor de punere în funcțiune a noilor capacități constituie obiectivul central al oamenilor muncii din construcții. Creșterea gradului de industrializare a lucrărilor, întărirea ordinii și disciplinei pe șantiere, folosirea intensivă a mașinilor și utilajelor au făcut ca volumul producției realizate în trimestrul II să fie, la Ministerul Construcțiilor Industriale, cu circa 25% mai mare decât în primul pătrar (în iunie, sporul a fost de 14,1% față de luna mai), o serie de șantiere cu rămăneri în urmă înscriindu-se term pe linia recuperării restanțelor. Au fost puse în funcțiune,

pină în prezent, circa 200 de obiective și capacități (din care 149 principale), multe din ele în devans.

Fotografiile înfățișează as-

dustriei lianților, lucrările de construcții-montaj sint încheiate pe tot fluxul tehnologic până la morile de făină. Silozurile de materii prime sint încărcate, ast-

dia - Năvodari, jud. Constanța (jos, stînga). Planul lunii iunie pe întreaga platformă a fost îndeplinit în proporție de 105,4%, rezultate deosebite obținînd montorii (118%). Printre tehnologiile noi aplicate pe șantier se numără consolidarea terenului de fundație prin vibroflotare (în fotografie).

● Combinatul de îngrășăminte chimice Bacău (jos, dreapta). Constructorii și montorii au predat unele instalații, au terminat utilitățile pe întreaga platformă, iar acum pregătesc rodalele sau probele pentru instalațiile de săruri de fluor, fosfogips uscat, amoniac, acid fosforic. Lucrările se disting printr-un grad ridicat de prefabricare.

PE ȘANTIERELE NOILOR OBIECTIVE INDUSTRIALE

pecte de pe trei din marile șantiere ale ministerului :

● Fabrica de ciment Tașca - Bicaz, jud. Neamț (sus). La această modernă unitate a în-

fel că după punerea la punct a unor utilaje de către furnizor vor putea începe probele tehnologice.

● Combinatul petrochimic Mi-

PLENARA COMITETULUI CENTRAL AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

Miercuri, 5 iulie, au avut loc, sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, lucrările plenarei comune a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale.

În încheierea lucrărilor a luat cuvântul tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, secretar general al Partidului Comunist Român.

Comitetul Central al Partidului Comunist Român și Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale și-au însușit în întregime orientările și indicațiile formulate de secretarul general al partidului și au dat o înaltă apreciere contribuției sale esențiale în elaborarea complexului de măsuri supus dezbaterii.

Participanții la dezbateri au subliniat rolul determinant al tovarășului Nicolae Ceaușescu în vasta activitate de perfecționare continuă a organizării conducerii societății noastre în etapa actuală a edificării socialismului, contribuția sa de prim ordin la transpunerea în viață a Programului partidului, a hotărârilor Congresului al XI-lea și ale Conferinței Naționale ale P.C.R.

Plenara a aprobat în unanimitate proiectul Planului național unic de dezvoltare economică și socială pe anii 1979-1980.

Plenara a apreciat că orientările planului 1979-1980 se înscriu pe linia directivelor și obiectivelor stabilite pentru această perioadă de Congresul al XI-lea și Conferința Națională ale partidului și a subliniat că prevederile celor două documente asigură condiții pentru realizarea ritmurilor și proporțiilor prevăzute în planul cincinal 1976-1980 și de Programul suplimentar de dezvoltare economico-socială a României pînă în 1980, îmbunătățirea amplasării teritoriale a forțelor de producție și, pe această bază, înflorirea mai accelerată a tuturor județelor țării. Prevederile proiectului planului național unic pe anii 1979-1980 au avut drept călăuză hotărârea Plenarei C.C. al P.C.R. din 22-23 martie a.c. cu privire la perfecționarea conducerii și planificării economico-sociale și au fost completate și îmbunătățite potrivit măsurilor stabilite de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. în ședința din 23 iunie a.c.

Plenara a relevat importanța prevederilor vizînd îmbunătățirea laturilor calitative ale întregii activități economice, trecerea de la acumulări cantitative la o nouă calitate superioară, condiție esențială pentru îndeplinirea sarcinilor actualului cincinal al revoluției tehnico-stiințifice.

Subliniînd că elaborarea proiectului de plan s-a desfășurat sub îndrumarea directă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, plenara a relevat preocuparea constantă a secretarului general al partidului pentru orientarea eforturilor spre valorificarea deplină și la un nivel superior a potențialului economiei noastre, spre folosirea intensivă a capacităților de producție și sporirea productivității muncii, utilizarea rațională a resurselor materiale și energetice, reducerea consumurilor materiale, sporirea eficienței în toate ramurile, ridicarea

calității întregii activități și, pe această bază, creșterea neîntreruptă a nivelului de trai al întregului popor.

Plenara a subliniat faptul că proiectul Bugetului de stat pe anul 1979 reflectă transpunerea în viață a orientărilor și indicațiilor date de tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu privire la îmbunătățirea laturilor de ordin calitativ ale activității economice, reducerea cheltuielilor de producție, gospodărirea judicioasă a fondurilor materiale și bănești, realizarea unei înalte eficiențe în toate sectoarele de activitate și consolidarea echilibrului monetar, financiar și valutar. Proiectul de buget, care se prezintă echilibrat, oglindind creșterea generală a activității economice, dezvoltarea armonioasă economică și socială a țării, este elaborat în strînsă corelație cu indicatorii prevăzuți în Planul național unic de dezvoltare economică și socială pe anul viitor și asigură resursele financiare necesare, corespunzător sarcinilor stabilite privind producția, investițiile, comerțul exterior, acțiunile sociale și alte obiective planificate.

Plenara a relevat faptul că prevederile planului și bugetului reflectă justetea politicii partidului și statului de dezvoltare în ritm susținut a întregii economii naționale, prin îndeplinirea fermă a revoluției tehnico-stiințifice și crearea bazei materiale necesare progresului mai rapid al țării, asigură îndeplinirea sarcinilor de ridicare continuă a nivelului de trai al poporului.

Plenara Comitetului Central a aprobat în unanimitate politica externă și activitatea desfășurată pe plan internațional de partid și statul nostru, de secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu. De asemenea, plenara a stabilit să se acționeze în spiritul aprecierilor și orientărilor cuprinse în cuvîntarea de încheiere a tovarășului Nicolae Ceaușescu - corespunzătoare liniilor directe stabilite de Congresul al XI-lea și de Conferința Națională - pentru participarea țării noastre la soluționarea problemelor complexe ale vieții internaționale actuale pentru dezvoltarea continuă a prieteniei și colaborării României cu toate țările socialiste, adîncirea solidarității și cooperării cu țările în curs de dezvoltare, cu țările nealiniate, pentru extinderea relațiilor cu țările capitaliste dezvoltate, cu toate statele lumii în spiritul principiilor coexistenței pașnice, egalității și respectului reciproc, independenței și suveranității naționale, pentru întărirea unității cu toate forțele revoluționare, democratice, în slujba cauzei progresului, păcii și prieteniei între popoare.

Comitetul Central al Partidului Comunist Român își exprimă convingerea că documentele aprobate de plenară vor fi primite cu satisfacție și vor mobiliza energiile creatoare ale întregului nostru popor, că oamenii muncii - români, maghiari, germani și de alte naționalități - sub conducerea organizațiilor de partid, vor acționa cu fermitate și consecvență pentru transpunerea în viață a hotărârilor stabilite, care corespund pe deplin intereselor societății noastre și care asigură înaintarea neabătută a României pe calea progresului și civilizației socialiste.

La jumătatea cincinalului și a anului 1978

EFORTURI SUSȚINUTE PENTRU ÎNFĂPTUIREA INTEGRALĂ A PLANULUI DE INVESTIȚII

INCHEIEREA PRIMEI jumătăți a anului 1978 și totodată a primei jumătăți a cincinalului actual, reprezintă un prilej de bilanț rodnic în toate domeniile activității economico-sociale din patria noastră. A fost o perioadă de muncă intensă, de mobilizare la un înalt nivel a energiilor creatoare ale tuturor colectivelor de oameni ai muncii din industrie, agricultură, transporturi, de pe șantiere, din institute de cercetare și inginerie tehnologică pentru realizarea neabătută a mărețelor sarcini stabilite de Congresul al XI-lea al P.C.R. și Conferința Națională a partidului pentru accelerarea progresului neîntrerupt al patriei socialiste. Strâns uniți în jurul partidului, al secretarului său general, oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, acționează cu fermitate pentru a transforma rodul acumulărilor cantitative într-o nouă calitate, pentru realizarea integrală, în toate domeniile, a prevederilor Programului suplimentar de dezvoltare economico-socială mai accelerată a României până în 1980. În toate unitățile economice se acționează cu energie pentru realizarea ritmică, integrală, a producției nete și fizice, pentru creșterea productivității muncii, reducerea cheltuielilor materiale, pentru aplicarea cu eficiență maximă a principiilor auto-gestiunii.

Vastul program de investiții prevăzut în Direcți-

vele Congresului al XI-lea al P.C.R. pentru perioada 1976—1980 s-a materializat, în prima jumătate a acestui cincinal, în punerea în funcțiune a numeroase și importante capacități de producție industriale și agro-zootehnice care au contribuit la dezvoltarea considerabilă și la modernizarea bazei tehnico-materiale a economiei, necesară pentru realizarea de producții sporite cantitativ și calitativ. Conectarea la circuitul productiv, la termenele stabilite sau în devans, a noilor obiective de investiții a permis o dezvoltare economică echilibrată și armonioasă a județelor țării, crearea de noi locuri de muncă, realizarea premiselor necesare înfăptuirii Programului suplimentar de dezvoltare economico-socială a României până în anul 1980.

Dată fiind corelația directă între dezvoltarea bazei tehnico-materiale a economiei și creșterea bunăstării oamenilor muncii se cere acționat energic, în continuare, și în cea de a doua jumătate a acestui an, în întregul cincinal, pentru realizarea fizică integrală a prevederilor din programul de investiții. Eforturi susținute sînt necesare cu atât mai mult cu cît, alături de rezultatele bune obținute, de punerea în funcțiune în devans a numeroase noi capacități de producție, mai există cazuri în care în respectarea termenelor de dare în exploatare a unor noi obiective au apărut unele întârzieri față de datele prevăzute în grafice.

Ce arată o radiografie a realizărilor din semestrul I ?

REALIZAREA INTEGRALĂ a importantului program de investiții din acest an face necesară — în activitatea tuturor factorilor care participă la materializarea sa — orientarea prioritară a preocupărilor pentru sprijinirea punerii la termen în funcțiune a noilor capacități de producție.

În afara măsurilor ce se cer a fi luate de participanții direcți, se impune acordarea unui sprijin mai mare de către furnizorii de materiale de construcții și cei de utilaje tehnologice. Experiența primului semestru din acest an pune în lumină și importanța deosebită a unei colaborări corespunzătoare și între constructorii de pe șantiere: antreprenori generali, de specialitate, beneficiari care efectuează lucrări de construcții-montaj și subantreprenori.

Toate aceste intercondiționări își găsesc o ilustrare semnificativă în activitatea Trustului de lucrări speciale din București, care execută izolații termice, frigorifice, fonice, protecții anticorozive, înzidiri refractare, precomprimări de bazine și rezervoare pe beton armat, glisări de coșuri la obiective industriale cu o răspîndire geografică mare. Așa cum rezultă din tabelul nr. 1 planul de construcții-montaj, pe ansamblul trustului, a fost realizat în semestrul I a.c. în proporție de 86 la sută. Fizic, aceasta a însemnat respectarea termenelor de punere în funcțiune doar la 50 la sută din noile capacități prevăzute a fi date circuitului productiv în semestrul I a.c. Alături de puneri în funcțiune la termen sau în devans (unele dezvoltări de capacități la Întreprinderea de autoturisme Pitești. Întreprinderea de reparații Ploiești. „Chimpex“ Constanța ș.a.), s-au înregistrat restanțe la unele noi capacități ce trebuiau finalizate în industria chimică și metalurgică.

Prioritate! livrărilor care condiționează punerile în funcțiune

ANALIZA principalelor cauze (tabelul nr. 2), care se regăsesc, de altfel, la toate obiectivele rămase restante față de sarcinile planului de construcții-montaj al trustului, permite evidențierea principalelor direcții de acțiune ce trebuie avute în vedere, în continuare, pentru recuperarea rămănelor în urmă și încadrarea în sarcinile de plan ale acestui an.

1 Centrala industrială de resort să includă pe lista de priorități a furnizorilor de materiale refractare cantitățile și sortimentele care condiționează direct punerea în funcțiune a noilor obiective industriale cu termene în semestrul II și cele necesare pentru recuperarea restanțelor.

2 Antreprenorii generali și de specialitate, precum și beneficiarii care au sarcina de a efectua lucrări de construcții-montaj să ur-

Tabelul nr. 1

Realizarea planului în cadrul Trustului de lucrări speciale din București (în primul semestru din 1978)

Realizări față de plan (%)		Realizări semestrul I 1978 față de realizări semestrul I 1977 (%)
Producția finită de construcții-montaj	Producția industrială proprie	Producția finită de construcții-montaj
86	100	115

Număr de capacități noi puse în funcțiune			Realizarea (%) lucrărilor planificate la principalii beneficiari din :
Înainte de termen	La termen	Restanțe	
6	55	60	

— industria chimică	82,5
— industria energiei electrice	130,0
— industria metalurgică	76,0
— industria ușoară	110,6
— industria alimentară	120,0

mărească o sporire substanțială față de prezent a operativității cu care asigură fronturile de lucru necesare subantreprizilor. Tot pentru impulsivitatea activității în această direcție ar putea fi supusă atenției factorilor de resort propunerea specialiștilor din cadrul Trustului de lucrări speciale din București ca antreprenorii generali și de specialitate să fie mai direct stimulați în respectarea la termen a obligațiilor pe care le au prin instituirea unor penalizări pe care aceștia să le plătească subantreprizilor în cazul în care nu-i asigură fronturile de lucru necesare potrivit prevederilor din graficele elaborate de comun acord.

3 Pentru sporirea productivității muncii la subantrepriza de specialitate, acolo unde condițiile de atacare a lucrărilor sînt create, specialiștii trustului consideră necesară o mai mare operativitate în asimilarea în țară, în întreprinderi constructoare de mașini, în colaborare cu cele din sectorul materialelor de construcții, a tehnologiei de aplicare a spumei poliuretanic prin pulverizare directă pe suport. Desigur, la aceasta trebuie să aducă un aport de creativitate sporit și specialiștii trustului a căror productivitate va crește, în acest fel, la activitatea menționată, de circa 10 ori.

4 Un ajutor prețios ar putea da constructorilor specialiștii din întreprinderile constructoare de mașini și la operațiunea de închidere a halelor cu tablă cutată unde actualmente, în multe cazuri, se mai folosesc scule cu productivitate redusă. Asimilarea și realizarea unor scule și dispozitive pneumatice și electrice de filetat, de nituit, de împușcat bolțuri ar putea conduce la sporiri foarte mari ale productivității muncii în construcții, în aceste cazuri, chiar cu 250 la

sută. S-a apreciat că de o deosebită utilitate în acest sens ar putea fi valorificarea studiului întocmit de INCERC privind asimilarea de noi scule ergonomice, care în prezent este neutilizat.

5 Subantreprizorul de specialitate a subliniat de asemenea ca necesar să se analizeze posibilitatea creării unui coordonator gene-

execuție, proiectare, asimilare de scule noi, difuzarea celor fabricate etc. Existența unui asemenea organism, apreciază specialiștii din trust, ar contribui la înlăturarea unora dintre neajunsurile actuale — deloc minore — existente în aprovizionarea cu scule.

6 Alături de cele arătate, la nivelul trustului analizat există rezerve interne de sporire a productivității muncii ce se cer mai bine puse în valoare. Existența, în semestrul I, a unui număr de circa 7 000 om-zile nelucrate datorită absențelor nemotivate, învoierilor și concediilor fără plată, nu este decît un argument. Este necesar ca, mobilizînd mai complet potențialul productiv și creativ disponibil, colectivele de oameni ai muncii din unitățile și șantierele trustului să sporească eforturile pentru recuperarea rămîinerilor în urmă și încadrarea în prevederile de plan. La aceasta se cere însă și o contribuție sporită din partea antreprenorilor generali și a furnizorilor de materii prime, în așa

Unele cauze ale restanțelor în realizarea planului de construcții-montaj la T.L.S. — București (în semestrul I a.c.)

Cauze	1) Întîrzieri în primirea unor materiale de construcție				
	Materiale neprimite pe șantiere	Termen de primire prevăzut în contracte	Cantități	Furnizori în restanță	
● Unele capacități în restanță	● Cuptoare de coacere și grafitare pe platformă Slatina	— cărămizi refractare	semestrul I a.c.	2 000 t 800 t 200 t	„Răsăritul“ — Brașov „Vulturul“ — Comanic Întreprinderea de prefabricate refractare Pleașa
		— beton refractar	lunile mai-iunie a.c.	450 t	import
		— plăci bazalt — plăci stucuri grafal — cărămizi de șamotă ușoare	lunile aprilie — iunie a.c.	60 t 110 t 100.000 buc.	Întreprinderea de lianți Brașov „Anticorozivul“ — București Întreprinderea de produse refractare Alba Iulia
● Neasigurarea fronturilor de lucru	● Dezvoltare capacități la Întreprinderea de produse carbonace Slatina	Operațiuni neefectuate pentru asigurare	Termen de predare	Valori	Antreprenorii generali, de specialitate și beneficiari în restanță
		— acoperire hală grafitare	luna aprilie a.c.	1,5 mil. lei	Trustul de construcții industriale Craiova
		— bazin de descărcare	luna mai a.c.	1 mil. lei	Trustul de construcții chimice Cluj-Napoca
		— montaj conducte, utilaje și probe	trim. II a.c.	3,5 mil. lei	Trustul de montaj utilaj chimic București
		— probe presiune și cu apă la recipient și cupetoare	luna aprilie și mai a.c.	3,3 mil. lei	Combinatele chimice din Năvodari, Slobozia și Rîmnicu-Vilcea

ral în problema producției de scule și dispozitive. El va urma să asigure analiza și centralizarea cererilor de astfel de obiecte, repartizarea la furnizor a sarcinilor de

fel încît termenele de punere în funcțiune a noilor obiective de investiții să fie cu strictețe respectate.

B. PADURE

EXIGENȚE ALE MICȘORĂRII COSTURILOR DE PRODUCȚIE

- Perfectionarea mecanismului economico-financiar și reducerea costurilor de producție
- Metodologii noi de calcul a unor indicatori
- Răspundere în întreprinderilor și centralelor.

ÎN CONDIȚIILE perfecționării mecanismului economico-financiar, ale priorității acordate producției nete în sistemul indicatorilor de plan, reducerea sistematică a costurilor și cheltuielilor materiale pe unitatea de produs și creșterea, pe această bază, a rentabilității în economie ocupă un loc de prim ordin. În anii 1976 și 1977 prin reducerea costurilor de producție s-a obținut un volum de economii de circa 36 mld. lei. Sînt, rezultate importante, a căror depășire necesită adoptarea în fiecare unitate economică a unor măsuri menite să asigure valorificarea deplină a rezervelor existente.

Perfecționarea metodologiei de calcul a costurilor

CUNOAȘTEREA problemelor costurilor de producție constituie o necesitate de prim ordin pentru cadrele din întreprinderi, centrale și ministere, fiind — în același timp — o condiție pentru reușita aplicării oricăror măsuri legate de creșterea rentabilității întreprinderilor, de trecere la aplicarea măsurilor privind perfecționarea mecanismului economico-financiar.

În ultimii ani s-a desfășurat o activitate susținută pe linia perfecționării conținutului costurilor de producție, urmărindu-se asigurarea condițiilor pentru ca acest indicator complex să reflecte cât mai fidel cheltuielile nemijlocit necesare pentru realizarea producției materiale planificate și, în același timp, să devină un instrument eficace în analiza economică, în caracterizarea eficienței, în economisirea muncii sociale. Astfel, cu prilejul îmbunătățirii prețurilor de producție și de livrare, au fost eliminate din costuri o serie de elemente de natura venitului net ca, de exemplu, taxa asupra fondurilor de producție care, prin dispersia și ponderea destul de ridicată ce o avea în costurile unor ramuri și subramuri productive, conducea la deformarea costurilor de producție și greva nivelul general al prețurilor din economie. Totodată, taxa pe terenuri a fost trecută pe rezultate financiare, fiind și aceasta o categorie de venit net.

Deosebit de semnificativ este și faptul că, în cursul anului trecut, conducerea de partid și de stat a aprobat ca o serie de cheltuieli cu caracter social, care nu sînt determinate de cerințele producției (cheltuielile pentru gărzi patriotice, amortizarea și reparațiile clădirilor și altor fonduri fixe date în folosință creșelor, grădinițelor, școlilor profesionale, cheltuielile de întreținere și funcționare a cantinelor-restaurant, cheltuielile de protocol), să fie suportate din venitul net. Din aceeași sursă s-a aprobat să fie suportate și cheltuielile neproductive — dobînzile penalizatoare pentru creditele restante, locațiile, amenzile și penalizările — care, după cum se știe, nu se planifică, dar apar în execuție ca urmare a unor deficiențe în activitatea unităților și reprezintă, practic, elemente de redistribuire a veniturilor în procesul reproducerii lărgite.

Prin toate aceste măsuri s-au creat premisele ca în activitatea de reducere a costurilor de producție, colectivele de oameni ai muncii să se axeze pe problema costurilor directe și indirecte care sînt legate nemijlocit de producție și să propună soluții viabile care, transpuse

în practică, să permită creșterea continuă a rentabilității produselor, a eficienței economice în general.

În vederea stimulării unităților economice în creșterea gradului de prelucrare a materiilor prime și materialelor, în valorificarea superioară a acestora, la stabilirea noilor prețuri de producție și de livrare îmbunătățite s-a adoptat un criteriu nou de dimensionare a rentabilității pe ramuri, subramuri și produse, și anume: **rentabilități mai reduse în ramurile primare și mai ridicate pe măsură ce se pătrunde în ramuri care asigură o prelucrare finală superioară.** Pentru a pune pe picior de egalitate unitățile economice, în lumina măsurilor privitoare la perfecționarea mecanismului economico-financiar și, în același timp, pentru a se menține, în continuare, criteriul menționat, s-a introdus ca nouă categorie prelevarea pentru societate a unei părți din valoarea producției nete, care este percepută din beneficii și stabilită prin aplicarea unor cote procentuale diferențiate pe ministere, centrale și întreprinderi, jucînd, în același timp, și rol de reglare a rentabilității. În condițiile menționate, conținutul costurilor de producție servește mai bine reflectării reale a consumurilor de muncă vie și materializată și asigură joncțiunea corespunzătoare cu metodologia de calcul a producției nete, cerută de aplicarea noului mecanism economic și financiar (schema).

VALOAREA PRODUCȚIEI MARFĂ	PREȚ PRODUCȚIE	TOTAL COST DE PRODUCȚIE	Materii prime, materiale de bază și auxiliare (din afară) din care: - produse și semifabricate din cooperare	TOTAL CHELTUIELI MATERIALE (cheltuielile cu munca trecută)	
			Deșeurile recuperabile (se scad)		
			Combustibili (din afară)		
			Energie și apă (din afară)		
			Amortizarea fondurilor fixe		
			Alte cheltuieli materiale		
			Retribuții		TOTAL CHELTUIELI CU MUNCA VIE
			Impozit pe retribuții		
			Contribuții pentru asigurări sociale		
			Contribuții la fondul pentru introducerea tehnicii noi		
Alte cheltuieli cu munca vie					
Beneficiu	PRODUCȚIA NETĂ*				
			Impozit metodologic (inclus prin excepție în producția marfă)		

*) La unitățile economice care înregistrează producția netă determinată, semifabricate de producție proprie destinate consumului intern etc. (producția globală pentru calculul producției nete fiind mai mare decât producția marfă, sau mai mică, cu soldul acestor elemente), se adaugă cheltuielile cu munca vie aferente soldului de la sfîrșitul și începutul perioadei pentru aceste elemente.

În cursul anului 1976 s-au elaborat noi „Norme de planificare, evidență și calculare a costurilor producției industriale“, care au generalizat experiența pozitivă din întreprinderi și centrale industriale, au fundamentat mai bine conținutul costurilor

totale și materiale, au pus accentul pe introducerea metodelor de calcul și evidență perfecționate, au reglementat problemele noi apărute în economie în relație cu problematica costurilor.

Ce este nou în domeniul indicatorilor costurilor de producție

UTILIZĂM astăzi ca indicatori cu caracter de directivă: a) **nivelul costurilor maxime la 1 000 lei producție marfă**, și b) **nivelul costurilor materiale maxime la 1 000 lei producție marfă**. În lumina măsurilor stabilite cu privire la perfecționarea mecanismului economico-financiar, acest din urmă indicator capătă un rol fundamental, deoarece producția netă (calculată prin metoda de producție) va fi dimensionată în funcție de **nivelul costurilor materiale maxime la 1 000 lei producție marfă**. Este clar că, în această situație, va trebui acordată mai multă atenție întăririi compartimentelor de costuri din întreprinderi și centrale.

Reținem atenția asupra faptului că indicatorul nivelului costurilor maxime la 1 000 lei producție marfă, fiind un indicator cu structură variabilă, oglindește și alți factori decât reducerea ca atare a costurilor pe unitatea de referință și este necesară o analiză sistematică a factorilor de influență. Este vorba de **influența structurii producției și a evoluției prețurilor**. Astfel, spre exemplu, centrala cimentului a redus în anul 1977 costurile față de plan, dar această reducere a provenit din influența favorabilă a structurii producției, în timp ce costurile unitare nu numai că nu au scăzut, dar chiar au crescut (+ 7,7 lei / 1 000 lei producție marfă). O situație similară a prezentat-o în anul 1977 și Centrala de fire și fibre chimice Săvinești.

Atunci când nivelul costurilor de producție se reduce pe seama influenței structurii producției este bine, dar nu suficient. Trebuie acționat să se reducă costurile ca atare pe unitatea de referință (1 000 lei producție marfă). Dacă nivelul total al costurilor s-a redus pe seama structurii producției, dar costurile ca atare au crescut, fenomenul poate fi apreciat ca nesatisfăcător.

Lista indicatorilor de fundamentare și analiză a costurilor este mult mai largă decât ceea ce pot exprima indicatorii **costuri totale la 1 000 lei producție marfă și costuri materiale la 1 000 lei producție marfă**, care au structură variabilă. Iată, să luăm spre exemplu indicatorul reducerea procentuală medie a costurilor de producție planificate la producția marfă comparabilă. Acest indicator, cu structură fixă, care oglindește efortul propriu în domeniul reducerii costurilor de producție, a fost abandonat atât ca indicator de directivă al planului, pe considerentul că nu cuprinde întreaga producție, deci și produsele noi asimilate, cât și ca indicator de analiză și fundamentare, chiar și pentru întreprinderile cu producție de masă sau de serie mare. Având în vedere faptul că acest indicator servește foarte clar ideii măsurării efortului propriu, eliminând influența structurii producției și prețurilor la care este supus în prezent indicatorul costuri totale la 1 000 lei producție marfă, se pune întrebarea: **de ce nu s-ar putea folosi în analiza și fundamentarea costurilor, mai ales în producția de masă și de serie mare?**

În multe întreprinderi, pentru că indicatorul nu s-a mai transmis prin plan, s-a abandonat complet și în analiza realizărilor sau în fundamentarea planului. Sistem de părere că acest abandon este nejustificat, ținând seama de obiectivele pe care le vizăm în domeniul economisirii muncii sociale. Totodată, se observă că nu se folosește ca indicator de analiză și fundamentare **volumul de economii din reducerea costurilor de producție**,

indicator cu largă semnificații, care arată aportul în acumulările bănești și în venitul net al societății.

O altă problemă care merită atenție este și aceea a indicatorului **costul produsului X**. În prezent, reglementările prevăd că centrala stabilește prin plan costul principalelor produse și le urmărește ca atare. Dacă în anii 1975—1976, datorită reasezării de prețuri de producție în trepte, au existat unele dificultăți în stabilirea prin plan a acestor costuri pe produse, în prezent centralele au toate condițiile pentru a face această treabă cu responsabilitate. Datorită complexității nomenclatorului sortodimensional sistem de părere că numai **centrala industrială poate planifica corect costul principalelor produse, evitând calculele extrem de agregate și practic lipsite de eficiență, care s-ar impune la nivelul ministerelor sau al economiei naționale**.

Costul tuturor produselor se planifică în întreprinderi conform metodologiei actuale (formularele CP 4), dar trebuie subliniat că urmărirea costurilor pe produse și, mai ales, analizele comparative sînt uneori deficitare. **Elaborarea calculației de plan și efective pe produs capătă noi valențe în condițiile noului mecanism și, ca atare, unitățile și centralele economice vor trebui să o trateze cu mai multă atenție decât pînă în prezent, pe baza normelor de consum, respectiv a consumurilor efective necesare pentru realizarea producției. Calculația pe produs întocmită la începutul perioadei de plan nu trebuie considerată în mod rigid, ci trebuie adaptată ori de cîte ori apar condiții noi, care influențează favorabil nivelul costurilor efective.**

Utilizarea operativă a informațiilor furnizate de calculațiile efective în actualizarea calculațiilor de plan prezintă o importanță deosebită pentru optimizarea deciziilor legate de creșterea eficienței economice în întreprinderi. În același timp, trebuie avut în vedere că antecalculațiile pe produse nu au un rol pasiv în procesul de planificare. Ele nu reprezintă doar o însumare mecanică a elementelor de costuri, ci sînt rezultatul unui proces de analiză critică în vederea identificării rezervelor de diminuare a cheltuielilor.

Problema calculației costurilor nu reprezintă o **problemă a compartimentelor funcționale, ci trebuie să constituie un obiectiv al întregii unități economice**. Costurile de producție, și, în special, cele materiale, condiționînd hotărîtor producția netă, trebuie să devină un obiectiv al conducerii întreprinderii. În acest context, **calculațiile de costuri trebuie integrate într-un sistem al conducerii prin costuri**. Astfel, calculațiile de plan se elaborează pe fiecare produs și loc de muncă, urmărindu-se și stabilindu-se ca atare abaterile de la normele și normativele de cheltuieli și responsabilitățile corespunzătoare.

În cursul acestui an, pentru prima dată, s-a transmis prin plan, în mod experimental, un normativ de **cheltuieli indirecte la 1 000 lei producție marfă** stabilit pe ministere. Eficiența acestui normativ este legată necondiționat de o defalcare corespunzătoare pe centrale și întreprinderi, în funcție de natura și specificul activităților economice desfășurate de acestea.

ÎN GENERAL, în analiza și fundamentarea costurilor de producție trebuie evitate calculațiile globale și analizele temeinic influențele multitudinii factorilor care acționează asupra nivelului costurilor de producție. Esențialul constă în a folosi toți indicatorii, toate pîrghiile care pot conduce la mobilizarea efortului propriu în domeniul reducerii costurilor totale și materiale pe unitatea de produs, factor endogen al promovării proceselor intensive în economia națională.

dr. Gh. ȘICĂ
director în C.S.P.

Reducerea consumului de energie în agricultură

— Puncte de vedere —

REDUCEREA CONSUMULUI DE ENERGIE pentru obținerea unei tone de produs agricol solicită tehnici de calcul și evaluări specifice. Numai în felul acesta se pot evidenția soluții eficiente pentru politica alocărilor de factori și se poate influența favorabil raportul: energie consumată/produs util. În plus, asemenea abordări sînt necesare și pentru motivul că între resursele care se mobilizează pentru obținerea recoltelor există o competitivitate specifică fiecărui grad de intensivizare a agriculturii. Posibilitățile de substituire a factorilor pentru obținerea aceleiași cantități de produse impun reconsiderări tehnologice care să modifice mărimea resurselor, în strictă dependență de eficiența cu care ele se materializează în efect final.

Limitîndu-ne, în cele ce urmează, investigațiile cu privire la consumul de energie din agricultură doar la cel ocazionat de tehnologiile de producție, nu contestăm posibilitățile de economisire a energiei oferite de ecologie și biologie. Avem în vedere că favorabilitatea pedoclimatică, exprimată prin potențialul ecobiologic al soiurilor (hibridilor), se materializează în produse prin intermediul tehnologiilor, astfel că analiza energetică tehnologică înscamnă de fapt, analiza factorilor de materializare a unui potențial preexistent proceselor în cauză.

Pe de altă parte, însuși consumul de energie din procesul tehnologic este doar parțial un consum direct — și anume consumul de carburanți și lubrifianți ocazionat de exploatarea tractoarelor și consumul de energie electrică. Cea mai mare parte a consumurilor energetice ale agriculturii sînt indirecte, prin folosirea unor materiale și produse la a căror producere s-a cheltuit energie: sămînță, îngrășăminte, pesticide, tractoare, mașini agricole, instalații, recipienti și a.

Substituirea factorilor de producție

SE ȘTIE că pentru realizarea unui spor de producție suplimentar

de o mărime dată, în anumite situații se poate recurge exclusiv la alocări suplimentare dintr-un singur factor, ales din doi sau trei factori capabili de a determina același efect. Posibilitățile de substituire a factorilor pentru obținerea aceluiași efect util sînt mult mai numeroase acolo unde nivelul de intensivizare al agriculturii este mai scăzut — de exemplu în cazul agriculturii țărilor în curs de dezvoltare. Cu cît intensivizarea este mai avansată, posibilitățile de substituire sînt mai reduse.

Substituirea factorilor are în vedere o gamă largă de obiective urmărite prin lucrările tehnologice. Astfel, eliminarea buruienilor din lanuri este posibilă deopotrivă prin muncă manuală, prin lucrări mecanice sau prin recurgerea la produse chimice. Fertilitatea terenurilor poate fi menținută sau sporită printr-o serie de lucrări mecanice, sau prin cultivarea unor specii care îmbogățesc solul în elemente fertilizante, ori prin administrarea de îngrășăminte.

Selectarea mijloacelor de intervenție tehnologică nu poate să pornească întotdeauna de la astfel de premise, deoarece în majoritatea cazurilor resursele sînt limitate; pe de altă parte, pentru realizarea unor recolte superioare, substituirile sugerate sînt insuficiente, fiind necesar să se recurgă la măsuri complementare. Din punct de vedere energetic, existența posibilităților de substituire a factorilor pentru același efect util, în funcție de volumul alocărilor, oferă un câmp larg de analiză; elementul central care permite o asemenea abordare este dat de cantitatea diferită de energie încorporată în factorii de producție substituibili. Ingineria tehnologică agricolă are posibilitatea și obligația de a evalua proporțiile în care este necesară restructurarea bazei tehnico-materiale, astfel încît, pentru fiecare unitate suplimentară de produs agricol cerut de economia națională să se minimizeze cantitatea de energie necesară.

Dacă nu se ia în considerație sămînța, pentru care a avut loc un

consum de energie într-un proces tehnologic relativ asemănător în anul anterior, rămîn în atenție trei grupe mari de consum de energie pentru producția curentă:

1. consumul de energie (combustibil) pentru executarea lucrărilor agricole;

2. consumul de energie materializat în tractoare și mașini agricole;

3. consumul de energie materializat în produsele chimice folosite (îngrășăminte, pesticide etc.).

Între cele trei tipuri de consum energetic există intercondiționări complexe; orice abordare unilaterală este pasibilă de schematizări care să denatureze fenomenul real. Astfel, eficiența consumului de energie pentru efectuarea lucrărilor este strîns dependentă de caracteristicile tehnice și tehnologice ale parcului de mașini și tractoare cu care se execută lucrările, de natura și caracteristicile produselor chimice folosite pentru fertilizare și protecția culturilor. Realizarea de economii de combustibil poate fi doar aparent favorabilă atunci cînd raportarea se face la unitatea de suprafață. Eficiența este mai concludentă în cazul în care se reduce valoarea raportului combustibil consumat/producție obținută.

Competitivitatea sub aspect energetic

MULT MAI IMPORTANTĂ ni se pare competitivitatea dintre combustibilul materializat în echipament tehnic și cel materializat în produsele chimice folosite în procesul tehnologic.

Mărimea recoltelor pentru toate culturile se exprimă matematic prin cel puțin două funcții de producție: $y=f(t)$, în care mărimea producției (y), este dependentă de termenul (t) optim de executare a lucrărilor și $y=f(i)$, cînd nivelul recoltei (y) este dependent de cantitatea îngrășămintelor (i) administrate. Ambele aceste funcții sînt pătratice, adică presupun existența randamentelor descrescînde. Se poate construi și un model matematic generalizator, care

să arate că eficiența fiecărui consum tehnologic depinde de momentul în care acesta are loc.

Recurgerea la oricare din modelele (funcțiile) matematice de mai sus obligă compararea mărimii influențelor și a cauzelor care le generează. Astfel, pierderile de recoltă ocazionate de neexecutarea lucrărilor în termen pot fi recuperate prin creșterea consumurilor de îngrășăminte. Dacă neincadrarea în termen este generată de insuficiența parcului de mașini și tractoare, rezultă că deficitul de energie încorporată în echipament reclamă, în compensare, un consum mai mare de energie încorporată în produse chimice, astfel încât nivelul recoltelor să rămână același. În acest caz, rămâne de stabilit dacă și în ce măsură o „economie“ de combustibil fosil realizată prin limitarea cantitativă a echipamentului tehnic se compensează ca efect printr-o creștere a consumului de energie sub forma îngrășămintelor chimice.

În termeni concreți, problema se poate formula, pentru țara noastră, în felul următor: ce alocări de factori să se facă, astfel încât creșterile de producție planificate, de pildă pentru cincinalul 1981 — 1985, să se realizeze cu cele mai reduse consumuri energetice? Anumite ipoteze de calcul pot să furnizeze elementele utile pentru unele judecăți economice. De exemplu, la dotarea actuală a agriculturii noastre, pentru un hectar de teren arabil consumul de energie încorporată în echipamentul tehnic este de circa 300—350 kWh, iar consumul de energie sub formă de îngrășăminte — de circa 1 800 — 2 000 kW (N = 64 kg, P = 32 kg și K = 4 kg).

În ipoteza că în cincinalul 1981 — 1985 se va dubla echipamentul tehnic, pentru a asigura executarea lucrărilor în timpul optim, ar urma ca pentru cultivarea fiecărui hectar de teren arabil să se consume în medie câte 600—700 kW, deci o sporire cu 100% a consumului de energie încorporat în mașini. Însă consumul de carburanți pentru efectuarea lucrărilor nu înregistrează creșteri, deoarece volumul acestora la hectar nu se modifică.

Acceptarea creșterii consumului de combustibil (exprimat în kW) în proporția arătată, dar sub formă de îngrășămintă chimică o putem considera ca fiind alternativa la ipoteza de mai sus. Aceeași creș-

tere a consumului de energie sub formă de îngrășămintă chimică înseamnă suplimentarea acestuia cu 10—12 kg. N, 7—8 kg. P și 1 kg. K la unitatea de suprafață.

În această situație devine necesar să se calculeze, pe baze de rezultate experimentale, care este nivelul mediu al producțiilor la principalele plante cultivate, în funcție de posibilitățile de încadrare a lucrărilor în perioada optimă cu actuala dotare tehnică (deci prin consumarea a 300 — 350 kW încorporați în echipament) și care va fi volumul producției ca urmare a creșterii numărului de tractoare. Rezultatul ar urma să fie comparat cu sporurile de producție ce se pot realiza dacă se suplimentează cantitățile de îngrășămintă chimică alocate, la același nivel de consum energetic. Efectuarea unei asemenea analize revine ingineriei tehnologice, rezultatele ei urmînd să fie coroborate de către factorii de decizie, cu o serie de alte elemente ca: alocarea valorică anuală de factori, comerțul exterior, implicațiile sociale.

Stabilitatea recoltelor

COMPETITIVITATEA și complementaritatea dintre îngrășămintă și echipament tehnic la actualul nivel de intensivizare a agriculturii trebuie analizate și evaluate și prin prisma contribuției lor la asigurarea constanței recoltelor de la un an la altul. Se știe că tendința cererii de produse agricole este relativ constantă, în timp ce oferta este fluctuantă în funcție de condițiile climatice specifice, în această ramură acționînd o serie de factori de risc și incertitudine. O constanță mai mare a producției constituie o caracteristică calitativă a agriculturii moderne.

Aplicarea unor cantități sporite de îngrășămintă poate contribui la o amplitudine mai mare a fluctuației producțiilor medii de la un an bun la altul slab și, deci, se poate mări înconstanța ofertei de produse agricole. Acest fenomen este evident mai ales cînd se compară funcțiile de producție stabilite pentru exprimarea efectului îngrășămintelor pe fiecare din anii unei perioade de experimentare mai lungi (3-5 ani). Astfel, dacă se consideră funcția:

$$y = c + bx + ax^2$$

și se verifică mărimea parametrilor c și b , se constată că în anii în

care c este mare, deci recolta în situația „nefertilizat“ este mare, parametrul b , adică sporul determinat de o unitate de îngrășămintă este și el mai mare. Acest fenomen este evident în special cînd cantitățile de îngrășămintă sînt limitate și, deci, cînd ritmul de reducere a eficienței îngrășămintelor este practic negliabil. Constatarea este valabilă în special pentru zonele umede și subumede ale țării și, în general, pentru agricultura în regim neirigat. În anii în care c este mai mic, răspunsul de fertilizare este și el mai mic, b avînd valori mai reduse.

Echipamentul tehnic acționează în direcție contrară: cu cît parcul de mașini și tractoare este mai mare (sînt însă și limite economice care trebuie respectate), cu atît cresc constanța producțiilor medii și siguranța obținerii lor. În anii cu precipitații frecvente, timpul bun de lucru din întregul timp calendaristic se reduce substanțial, iar posibilitatea încadrării lucrărilor în termenul optim se reduce și ea în mod corespunzător. Un parc satisfăcător de tractoare și mașini agricole ar permite ca și în asemenea situații să se acționeze eficient în toate perioadele respective. În anii secetoși, cînd randamentul tractoarelor se reduce datorită rezistenței mai mari a solului la lucrări, de asemenea necesarul de echipament tehnic este sporit. Aceste locuri înguste provocate de precipitații sau secetă, care sînt specifice agriculturii, pretind rezolvări adecvate. După opinia noastră lupta pentru depășirea recoltelor mici este mai eficientă pentru economia națională, atunci cînd este încununată de succes prin realizarea unor recolte medii anuale stabile la un nivel corespunzător, decît obținerea unor recolte mari (record) la trei-patru ani odată.

Ca o consecință a alternativelor schițate și avînd în vedere diferențele substanțiale pe care le determină eficiența consumului de energie sub cele două forme în care se alocă, este util ca orientările politicii de investiții pentru agricultură să țină seama și de acești factori. În subsidiar, este la fel de folositoare dezvoltarea cercetărilor de inginerie agricolă, astfel încît suportul tehnico-științific să susțină eficient evoluțiile din fiecare etapă de dezvoltare.

dr. I. SOCOL

Institutul de cercetări
pentru producerea cartofului
— Brașov

INFLUENȚA PROGRESULUI TEHNIC ASUPRA PRODUCȚIEI NETE OBȚINUTE ÎNTR-O UNITATE DE TIMP DE MUNCĂ

INSTAURAREA indicatorului productivitatea muncii exprimată prin producția netă, în urma hotărârilor plenarei C.C. al P.C.R. din martie 1978, conferă acestuia un loc central în ierarhia indicatorilor de eficiență economică, el sintetizând principalele trăsături ale progresului economic și servind din plin fundamentării economice a măsurilor de progres tehnic în unitățile economice.

Cerința trecerii la o nouă calitate în toate domeniile de activitate presupune, în ultimă instanță, sporirea continuă și în ritm înalt a eficienței în general, economice, în special. La îndeplinirea acestui obiectiv o contribuție majoră trebuie să o aducă activitatea de generare și promovare a progresului tehnic, a acelor măsuri care conduc la o cât mai mare economie de muncă socială.

Relevarea economiei de muncă impune o temeinică analiză a fiecărei măsuri de progres tehnic. La ora actuală, însă, această analiză nu întotdeauna se ridică la gradul de cunoaștere atins în știința economică. Se constată că, uneori, se utilizează un număr mic de indicatori, cu o capacitate limitată de reflectare a corelației dintre efectele utile care se obțin cu un anumit efort de progres tehnic, iar alteori se folosesc indicatori care înregistrează evoluții contrare celor dorite, ceea ce îngreunează sinteza problematicii abordate. Așa se explică că în multe întreprinderi industriale factorii

de decizie adesea se rezumă în a urmări influența măsurii de progres tehnic asupra necesarului de forță de muncă, știut fiind faptul că reducerea acestuia conduce la creșterea productivității muncii, indicator central în sistemul nostru de indicatori de apreciere a activității economice.

Aici, însă, se cuvine a arăta că productivitatea muncii, determinată pe baza producției globale, nu este în măsură să ne ofere o imagine corectă a eficienței economice a diferitelor variante de progres tehnic. Ea face abstracție de costul tehnicii și tehnologiei noi, de raportul dintre sporul de cheltuieli materiale și economia de muncă vie, exprimată bănește, limită pe care activitatea de fundamentare a eficienței economice a unei măsuri de progres tehnic n-o poate decît parțial înlătura recurgînd la analiza nivelului unor indicatori suplimentari de apreciere, cum ar fi: cheltuieli materiale la 1 000 lei producție marfă, costuri totale, beneficiu și rata acestuia, producția netă. Acest lucru rezultă și din tabelul nr. 1. Astfel, o evoluție pozitivă a tuturor indicatorilor exemplificați se înregistrează doar în cazul măsurilor de progres tehnic care au ca efect economisirea muncii trecute și vii (rd. 2); măsurile de progres tehnic care se încadrează în rîndurile 1, 5 și 6 conduc, de asemenea, la progres economic, deși mărimea eficienței este diferită; în schimb, introducerea măsurilor de

progres tehnic corespunzătoare rîndurilor 3 și 4 nu se justifică din punct de vedere economic, chiar dacă evoluția indicatorilor este identică cu cea de pe rîndul 5.

În aceste condiții, o mare putere cognitivă urmează să o aibă productivitatea muncii exprimată prin producția netă obținută într-o unitate de timp de muncă.

Cele afirmate pot fi ilustrate dacă încercăm chiar și o sumară analiză comparativă a acestui indicator cu cîteva dintre indicatorii cu care operăm la nivel microeconomic. În acest sens, să luăm și un exemplu numeric ipotetic în care se face abstracție de unele elemente ale vieții economice cum ar fi: abaterea prețurilor de la valoare, care rămîn necontrolabile atîta vreme cît nu există încă tehnici suficiente de precizie de calcul a valorii sau cele existente nu se aplică; măsura în care producția netă coincide sau nu cu valoarea nou creată și proporția în care ea se împarte în retribuție și venit net al societății etc. Nefiind în posesia unor măsurători a consumului de forță de muncă în unități de timp de muncă omogenă și a unei alte evaluări bănești a acestuia decît producția netă dedusă pornind de la prețurile curente, cu toate neajunsurile lor, recurgem la estimarea bănească a economiei de muncă vie cu ajutorul producției nete ce revine în medie, de pildă, pe un lucrător înainte de introducerea unei măsuri de progres tehnic. În

asemenea condiții în care apreciem că se găsește de fapt unitățile noastre economice, să presupunem că, la un moment dat, într-o întreprindere, o unitate dintr-o anumită valoare de întrebuintare de o anumită calitate se produce în condițiile specifice pe rîndul 0 din tabelul nr. 1. Ulterior, întreprin-

dez, întrucît ceea ce se economisește la locul de aplicare a tehnicii se pierde în producția acesteia; în plus, există toate șansele ca perioada calendaristică de producție a tehnicii noi să fie mai lungă decît partea cu care se scurtează, eventual, ciclul de fabricație a valorilor de întrebuint-

după cum este posibilă sau nu aplicarea lor concomitentă. În cazul primei submulțimi se optează pentru introducerea tuturor măsurilor de progres tehnic care o compun. În cel de-al doilea caz, se optează pentru introducerea acelei măsuri de progres tehnic care oferă cel mai înalt spor de productivitate a muncii.

Productivitatea muncii calculată pe baza producției nete este influențată pozitiv nu numai de progresul tehnic, ci și de celelalte măsuri tehnico-organizatorice care prin natura lor vizează în mod direct economisirea muncii totale de obținere a diferitelor produse și servicii de către unitățile noastre economice. Acest lucru dovedește valabilitatea generală a acestui indicator în aprecierea activității economice la nivel microeconomic.

Alături de calitățile subliniate trebuie relevat că productivitatea muncii, astfel calculată, nu este absolvită de influența nedorită a unor factori, cum ar fi: modificarea structurii producției și a gradului ei de integrare, categoria de preț folosită pentru evaluarea bănească a produselor și serviciilor și schimbarea prețurilor în timp etc., după cum ea nu ține seama de evoluția reală a consumului de forță de muncă. În măsura în care asemenea aspecte nu sînt luate în considerare ele se transformă în limite ale acestui indicator privind posibilitățile de exprimare a economiei de muncă care se realizează la nivel microeconomic, criteriu hotărîtor, de altfel, în fundamentarea întregii politici economice a întreprinderilor, centralelor, ministerelor și statului nostru. Diminuarea și înlăturarea, dacă este posibilă, a unora dintre ele se leagă de perfecționarea metodologiei de calcul a producției nete și a cantității de muncă vie, adică a celor doi factori ai raportului de productivitate, direcție în care literatura de specialitate din țara noastră conține deja numeroase sugestii și propuneri.

Tabelul nr. 2

Nr. caz	Cazul de progres tehnic	Productivitatea muncii calculată pe baza producției globale	Cheltuieli materiale de producție globale	Costurile de producție	Beneficiul netă	Producția netă
1	2	3	4	5	6	7
1	Progres tehnic economisitor de muncă trecută	constantă	scad	scad	creșt	creșt
2	Progres tehnic economisitor de muncă trecută și vie	crește	scad	scad	creșt	creșt
3	mai mult decît economia de muncă vie exprimată bănește	crește	creșt	creșt	scad	scad
4	tot atît cît muncă vie economisită, exprimată bănește	crește	creșt	creșt	scad	scad
5	mai puțin decît economia de muncă vie exprimată bănește	crește	creșt	creșt	scad	scad
6	mai puțin decît economia de muncă vie exprimată bănește	crește	creșt	scad	creșt	scad

derea are posibilitatea de a introduce cîte o măsură de progres tehnic pentru fiecare din cele 6 (șase) cazuri arătate în tabelul nr. 1, ale căror consecințe economice sînt evaluate pe rîndurile următoare ale tabelului nr. 2.

țare la obținerea cărora se utilizează tehnica nouă, ceea ce reprezintă de asemenea un dezavantaj în competiția noastră cu timpul. În toate celelalte situații productivitatea muncii, astfel calculată, crește.

Tabelul nr. 2

Cazul de progres tehnic	Cheltuieli materiale	Re-turii	Costuri de producție	Beneficiul netă	Productivitatea muncii calculată pe baza producției globale	Cheltuieli materiale de producție globale	Rata beneficiului netă	Producția netă	Productivitatea muncii calculată pe baza producției nete	Productivitatea muncii calculată pe baza producției nete		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11		
0 (date inițiale)	200	100	300	100	400	4	100	500	33,33	200	50	100
1	180	100	280	120	400	4	100	450	42,86	220	55	110
2	170	75	245	155	400	3	133	425	63,28	230	76	142
3	310	50	360	40	400	2	200	775	11,11	90	45	90
4	300	50	350	50	400	2	200	750	14,29	100	50	100
5	270	50	320	80	400	2	200	675	25,00	150	65	130
6	300	50	350	120	400	2	200	575	43,33	170	85	170

Din coloana 12 a acestui tabel se observă că productivitatea muncii calculată pe baza producției nete scade atunci cînd costul tehnicii noi este mai mare decît economia de muncă vie exprimată bănește (rd. 3). Ea rămîne constantă dacă această diferență este zero (rd. 4). Așa cum am arătat, introducerea progresului tehnic nu se justifică nici în acest ultim

În practică, pentru fiecare din cazurile de progres tehnic amintite mai sus putem avea mai multe măsuri de progres tehnic. Dar o asemenea grupare a lor nu se impune. Este suficient calculul productivității muncii pe baza producției nete, după care mulțimea măsurilor de progres tehnic corespunzătoare acestor creșteri se împarte în două submulțimi,

Vasile MARIAN
cercetător științific
lector univ. **Anton DRĂGOESCU**
Cluj-Napoca

CALCULAREA FONDULUI DE RETRIBUIRE A MUNCII ÎN FUNCȚIE DE ÎNDEPLINIREA PLANULUI VALORII PRODUCȚIEI NETE

ÎN SPIRITUL măsurilor hotărâte de plenara C.C. al P.C.R. din martie 1978 de perfecționare a conducerii și planificării economiei, a fost elaborat Decretul privind calcularea, eliberarea și controlul utilizării fondului de retribuire a muncii în industrie.

Noua reglementare prevede că **calcularea și eliberarea fondului de retribuire pentru întregul personal muncitor, la întreprinderile industriale de stat, se face în funcție de gradul de îndeplinire a planului valorii producției nete**, renunțându-se la vechiul sistem, potrivit căruia calculul se făcea în raport cu gradul de îndeplinire a planului producției globale și numai pentru categoria muncitori. Calcularea fondului de retribuire în funcție de îndeplinirea planului valorii producției nete se va face **lunar cumulat de la începutul anului**, iar în situația când sumele solicitate în perioada cumulată depășesc acest fond calculat, diferențele sint considerate depășiri necorespunzătoare ale fondului de retribuire, ce se vor elibera numai dacă s-au obținut aprobările prevăzute la art. 9 din Decretul nr. 199/1978.

Determinarea valorii producției nete realizate

POTRIVIT prevederilor acestui articol s-a dat competență și bi-rourilor executive ale centralelor industriale să aprobe — cel mult de două ori pe an pentru aceeași unitate — depășirile necorespunzătoare de până la 1% din fondul total de retribuire planificat trimestrial unității în cauză, iar birourilor executive ale ministerelor li s-a mărit limita în cadrul căroră aveau competența și în sistemul actual să aprobe depășiri necorespunzătoare ale fondului de retribuire, de la 1% la 2% din fondul total de retribuire planificat trimestrial unității respective.

Introducerea de la 1 iulie a.c. a indicatorului valoarea producției nete impune obligația din partea organelor de conducere colectivă ale întreprinderilor, centralelor, ministerelor și celorlalte organe

centrale și locale de a lua măsuri tehnico-organizatorice corespunzătoare pentru îndeplinirea planului valorii producției nete, pentru realizarea ritmică a planului producției fizice și în structura sortimentală stabilită pe baza contractelor economice încheiate, pentru reducerea cheltuielilor materiale, creșterea productivității muncii și pentru utilizarea rațională a forței de muncă și a fondului de retribuire planificat. De asemenea, trebuie să ia măsuri și pentru perfecționarea organizării evidentei costurilor de producție, astfel încît să se asigure obținerea în timp util a datelor necesare pentru determinarea valorii producției nete.

În funcție de situația concretă din fiecare unitate, atunci cînd unele întreprinderi nu pot obține datele necesare pentru determinarea valorii producției nete, din cauză că nu se cunoaște pe bază de date contabile nivelul cheltuielilor materiale realizate pînă la data eșalonată pentru plata retribuirii aferentă lunii expirate, determinarea valorii producției nete pentru ultima lună a perioadei cumulate se va face pe baza cheltuielilor materiale planificate corespunzător producției realizate, urmînd a se face regularizarea în funcție de datele definitive (contabile) în luna imediat următoare.

În astfel de situații, valoarea producției nete pe perioada cumulată se stabilește astfel:

— se ia în calcul valoarea producției nete realizată în perioadele anterioare lunii pentru care se solicită drepturile de retribuire, stabilite pe bază de date contabile (conform normelor tehnice de calcul elaborate de Comitetul de Stat al Planificării, Ministerul Finanțelor și Direcția Centrală de Statistică);

— pentru ultima lună a perioadei cumulate se aplică ponderea planificată a cheltuielilor materiale la valoarea producției globale realizate, determinîndu-se valoarea cheltuielilor materiale preliminate pentru această lună, care se deduc din valoarea producției globale realizate, obținîndu-se valoarea producției nete

du-se valoarea producției nete preliminate pentru luna respectivă;

— la valoarea producției nete realizată pentru perioadele anterioare se adaugă valoarea producției nete preliminate pentru ultima lună a perioadei cumulate, obținîndu-se valoarea producției nete pentru întreaga perioadă de cumulare, care se compară cu valoarea producției nete planificate pentru aceeași perioadă, determinîndu-se gradul de realizare a acesteia.

În situația în care calcularea fondului de retribuire s-a făcut pentru ultima lună a perioadei de cumulare pe bază de date preliminate, la finele anului, întreprinderile sint obligate să prezinte băncii calcularea fondului de retribuire pe anul respectiv în funcție de îndeplinirea valorii producției nete după datele contabile definitive.

Dacă în urma acestei calculări vor rezulta depășiri necorespunzătoare ale fondului de retribuire (fondurile eliberate fiind superioare celui calculat), întreprinderile în cauză vor prezenta băncilor aprobarea pentru aceste depășiri dată în conformitate cu prevederile art. 9 din decret pînă la plata chenzinei a II-a a lunii ianuarie. Dacă pînă la această dată nu se obține aprobarea depășirilor necorespunzătoare, cu valoarea acestora se va diminua fondul de retribuire calculat pentru luna ianuarie.

Produsele fără desfacere asigurată sint excluse din calcul

LA CALCULAREA fondului de retribuire ce se eliberează de bănci în conformitate cu prevederile art. 4 (2) din decret, nu se va lua în considerare valoarea producției nete aferentă produselor finite și semifabricatelor care au fost fabricate fără a avea asigurată desfacerea prin contracte la intern sau la export, precum și valoarea producției nete aferentă produselor finite și semifabricate-

lor respinse ca nefiind corespunzătoare calitativ.

Referitor la produsele fără desfacere asigurată se precizează că **se consideră un produs că are desfacere dacă a fost fabricat pe bază de contracte sau comenzi cu termen de livrare în perioada când au fost executate.** Pot fi luate în considerare și produse executate în baza comenzilor sau contractelor cu termen de livrare în perioada imediat următoare, ținându-se seama de timpul necesar pregătirii operațiunilor de livrare (ambalare, întocmirea documentației etc). De asemenea, pot fi luate în considerare la calcularea fondului de retribuire și alte produse executate în contul contractelor cu termen de livrare în perioadele următoare, numai dacă există aprobarea organelor superioare de stat pentru executarea acestora în devans. Se precizează că, întrucât calcularea fondului de retribuire se face lunar, cumulat de la începutul anului, produsele fără desfacere excluse din calcul în perioada când au fost fabricate vor fi excluse în continuare în toată perioada de cumul dacă nu au fost livrate.

Produsele finite fără desfacere asigurată pot fi luate în calcul la eliberarea retribuțiilor numai dacă sînt creditate în baza unor acte normative. În situația când produsele respective nu au fost livrate în perioada cit au fost creditate, după expirarea acestei perioade ele vor fi excluse din calcul dacă sînt cuprinse în realizările care stau la baza eliberării retribuțiilor și nu au fost livrate.

În decret sînt reglementate și unele cazuri specifice, cum este cel de la întreprinderile industriale de stat cu activitate sezonieră (fabrici de zahăr, ulei și conserve), la care în anumite perioade nu se planifică sarcini de producție deoarece se execută lucrări de reparații. La aceste întreprinderi, fondul de retribuire pentru întregul personal muncitor se calculează și se eliberează astfel:

— pentru perioadele cu activitate de producție, în raport cu îndeplinirea planului valorii producției nete, în condițiile arătate mai sus;

— pentru perioadele în care se efectuează reparații, în limita fondului de retribuire planificat și a numărului de personal necesar efectuării volumului de reparații și a celorlalte activități pla-

nificate pentru perioada respectivă.

O altă activitate specifică menționată în decret este activitatea de pescuit oceanic, unde în conformitate cu prevederile art. 6 (3), fondul de retribuire se eliberează pentru întregul personal muncitor în limita fondului de retribuire planificat lunar cumulat de la începutul anului, cu condiția respectării numărului de personal stabilit potrivit normativelor în vigoare, confirmat de organul ierarhic superior. Pentru ultima lună a fiecărui ciclu, fondul de retribuire se eliberează în raport de îndeplinirea planului valorii producției nete pentru întregul ciclu de pescuit.

Întreprinderile care produc făină, piine și mălai, în cazul când au satisfăcut cerințele beneficiarilor, dar nu au realizat valoarea producției nete planificate, au obligația să ia măsuri pentru utilizarea forței de muncă în alte activități productive. În acest scop, pe lângă unitățile respective se vor organiza activități sau secții de patiserie, simigerie, preparate și semifabricate culinare etc. La aceste întreprinderi, fondul de retribuire se eliberează în limita fondului planificat lunar cumulat de la începutul anului, cu condiția prezentării confirmării din partea direcțiilor comerciale județene, respectiv a municipiului București, că au fost satisfăcute cerințele beneficiarilor.

Tot în limita fondului de retribuire planificat lunar cumulat de la începutul anului se vor elibera și retribuțiile personalului muncitor din întreprinderile de producere, transport și distribuire a energiei electrice și termice, precum și la întreprinderile de extracție și distribuire a gazului metan (art. 7 din decret). La întreprinderile industriale prevăzute cu subvenții, eliberarea retribuțiilor cuvenite personalului muncitor, în conformitate cu prevederile Legii retribuiri muncii, se va face în limita fondului de retribuire planificat lunar cumulat de la începutul anului, calculat în raport cu îndeplinirea planului valorii producției nete corectată cu subvenția cuvenită.

Respectarea strictă a numărului de muncitori prevăzut în plan

POTRIVIT prevederilor art. 11 din decret, **întreprinderile industriale de stat au obligația să înde-**

plinească planul valorii producției nete în cadrul numărului de muncitori prevăzut în plan. În cazul în care capacitățile de producție existente permit realizarea, în condițiile legii, a unei producții fizice suplimentare cu desfacerea asigurată, întreprinderile pot utiliza muncitori peste numărul prevăzut în plan, cu condiția realizării cumulat de la începutul anului a productivității muncii planificate pe baza valorii producției nete.

Fondul de retribuire aferent numărului de muncitori existent peste plan, ca urmare a neîndeplinirii productivității muncii planificate, în condițiile realizării sau depășirii valorii producției nete, constituie depășire necorespunzătoare care se eliberează în condițiile prevăzute de art. 9 din decret — respectiv cu aprobarea biroului executiv al centralelor industriale dacă nu depășește 1%, din fondul planificat trimestrial al unității în cauză, de către biroul executiv al ministerelor în cazul când prezintă mai mult de 1%, dar nu mai mult de 2% din fondul de retribuire planificat trimestrial, sau cu aprobarea Biroului Executiv al Consiliului de Miniștri în cazul în care se depășesc aceste limite.

Depășirile necorespunzătoare ale fondului de retribuire trebuie recuperate pînă la finele anului. În acest scop, organul de conducere colectivă al întreprinderii va stabili măsuri pentru recuperarea rămănerilor în urmă și pentru realizarea integrală a sarcinilor de plan la indicatorul valoarea producției nete. Depășirile necorespunzătoare ale fondului de retribuire nerecuperate pînă la sfîrșitul anului de către întreprinderea la care s-au înregistrat urmează a fi acoperite, potrivit prevederilor art. 10 din decret, de către organul central și local din economiile înregistrate la fondul de retribuire total planificat acestora în anul respectiv.

Eliberarea fondului de retribuire cuvenit personalului tehnic, economic, de altă specialitate și administrativ al întreprinderilor industriale de stat se va face în limita fondului total de retribuire calculat în funcție de îndeplinirea valorii producției nete planificate lunar cumulat de la începutul anului.

Virginia MARCOCI

Banca Națională a R.S. România

UN SISTEM DE INDICATORI PROPRII DEZVOLTĂRII ÎN PROFIL TERITORIAL

DEZVOLTAREA ARMONIOASĂ a forțelor de producție pe întregul teritoriu al țării constituie una din coordonatele esențiale ale fâuririi unei economii moderne, multilaterale și eficiente, obiectiv central al politicii de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate, înfăptuit cu fermitate de Partidul Comunist Român.

Dimensiuni și semnificații ale sistemului

PLANIFICAREA economico-socială în profil teritorial, urmărirea realizării obiectivelor legate de dezvoltarea armonioasă a tuturor județelor țării, cunoașterea nivelului de dezvoltare și analiza mutațiilor intervenite în dezvoltarea acestora presupune existența unui **sistem de indicatori de natură specifică**. Este necesar ca sistemul de indicatori în funcție de care se planifică și se analizează nivelurile și proporțiile proiectate în profil teritorial să fie, deopotrivă, strâns legat de sistemul general al indicatorilor dezvoltării economico-sociale de ansamblu a economiei și să satisfacă cerințele cunoașterii potențialului tehnico-material, potențialului uman și rezultatelor obținute în dezvoltarea producției materiale și a serviciilor social-culturale în fiecare județ al țării.

În acest cadru, indicatorii în funcție de care se analizează dezvoltarea teritorială trebuie să satisfacă cerințele agregării lor în indicatorii sintetici ai dezvoltării, ceea ce presupune elabora-

rea acestora după o concepție și metodologie unitară la toate treptele activității economico-sociale și corelarea lor cu dimensiunile populației și teritoriului fiecărui județ.

Pornind de la cele arătate mai sus considerăm că sistemul de indicatori în discuție trebuie să cuprindă următoarele grupe mari de indicatori (vezi și schema de mai jos).

1 Indicatorii bazei materiale. În cadrul acestui grup ar trebui să se cuprindă indicatori care caracterizează potențialul tehnico-productiv al județului: fondurile fixe productive existente (total, pe locuitor, pe persoană ocupată); fondurile fixe puse în funcțiune (total, și pe locuitor); investiții (total, pe locuitor); indicatorii ce caracterizează baza materială a rețelei prestatoare de servicii populației (fonduri fixe neproductive existente în rețeaua de învățământ, sănătate, cultură, gospodăria de locuințe); investiții făcute pentru construcția de locuințe și unități social-culturale.

2 Indicatorii potențialului uman. Această grupă de indicatori trebuie să asigure informații care să permită cunoașterea populației județului și repartizarea ei pe mediul urban și rural; populația aptă de muncă; populația ocupată și repartizarea ei pe principalele ramuri.

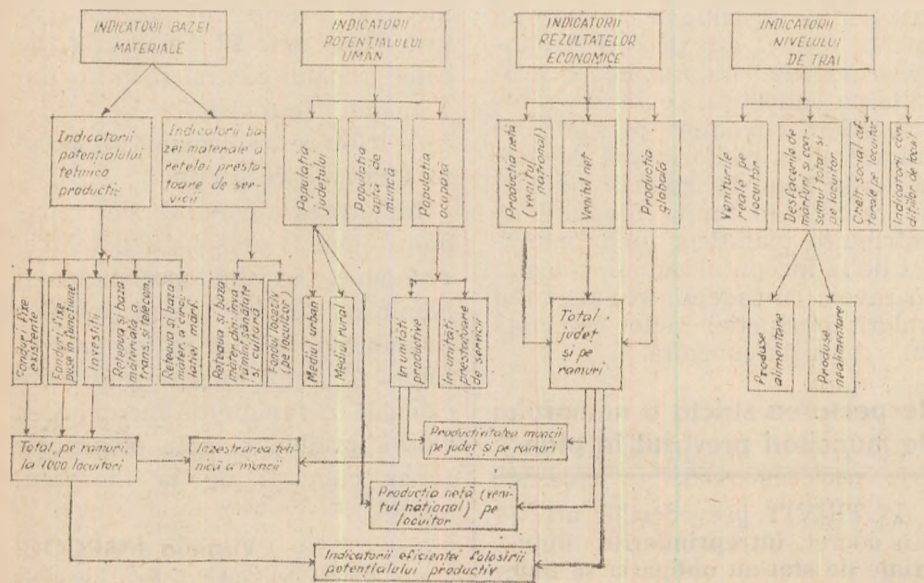
3 Indicatorii rezultatelor obținute în activitatea economică. Pornind de la faptul că indicatorul care exprimă cel

mai sintetic rezultatele obținute la nivelul economiei naționale este venitul național, indicatorul care exprimă sintetic dezvoltarea județului trebuie apreciat ca fiind contribuția județului la formarea venitului național, respectiv producția netă pe locuitor și pe persoană ocupată în activitatea productivă din fiecare județ.

Cu toată valoarea ridicată de cunoaștere a indicatorului producției nete realizate într-un județ, pentru o analiză mai profundă a rezultatelor obținute în dezvoltarea teritorială considerăm că se impune calculul și al altor indicatori, care exprimă dezvoltarea industrială ca factor hotărâtor pentru dezvoltarea județului, dezvoltarea și modernizarea agriculturii, precum și dezvoltarea rețelei de servicii ca o condiție importantă pentru satisfacerea necesităților materiale și spirituale ale populației. Avem astfel în vedere cuprinderea în sistem atât a indicatorilor care exprimă producția netă și globală obținută în unitățile industriale și agricole, cât și a indicatorilor care exprimă gradul de dezvoltare a serviciilor (de sănătate, învățământ, cultură etc.). În vederea asigurării comparabilității în profil teritorial acești indicatori trebuie să fie calculați pe locuitor, pe unitate de suprafață etc.

4 Indicatorii nivelului de trai al populației județelor. Nivelul de trai al populației nu poate fi exprimat decât utilizând un subsistem de indicatori în cadrul cărora trebuie să se includă ca elemente de bază: consumul populației, veniturile reale și retribuiția reală, cheltuielile social-culturale (pentru învățământ, sănătate, cultură etc.), condiții de locuit, de odihnă și altele. Elaborarea și analiza acestor indicatori în profil teritorial oferă posibilitatea să se cunoască aspectele legate de nivelul de trai al populației din diferitele județe ale țării, să se fundamenteze și să se urmărească modul de îndeplinire a hotărârilor partidului privind ridicarea nivelului de trai al oamenilor muncii.

5 Desigur că indicatorii cuprinși în acest sistem oferă posibilitatea unei aprecieri complexe a nivelului dezvoltării județelor țării, însă în analiza aspectelor legate de această dezvoltare credem că este necesar să se determine și o serie de indicatori derivați care rezultă din corelarea indicatorilor de rezultate cu cei ai potențialului material și uman. În acest sens, un loc important îl au indicatorii eficienței folosirii resurselor județului, calculați pentru activitatea productivă — productivitatea

muncii, producția netă și globală la 1000 lei fonduri fixe, cheltuieli la 1000 lei producție etc.

Cum să se determine contribuția județului la formarea venitului național

NEÎNDOIELNIC, calculul la nivelul județului a indicatorilor menționați, funcționând și pînă acum, chiar dacă nu într-un cadru sistemic, îmbracă particularități distincte față de calculul acestora la nivelul de ansamblu al economiei. În teoria și practica planificării noastre, în cele mai multe cazuri, ele sînt bine conturate. Sigur că se poate discuta pentru fiecare situație în parte. În studiul de față ne oprim pe larg doar asupra unei singure probleme, de o pregnanță însemnată și actualitate însă. Este vorba de **determinarea contribuției județului la formarea venitului național.**

La baza determinării venitului național creat într-un județ trebuie să stea indicatorul **producției nete**, care rezultă ca diferență dintre producția globală și cheltuielile materiale de producție. La nivelul județului, producția netă se stabilește ca sumă a producției nete din toate unitățile productive

$$(PN_j = \sum PG_i - \sum CM_i) \text{ sau } (PN_j = \sum_{i=1}^n PN_{ij}).$$

În determinarea contribuției județului la formarea venitului național trebuie să se aibă în vedere însă că indicatorul producției nete calculat pe baza diferenței dintre producția globală și cheltuielile materiale de producție se exprimă în prețurile de producție, care nu cuprind decît într-o mică măsură impozitul pe circulația mărfurilor. Or, dacă atunci cînd se calculează producția netă la nivelul unităților, pornind de la rolul și importanța acestui indicator pentru planificarea și analiza economico-financiară a acestora, în mod justificat nu se cuprinde impozitul pe circulația mărfurilor, acesta nefiind un rezultat al efortului propriu al unităților respective, considerăm că la determinarea contribuției în ansamblu a județului la formarea venitului național se impune includerea în calcul a impozitului pe circulația produselor, ca parte a venitului net.

Mărimea impozitului pe circulația produselor aferentă fiecărui județ se poate determina pornind de la ponderea producției nete a județului „j” în producția netă a țării (venitul național exprimat în prețuri de producție), pondere care se aplică mărimei impozitului pe circulația produselor pe întreaga economie. Relația de calcul ar putea fi :

$$ICM_j = \frac{PN_j}{\sum_{j=1}^{19} PN_j} \cdot ICM;$$

Calculul venitului național (valoarea nou creată) la nivelul județului se poate face după relația :

$$VN_j = \sum_{i=1}^n PN_{ij} + \sum_{i=1}^{19} PN_j \cdot ICM$$

Repartizarea impozitului pe circulația produselor în profil teritorial în raport cu ponderea producției nete a județului în producția netă a țării este justificată prin faptul că are în vedere proporția

activității productive din fiecare județ față de întreaga economie și nu ia în considerare diferențele între proporția producției bunurilor de consum și a mijloacelor de producție produse în întreprinderile județului, proporție ce atrage un cuantumul diferit al impozitului pe circulația produselor, știut fiind faptul că acest impozit este legat de politica generală a prețurilor pe economie.

Determinarea în această optică a sistemului de indicatori menționați asigură informațiile necesare pentru studierea mai profundă a gradului de dezvoltare economico-socială a județelor țării, stabilirea mai riguroasă a ritmurilor în care se dezvoltă economia fiecărui județ și a decalajelor care există între dezvoltarea economică a acestora. Desigur, analiza datelor respective presupune folosirea unor adevrate procedee și tehnici statistico-economice de prelucrare a lor, metode cu ajutorul cărora să se caracterizeze tendințele de apropiere, de dezvoltare a județelor, să se ierarhizeze județele din punctul de vedere al dezvoltării lor. Sistemul de indicatori privind dezvoltarea județelor țării, prelucrarea științifică a informațiilor furnizate de acesta, răspunde cerințelor de cunoaștere a modului în care se desfășoară politica de dezvoltare armonioasă în profil teritorial, precum și fundamentării deciziilor pentru dezvoltarea viitoare a județelor țării.

Comparații riguroase pe o bază larg fundamentată

ÎN VEDEREA stabilirii locului pe care-l ocupă fiecare județ în dezvoltarea economico-socială generală a țării, este necesar ca din sistemul de indicatori ai județului să se aleagă cei mai semnificativi, cu o mare putere de cunoaștere ; pe baza lor se poate analiza raportul dintre dezvoltarea fiecărui județ și dezvoltarea de ansamblu a economiei, precum și tendințele și modificările intervenite în decursul unei perioade. Pentru a satisface aceste cerințe considerăm că trebuie să selectăm și să comparăm în principal nivelul următorilor indicatori : producția netă (venitul național) pe locuitor ; producția netă pe o persoană ocupată în activitatea productivă (productivitatea muncii) ; fonduri fixe productive pe locuitor și pe persoană ocupată în activitatea productivă ; proporția producției industriale a județului în producția industrială a țării ; producția industrială pe locuitor și pe persoană ocupată în activitatea industrială ; producția agricolă pe locuitor și pe o persoană ocupată în agricultură ; numărul cadrelor didactice și al elevilor la 1000 locuitori ; numărul cadrelor medico-sanitare la 1000 locuitori ; numărul locurilor sălilor de spectacole la 1000 locuitori ; suprafața locativă pe locuitor din mediul urban ; numărul abonamentelor radio și televiziune la 1000 locuitori ; lungimea căilor ferate și drumurilor naționale la 100 km² etc.

Compararea acestor indicatori cu media pe țară, pe de o parte, și cu nivelurile de dezvoltare în fiecare județ, pe de altă parte, pune în evidență aspecte importante ale nivelului de dezvoltare a județelor, apropierea sau decalajele dintre acestea, dintre acestea și nivelul general al dezvoltării țării.

În scopul realizării unei aprecieri sintetice a dezvoltării unui județ, a locului său în cadrul economiei, concentrînd ele-

mentele variate ale sistemului de indicatori ca și ale unei astfel de comparații, considerăm că se impune folosirea unui **indicator general**, care să se determine pe baza principalilor indicatori medii menționați mai sus și în funcție de care să se ierarhizeze județele țării după nivelul de dezvoltare economico-socială. Cel mai frecvent în studiile privind dezvoltarea teritorială se utilizează **rangurile.**

Noi avem în vedere folosirea rangului mediu (r_j) ca și a sumei rangurilor ($\sum r_{ij}$) calculate pe baza indicatorilor în funcție de care se analizează dezvoltarea județelor.

Relațiile după care se calculează :

$$r_j = \frac{\sum_{i=1}^k r_{ij}}{k}$$

r — rangul indicatorului*)
 $i=1, \dots, k$ indicatori pe baza cărora se face calculul
 j — județul

Odată calculat rangul mediu și suma rangurilor, județele se pot ierarhiza cu un mai mare grad de realism după nivelul de dezvoltare economico-socială. Trebuie precizat că, cu cît acești indicatori au o valoare mai mică, cu atît dezvoltarea economico-socială a județului în cauză este mai ridicată. Pe baza rangurilor medii calculate pentru fiecare an din perioada analizată se pot desprinde modificările intervenite în dezvoltarea județelor, apropierea nivelurilor de dezvoltare, respectiv decalajele dintre județele cele mai dezvoltate și județele mai puțin dezvoltate.

Concluziile desprinse din analiza ierarhizării județelor pe baza rangurilor sînt în mare măsură condiționate pe de o parte de **stabilirea corectă a indicatorilor utilizați**, iar pe de altă parte de **alegerea judicioasă a indicatorilor care stau la baza determinării rangului mediu.** La stabilirea rangului mediu nu pot fi folosiți toți indicatorii medii menționați, ci este necesar să se ia în calcul indicatorii cei mai reprezentativi pentru caracterizarea dezvoltării județului. Din cadrul acestora, în nici un caz nu pot lipsi principalii indicatori care pun în evidență potențialul economic, venitul național, producția industrială și agricolă pe locuitor, productivitatea muncii, veniturile și consumurile pe locuitor, cheltuielile social-culturale pe locuitor, densitatea rețelei comerciale, de transport, telecomunicații, învățămînt, sănătate și cultură.

Desigur că atît sistemul de indicatori ai dezvoltării județelor, cît și determinarea indicatorilor derivați și a rangurilor în funcție de care se stabilește nivelul de dezvoltare ridică o serie de probleme metodologice care însă se pot soluționa în procesul culegerii și prelucrării informației de către organele de statistică. Sistemul de indicatori prezentat mai sus și principiile și procedeele de ierarhizare considerăm că satisfac mai bine cerințele efectuării diferitelor analize privind dezvoltarea în profil teritorial, cerințele cunoașterii nivelului de dezvoltare a județelor, precum și a tendințelor de apropiere a nivelului lor de dezvoltare economico-socială.

prof. dr. Ion CAPANU
lector univ. Pavel WAGNER

*) Rangul reprezintă numărul de ordine al locului fiecărui județ stabilit pe baza indicatorilor cuprinși în calcul (producția netă pe locuitor și persoană ocupată, fonduri fixe pe locuitor și persoană ocupată, producția industrială pe locuitor și persoană ocupată în industrie etc.).

Turism

TRECEREA la aplicarea „Programului de reducere a duratei săptămânii de lucru”, aprobat de Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1977, determină o creștere substanțială a cererii de servicii pentru agrement și odihnă la sfârșit de săptămână.

Satisfacerea în mai bune condiții a cerințelor populației pune în fața organizațiilor de turism, cooperației de consum și consiliilor populare cerința de a identifica căile pentru dezvoltarea corespunzătoare a bazei tehnico-materiale. Sunt necesare dotări simple pentru petrecerea timpului liber prin amenajarea de căsuțe, terenuri de sport, dușuri, puncte de alimentație. Un calcul pentru municipiul București arată ce posibilități nevalorificate sînt și care așteaptă o soluționare corespunzătoare. În anul 1977 se aflau în posesia populației peste 67 de mii de autoturisme, deci o mobilitate de circa 270 de mii de persoane, la care se mai adaugă și populația care utilizează mijloace de transport în comun, cu trasee interurbane. În prezent, însă, numărul locurilor de agrement în jurul acestui mare centru urban care este Bucureștiul este mic. Or în condițiile reducerii duratei săptămânii de lucru, sporirea continuă a numărului posesorilor de autoturisme, creșterea numărului amatorilor de turism și agrement ridică necesitatea stabilirii de măsuri concrete pentru amenajarea de noi zone pe malurile Argeșului și Dimbașiței, precum și în pădurile din jurul orașului. Asemenea măsuri asigură o eficiență economică și socială sporită, avînd în vedere nivelul redus al investițiilor necesare. Evident, asemenea măsuri ar trebui luate și în zonele celorlalte localități din țară.

Gheorghe TEODORAȘCU
București

Simplificare

ÎN PREZENT, în circuitul înregistrării mijloacelor materiale (circulante și fixe) sînt documente care credem că trebuie simplificate. Astfel, în momentul de față evidența mijloacelor circulante la gestiuni se conduce prin „Fișa de magazie” (14 - 2 - 10) format A5, iar evidența contabilă analitică (cantitativ-valoric) prin „Fișa de cont” (14 - 2 - 13) format 1/12. Această evidență se ține în paralel pentru fiecare reper, sortiment etc. conform Ordinului Ministerului Finanțelor nr. 595/1971. Propun ca fișele de magazie să fie tipărite și ca documente ce se folosesc în „CONTINUARE”. La o unitate unde se folosesc anual circa 100 000 fișe, pot fi economisite aproximativ 20 000.

Gheorghe P. LĂZANU
Cluj-Napoca

Plan de conturi

DORESC să mulțumesc redacției „R.E.”, pentru răspunsul ce mi s-a dat la rubrica „Întrebări-răspunsuri” și pentru sprijinul acordat în clarificarea unor probleme în legătură cu aplicarea H.C.M. 822/1959.

Ne-ar bucura dacă „R. E.” ar interveni pe lângă forurile competente din Ministerul Finanțelor pentru editarea unui nou plan de conturi.

P. COSTEA
Frundul-Bîrgăului

ECOURI

Rezerve

REFERINDU-NE la articolul „Acțiuni eficiente pentru mobilizarea rezervelor de reducere a consumurilor” („R. E.” nr. 5) menționăm că institutul nostru a avut și are preocupări în domeniul economisirii energiei, depunînd eforturi susținute pe această linie sub formele cele mai variate. În primul rînd, menționăm proiectarea cazanelor de abur și a cazanelor de apă fierbinte cu randamente ridicate (la nivelul tehnicii mondiale). Ca urmare a sarcinilor ce ne revin din aplicarea Decretului nr. 620/1973 s-a intensificat acțiunea de folosire a combustibililor inferiori. S-a reprojectat aproape întreaga gamă de cazane de abur și cazane de apă fierbinte pe lignit. În prezent se elaborează în concepție proprie proiecte pentru alte cazane de abur.

Problemele privind utilizarea ligniților și a păcurii cu conținut ridicat de sulf, cu care este confruntat în prezent I.C.P.E.T., sînt tot așa de importante ca recuperarea resurselor energetice secundare. Chiar o masivă dezvoltare a I.C.P.E.T. nu poate rezolva în termenele solicitate de beneficiari (uneori se solicită proiecte de cazane în 2-3 luni de la emiterea comenzilor) proiectele pentru instalațiile de recuperare.

Considerăm oportun ca institutele de profil ale beneficiarilor să se dezvolte și pentru rezolvarea instalațiilor de recuperare; cel puțin pentru acelea care produc abur sau apă fierbinte cu debite de maximum 2 t/h sau 1 Gcal/h. Problema tipizării instalațiilor de recuperare stă în totalitate în sarcina institutelor de cercetări și inginerie tehnologică. La stabilirea temelor pentru instalațiile de recuperare trebuie să se aibă în vedere instalațiile executate și pe cele în perspectivă.

ing. D. TIRON
director
Institutul de cercetări și proiectări
echipamente termoelectrice

Variante

NOTA PUBLICATĂ ÎN „R. E.” nr. 6 sub titlul „Banda rulantă” a făcut obiectul unui studiu tehnico-economic. Astfel, I.C.P.I.L.A. București a întocmit „Documentația privind eficiența transportului argilei prin benzi”. Au fost studiate două variante, ambele avînd prevăzut transportul pe benzi, însă cu mijloace de excavație și normative diferite. Aceste două variante au fost comparate cu varianta existentă (extractia argilei cu excavatorul și transport cu autobasculantele). Fără a intra în detalii precizăm că din compararea principalilor indicatori tehnico-economici a rezultat că varianta existentă este cea mai convenabilă.

N. HARANACIU
director
Combinatul de lianți și azbociment
Tirgu-Jiu

Precizari

ÎN LEGATURĂ cu nota intitulată „Delimitare”, apărută în nr. 14 la rubrica „Cititorii au cuvîntul”, arătăm că s-au luat măsuri pentru verificarea modului de aplicare a normelor tehnice de completare a dărilor de seamă statistice.

Menționăm că unitățile care aparțin organelor de specialitate ale consiliilor populare completează darea de seamă Apr. numai trimestrial și anual, conform precizărilor din adresa D.C.S. și M.A.T.M.C.G.F.F. din 7. IV. 1978. Unitățile autofinanțate (organizate pe baza Decretului 151/1975), ca și toate celelalte unități socialiste, completează anual a singură dare de seamă statistică „Mișcarea fondurilor fixe” (simbol F.F.I.), coloanele privind uzura nefiind completate de către aceste unități, ale căror fonduri fixe nu sînt supuse regimului de amortizare. Ca orice deținător de fonduri fixe trebuie să raporteze eventualele scoateri din funcțiune (articolul 19 din Decretul nr. 62/1968).

Precizăm, de asemenea, că în Regulamentul pentru executarea Legii 62/1968 republicat în Buletinul Oficial nr. 28 partea I-a din 5. IV. 1977 (articolul 1) se menționează posibilitatea ca unitățile autofinanțate să dispună de subunități economice fără personalitate juridică, asimilate unităților economice de stat respectiv cu fonduri fixe pentru care plătesc amortizări. Astfel, în baza articolului 39 a fost introdusă o nouă dare de seamă pe anul 1977 „Amortizarea fondurilor fixe și gruparea acestora pe categorii” (simbol F.F. 2), care se completează numai de unitățile economice de stat.

M. STANICA
director
Direcția Centrală de Statistică

Un an de la Congresul consiliilor oamenilor muncii

SE ÎMPLINEȘTE, zilele acestea, un an de la Congresul consiliilor oamenilor muncii din industrie, construcții și transporturi — cel mai reprezentativ forum democratic al clasei noastre muncitoare. Perioada ce s-a scurs de la acest eveniment de importanță istorică în viața social-politică a patriei a fost marcată de noi și însemnate succese în ampla activitate desfășurată de întregul popor, sub conducerea Partidului Comunist Român, pentru îndeplinirea hotărârilor Congresului al XI-lea, ale Conferinței Naționale. Viața a confirmat în mod strălucit justetea tezelor, orientărilor și sarcinilor de deosebită importanță teoretică și practică, formulate de tovarășul Nicolae Ceaușescu în Expunerea la congres, cu privire la creșterea rolului clasei muncitoare, al consiliilor oamenilor muncii în conducerea activității economico-sociale, în realizarea programului partidului de dezvoltare a industriei socialiste, a întregii economii naționale, de ridicare a bunăstării poporului și perfecționare continuă a democrației socialiste.

În intervalul ce a trecut de la congres, din inițiativa și sub îndrumarea directă a secretarului general al partidului au fost adoptate și îndeplinite — îndeosebi pe baza hotărârilor Conferinței Naționale a partidului din decembrie 1977 și ale Plenarei C.C. al P.C.R. din martie 1978 — un complex unitar de măsuri privind dezvoltarea în continuare a democrației economice, lărgirea participării la conducere a oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, întărirea autoconducerii, autogestunii și autofinanțării unităților economice.

ADÎNCIREA DEMOCRAȚIEI MUNCITOREȘTI ÎN CONDIȚIILE DEZVOLTĂRII ECONOMICO-SOCIALE A ROMÂNIEI (I)

ESTE UN ADEVĂR UNANIM RECUNOSCUT că socialismul și democrația sînt de nedespărțit, că proprietatea socială este premisa fundamentală a afirmării și înfloririi multilaterale a personalității umane, a participării conștiente a oamenilor muncii la formarea propriei lor istorii.

Semnificația unității organice dintre socialism și democrație este majoră. Prin însăși esența lui, binomul socialism-democrație presupune atât înlăturarea înstrăinării muncii de către capital și condiții obiective pentru formarea și afirmarea multilaterală a omului, cât și puternice stimulente pentru dezvoltarea producției materiale, pentru progresul economic și social al întregii țări.

În procesul edificării socialismului, în România s-a format și dezvoltat continuu o nouă democrație în cadrul căreia un loc central ocupă **democrația economică**, participarea directă a oamenilor muncii — români, maghiari, germani și de alte naționalități — la organizarea și conducerea producției materiale, a întregii vieți economice și sociale.

„Noi pornim — sublinia recent tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului — de la concepția revoluționară că socialismul se îndeplinește cu poporul și pentru popor, că numai asigurînd participarea nemijlocită a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, la elaborarea politicii interne și externe, la îndeplinirea ei, la conducerea tuturor sectoarelor, dezvoltînd democrația socialistă, creăm condițiile pentru edificarea orînduirii noi în mod conștient, de către întregul popor, stăpin pe destinele sale, hotărît să-și făurească viața în mod liber, așa cum o dorește“ ¹⁾.

Afirmarea democrației socialiste

CUCERIREA PUTERII POLITICE de către oamenii muncii și proclamarea Republicii, naționalizarea principalelor mijloace de producție și extinderea proprietății socialiste în întreaga

¹⁾ Nicolae Ceaușescu, Cuvîntare la marea adunare populară de la Satu Mare, „Scinteia“ nr 11146, 22 iunie 1978.

economie, lichidarea claselor exploatare, a inegalităților și asupririi de clasă, dezvoltarea puternică a forțelor de producție pe baza industrializării și amplasarea lor rațională pe cuprinsul întregii țări, repartizarea venitului național atît pentru dezvoltare cît și pentru ridicarea continuă a nivelului de trai, ca și promovarea principiului eticii și echității socialiste în relațiile sociale au asigurată și asigură o democrație reală, net superioară democrației burgheze. **Construcția socialismului în România a creat astfel condițiile necesare ca toți oamenii muncii, întregul popor să se bucure de roadele activității lor, de cuceririle științei și tehnicii contemporane, să-și dezvolte capacitățile creatoare și să ia parte la conducerea societății.**

Vorbînd de afirmarea democrației socialiste în România, se cuvine să arătăm că aceasta este rezultatul **exercitării de către clasa muncitoare a rolului său de clasă conducătoare** în făurirea noii orînduirii sociale. În cei 30 de ani care au trecut de la naționalizare, clasa muncitoare a făcut dovada profundului său patriotism, a spiritului său consecvent revoluționar, și-a demonstrat cu strălucire forța organizatorică, capacitatea creatoare, devotamentul nestrămutat față de cauza socialismului, înalta răspundere față de interesele supreme ale întregii națiuni. În exercitarea rolului său conducător, clasa muncitoare atrage concomitent și celelalte clase și categorii sociale la opera de edificare a noii orînduirii, la conducerea vieții economice și sociale.

Pe temelia proprietății sociale și a dezvoltării și modernizării economiei se garantează tuturor oamenilor muncii, indiferent de naționalitate, **largi drepturi economice, politice și sociale**, se asigură atragerea efectivă a maselor la conducerea vieții economico-sociale, dezvoltarea continuă a democrației socialiste. Astfel, politica de dezvoltare rapidă a economiei și de repartizare a venitului național după principiile socialismului au asigurată exercitarea efectivă a drepturilor fundamentale ale omului: dreptul la muncă, dreptul la odihnă, dreptul la asigurare materială de bătrînețe, boală sau incapacitate de muncă și dreptul la învățătură. S-au asigurat condițiile necesare de protecție și securitate a muncii, de ocrotire a muncii femeilor și copiilor, precum și pentru dezvoltarea aptitudinilor fizice și intelectuale ale tinerilor. Ca urmare a politicii economice și sociale științifice a partidului, tuturor cetățenilor

patriei le sînt asigurate condiții optime de existență și dezvoltare.

Societatea românească asigură integrarea omului în întreaga viață economică, socială, politică și ideologică, creează condiții pentru participarea oamenilor muncii la întregul proces de elaborare și îndeplinire a politicii partidului nostru.

În România socialistă, participarea oamenilor muncii la conducerea societății rezultă din dubla calitate a acestora, de proprietari și producători. Calitatea de proprietar al mijloacelor de producție oferă întregului popor, fiecărui om al muncii atît dreptul de a beneficia de roadele muncii sale, cît și atributul de conducător al vieții economice și sociale.

În concepția partidului nostru, dreptul de inițiativă și de conducere al oamenilor muncii constituie totodată o obligație, fiind stabilite prin lege răspunderea lor în fața societății pentru modul cum sînt utilizate fondurile materiale și financiare încredințate, îndatorirea de a se preocupa neîncetat de asigurarea bunului mers al unităților în care lucrează.

Premise ale adîncirii democrației socialiste

CONSIDERAREA ÎN TIMP a democrației în România socialistă evidențiază o continuă adîncire și perfecționare a acesteia. Un moment esențial în această privință îl reprezintă Congresul al IX-lea al partidului, care a deschis o nouă pagină în afirmarea rolului conducător al clasei muncitoare în toate sectoarele vieții economice și sociale, în atragerea întregului popor la conducerea societății.

Adîncirea democrației a fost condițională de dezvoltarea și modernizarea forțelor de producție, de schimbările care au intervenit în relațiile de producție și în structura de clasă a societății. O prezentare, fie și sumară, a principalelor condiții economice și sociale din 1965 și a celor de azi, comparativ cu cele din primele etape ale construcției socialiste, oferă suficiente elemente pentru a înțelege necesitatea adîncirii democrației socialiste. Astfel :

● dacă în anii 1948—1950 România era o țară predominant agricolă, cu o industrie slab dezvoltată și înzestrată cu o tehnică înapoiată, în 1965 devenise o țară agrar-industrială, iar după 1970 s-a transformat într-o țară industrial-agrară în continuă dezvoltare și modernizare. Au crescut gradul de înzestrare tehnică a muncii și calitatea mijloacelor de muncă utilizate în producție. Ca urmare a ritmului ridicat de dezvoltare a forțelor de producție și a promovării intense a progresului tehnico-stiințific în toate ramurile economiei naționale, s-au creat premisele ca în viitorul plan cincinal România să depășească stadiul de țară în curs de dezvoltare și să devină o țară cu nivel mediu de dezvoltare ;

● schimbări fundamentale s-au produs în relațiile de proprietate, prin făurirea economiei socialiste unitare și consolidarea noii orînduirii. Corespunzător cerințelor dezvoltării în continuare a economiei naționale, Congresul al X-lea al partidului a stabilit sarcina făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, etapă superioară în dezvoltarea forțelor de producție și

Tabelul nr. 1

Numărul populației ocupate, al personalului și al muncitorilor în economia națională (mii persoane)

	1950	1965	1976
Populația ocupată	8 377,2	9 684,0	10 227,0
Personal	2 123,0	4 303,3	6 558,8
Muncitori	1 222,9	3 109,9	5 201,8
din care în :			
industrie	640,4	1 441,0	2 654,1
construcții	137,7	438,0	667,1
transporturi	94,7	241,2	374,8

Sursa : Anuarul statistic al Republicii Socialiste România, 1977, p. 101—102

perfecționarea relațiilor sociale, în ridicarea pe o treaptă superioară a conducerii și planificării economice, în formarea omului nou, constructor al socialismului și comunismului ;

● pe fondul transformării relațiilor de proprietate, al industrializării socialiste și al înzestrării economiei cu tehnică modernă, al dezvoltării învățămîntului de toate gradele, s-a selămbat structura de clasă și a crescut nivelul de cultură generală și profesională al oamenilor muncii.

Victoria socialismului a însemnat creșterea numerică și calitativă a clasei muncitoare, transformarea țărănimii într-o clasă socială nouă — țărănimea cooperatistă și lichidarea burgheziei ; au sporit și s-au diversificat rîndurile intelectualității (tabelul nr. 1).

Ponderea muncitorilor în totalul populației ocupate a sporit de la 14,6% în 1950, la 32,1% în 1965 și la 50,9% în 1976 ; în prezent, mai mult de jumătate din numărul muncitorilor lucrează în industrie, sector hotărîtor al progresului economic și social al întregii țări.

Odată cu creșterea puternică a rîndurilor clasei muncitoare și îmbunătățirea structurii acesteia, a crescut nivelul său de cultură generală și profesională. Semnificative în acest sens sînt și datele referitoare la forma de învățămînt absolvită de muncitorii nou încadrați în economie (tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

Structura muncitorilor nou încadrați după forma de învățămînt absolvită

	1955—1965		1966—1976	
	mii persoane	%	mii persoane	%
Sporul numărului de muncitori	1 226,2	100,0	2 091,9	100,0
din care absolvenți ai :				
— învățămîntului profesional	426,4	34,8	1 042,4	49,8
— învățămîntului mediu de specialitate	96,3	7,9	197,0	9,4
— școlilor de specializare postliceală	51,0	4,2	130,8	6,3
— altor forme de pregătire	652,5	53,1	721,7	34,5

Sursa : Era Socialistă, nr. 13/1977, p. 22.

Această evoluție a clasei muncitoare are o semnificație economică și socială deosebită. Activînd în sectorul cel mai avansat al economiei și fiind legată de cele mai moderne mijloace de producție, clasa muncitoare nu este numai **principala forță socială**, aflată în fruntea luptei întregului popor pentru afirmarea multilaterală a socialismului, dar în fapt a devenit și **principala producătoare** a bunurilor materiale, cu rol hotărîtor în progresul economic și social al țării.

Profunde schimbări au intervenit și în situația țărănimii. Bazîndu-și activitatea pe proprietatea colectivă asupra mijloacelor de producție, țărănimea cooperatistă este o clasă socială nouă, omogenă, animată de aceleași interese și năzuințe ca și clasa muncitoare. Intelectualitatea, care a cunoscut și va cunoaște și în viitor o creștere a rîndurilor sale, este de asemenea animată de aceleași interese ca și clasa muncitoare ; ea are o contribuție însemnată la progresul patriei, la ridicarea acesteia pe noi trepte ale civilizației materiale și spirituale.

Are loc un puternic proces de omogenizare socială, de lichidare treptată a deosebirilor esențiale dintre munca fizică și munca intelectuală ; pe măsura dezvoltării economice și sociale, a aplicării pe scară tot mai largă a științei și tehnicii, a generalizării și politehnizării liceului și a extinderii învățămîntului superior, acest proces va acționa cu o intensitate tot mai mare.

dr. Constantin GRIGORESCU

Mic dicționar economic

FONDUL DE CONSUM

IN ECONOMIA NOASTRĂ SOCIALISTĂ fondul de consum reprezintă partea din venitul național destinată asigurării veniturilor individuale realizate de membrii societății pe baza muncii prestate, precum și pentru acoperirea cheltuielilor pe care le face societatea în vederea satisfacerii nevoilor întregii populații. El este rezultatul activității oamenilor muncii în calitate de producători, proprietari socialiști uniți și beneficiari ai producției, asigurând satisfacerea trebuințelor materiale și spirituale mereu sporite ale acestora. Dimensiunile și dinamica fondului de consum depind de mărimea venitului național, de proporția în care acesta se împarte în fond de consum și fond de acumulare. Viața a demonstrat și demonstrează că în condițiile țării noastre, o rată ridicată a acumulării, accentuând laturile calitative ale dezvoltării, orientare manifestată cu deosebire după Congresul al IX-lea al partidului, asigură sporirea în ritm rapid a venitului național și implicit, amplificarea largă a dimensiunilor fondului de consum.

Fondul de consum are o dublă determinare: natural-materială și valorică. a) Sub aspect natural-material fondul de consum se compune din bunuri ce pot fi privite în funcție de destinația lor și în funcție de durata utilizării lor. Din punctul de vedere al destinației, distingem bunuri de consum alimentar și bunuri de consum nealimentar. Din punctul de vedere al duratei utilizării, distingem bunuri de folosință curentă și bunuri de folosință îndelungată. b) Sub aspect valoric fondul de consum se compune din valoarea nou creată de munca pentru sine și o parte din valoarea nou creată de munca pentru societate. Funcția esențială a fondului de consum este asigurarea fundamentului material al reproducției forței de muncă și al ridicării nivelului de trai al membrilor societății.

În acest context se evidențiază rolul deosebit de important pe care îl are înțelegerea corectă a corelației dintre producție, repartiție și consum. Unitatea dialectică a acestora se manifestă în societatea noastră printr-un mod specific de repartizare a bunurilor și serviciilor de consum personal, determinat de proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție, de scopul nemijlocit al producției, de acțiunea legii economice fundamentale a socialismului. Pe de o parte, dimensiunile fondului de consum, nivelul de trai al poporului sînt direct și în măsura cea mai mare determinate de volumul, structura și dinamica producției, de asigurarea premiselor materiale pentru creșterea rapidă a venitului național.

Pe de altă parte, în condițiile economiei socialiste românești fondul de consum, dimensionat în mod judicios, se repartizează membrilor societății conform principiului socialist al repartiției, în spiritul normelor eticii și echității socialiste, fiindu-se seama de cantitatea, calitatea și importanța socială a muncii prestate și urmărindu-se asigurarea unui raport rațional între veniturile mici și cele mari din economie, precum și între veniturile directe și fondurile sociale de consum.

Avînd în vedere modalitățile de repartizare, fondul de consum se constituie din două componente: fondul de consum individual și fondul de consum social. Acestea formează un tot unitar, revenind oamenilor muncii și membrilor lor de familie pe următoarele căi: retribuția după cantitatea, calitatea și importanța socială a muncii, în funcție de contribuția la dezvoltarea producției materiale și spirituale a societății, participarea într-o perspectivă apropiată, la beneficii, în raport cu contribuția fiecăruia la dezvoltarea întreprinderii respective, cu activitatea depusă și cu vechimea în unitate, retribuția socială de care beneficiază oamenii muncii din fondurile destinate pentru învățămînt, ocrotirea sănătății, pensii, alocații de stat pentru copii, ajutoare familiale, indemnizații pentru incapacitatea de muncă, trimiterea la tratament balnear și odihnă, întreținerea creșelor, grădinițelor, căminelor de nefamilisti, cantinelor-restaurant, precum și pentru alte nevoi cu caracter social-cultural. Sînt căi ce formează un sistem coerent.

Proprietatea socialistă generează o formă nouă de repartiție a bunurilor și serviciilor de consum personal, avînd drept criteriu unic munca fiecăruia prestată în producția socială. Acest principiu de repartiție este conceput de partidul nostru în sensul necesității și posibilității ca fiecare cetățean apt de muncă să se preocupe de ridicarea continuă a calificării sale profesionale, de lărgirea orizontului său de cultură generală, aducîndu-și astfel o contribuție tot mai substanțială la progresul de ansamblu al societății. Retribuția după muncă reprezintă astfel partea din venitul național destinată consu-

mului individual și care se repartizează planificat oamenilor muncii, în raport cu cantitatea, calitatea și importanța social-economică a muncii prestate. Dimensiunile fondurilor pentru retribuția muncii sînt strîns legate de îndeplinirea sarcinilor de producție, de nivelul eficienței cu care s-a muncit.

Relevant în acest sens este faptul că Conferința Națională a Partidului din decembrie 1977 a adoptat, concomitent și corelat, programele privind creșterea suplimentară a producției și a nivelului de trai al poporului. S-a pus un accent special pe creșterea mai rapidă a veniturilor directe ale oamenilor muncii, sporul cel mai mare fiind destinat celor ce lucrează nemijlocit în sfera producției materiale, celor care produc efectiv resursele materiale necesare progresului economico-social, aplicării măsurilor de ridicare a bunăstării întregului popor. În aceste condiții sporirea retribuției medii reale este de 32,30% față de 18—20% cît se prevăzuse la Congresul al XI-lea al partidului. De asemenea, vor spori veniturile reale ale țărănimii, în medie pe o persoană activă, cu circa 30%, pînă în anul 1980. Au fost totodată adoptate măsuri pentru ca raportul dintre veniturile mici și veniturile mari să se mențină în limitele stabilite de Congresul al XI-lea al partidului, adică de 1 la 5,5—6. Este un raport care corespunde stadiului de dezvoltare a economiei, a societății noastre socialiste, care asigură atît cointeresarea materială în corelație cu munca depusă de fiecare, cît și o aplicare mai fermă în viață a principiilor de etică și echitate socialistă.

Pornind de la necesitatea perfecționării continue a relațiilor socialiste de producție, de la calitatea oamenilor muncii de proprietari ai mijloacelor de producție, de producători și beneficiari ai tuturor bunurilor materiale și spirituale ale societății, de la principiile socialiste de repartiție a venitului național, Plenara C. C. al P.C.R. din martie 1978, la propunerea și din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, a hotărît introducerea participării oamenilor muncii la beneficiile realizate de întreprinderi și acordarea directă de către întreprinderi a unor drepturi și avantaje sociale pentru personalul muncitor, în raport cu contribuția adusă și vechimea în unitatea economică în care își desfășoară activitatea. Aceasta constituie o formă nouă, deosebit de importantă în care fondul de consum revine oamenilor muncii, conducînd la întărirea cointeresării materiale și a răspunderii lor în îndeplinirea și depășirea sarcinilor de plan.

Retribuția socială revine membrilor societății sub forma unor servicii și produse fără plată sau cu plata redusă. Odată cu creșterea considerabilă a retribuțiilor și a celorlalte venituri directe provenite din munca depusă în unitățile economice socialiste, au sporit și sporesc simțitor fondurile sociale-culturale de la bugetul statului. Ponderea veniturilor din fondurile sociale de consum în veniturile totale ale unei familii este de circa 22%. Au fost adoptate importante măsuri privind creșterea pensiilor, majorarea alocațiilor de stat pentru copii, introducerea unui nou sistem de sprijinire a mamelor cu mai mulți copii și sporirea cuantumului ajutoarelor acordate acestora, mărirea considerabilă a cheltuielilor destinate învățămîntului, sănătății etc.

În lumina măsurilor de perfecționare a mecanismului economic financiar, toate fondurile destinate acoperirii retribuției pentru munca prestată, asigurării participării la beneficii și acoperirii cheltuielilor pentru acțiunile și investițiile sociale, împreună cu celelalte fonduri la dispoziția unității, se cuprind în bugetul de venituri și cheltuieli al fiecărei întreprinderi. Aceasta asigură folosirea mai intensă a pîrghiilor economico-financiare în activitatea întreprinderilor, sporirea răspunderii colectivelor de oameni ai muncii și a organelor colective de conducere din fiecare unitate față de gospodărirea fondurilor.

Componentele fondului de consum în unitatea lor sînt destinate să asigure tuturor membrilor societății noastre socialiste un consum pe baze rațional-științifice, un nivel de trai ridicat, corespunzător progresului economico-social al țării. Creșterea nivelului de trai, ca țel suprem al politicii Partidului Comunist Român, nu este sinonimă cu promovarea tendințelor consumatoriste, de risipă și irosire a muncii sociale, ci este subordonată dezvoltării armonioase a personalității umane. „Întreaga dezvoltare — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — trebuie să pornească de la necesitatea asigurării unei producții materiale în stare să satisfacă cerințele de consum științific determinate, dar care să excludă risipa sub orice formă, consumul de dragul consumului. La stabilirea nivelului de consum trebuie să ținem permanent seama de posibilitățile reale, combătînd fanfanzia și grandomania mic burgheză”. Relațiile sociale de repartiție acționează ca un factor activ pentru formarea omului nou, cu o personalitate multilateral dezvoltată, profund implicat în înflorirea României socialiste.

conf. dr. Dumitru CIUCUR

DINAMICA DEZVOLTĂRII INDUSTRIILOR DE VÂRF ȘI CAPACITATEA CERCETĂRII ȘI PRODUCȚIEI DE ADAPTARE LA RITMURILE ÎNALTE DE ÎNNOIRE

DEZVOLTAREA ECONOMICĂ A ȚĂRII NOASTRE se caracterizează printr-o puternică înflorire a unor ramuri industriale, purtătoare principale ale progresului tehnic, cunoscute sub numele de industrii de vîrf, printre care se pot enumera electronica, automatizația, tehnica de calcul, mecanica fină, aeronautica, energia nucleară.

Politica de dezvoltare a acestor ramuri, consfințită prin importante documente de partid și de stat și, în primul rînd, prin **Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism**, demonstrează că revoluția științifică și tehnică a devenit o realitate de zi cu zi, dezvoltarea accelerată a economiei României socialiste făcîndu-se pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii contemporane. Aceste industrii și, în primul rînd, electronica cu toate subramurile ei determină în lume cea de a doua revoluție industrială, care va ridica productivitatea muncii în procesele de fabricație la nivele calitativ noi.

Ritmurile prioritare ale producției de calculatoare

ESENȚA revoluției științifice și tehnice contemporane este automatizarea realizată cu calculatoare electronice care pătrunde atât în industrie cît și în procesele de conducere, gestiune, cercetare și alte domenii ale activității sociale. Electronica devine astfel unul din factorii determinanți ai dezvoltării societății, dinamica dezvoltării ei influențînd fără îndoială considerabil dezvoltarea întregii societăți.

Relevînd importanța revoluției științifice și tehnice ca factor de progres al societății noastre și rolul celorlalți factori obiectivi ai dezvoltării economice, trebuie subliniat cu tărie rolul decisiv al oamenilor, al activității lor conștiente în procesul de creare de noi bunuri materiale și tehnologii de producere a lor. Gîndirea conștientă a oamenilor rămîne factor prioritar chiar și în condițiile asigurării unei înalte productivități și calități a muncii prin automatizare bazată pe mijloacele tehnicii electronice de calcul.

În țara noastră producția de mijloace ale tehnicii de calcul s-a dezvoltat cu precădere în ultimele două cincinale, în ritmuri corespunzătoare necesităților sporite de dotare a economiei naționale cu calculatoare electronice. Volumul acestei producții depășește în prezent de peste 10 ori pe cel din 1972, iar producția din 1980 va fi de 4 ori mai mare decît cea din 1975. Dezvoltarea acestei industrii s-a făcut printr-o integrare a producției atât pe orizontală, economia națională beneficiînd de o gamă largă de calculatoare electronice, minicalculatoare, mașini electronice de facturat și contabilizat, sisteme de introducere a datelor, cît și pe verticală, asimilîndu-se în țară subansamblele necesare acestei producții de înalt nivel tehnic (componente electronice active și pasive de înalte performanțe, circuite impriimate, memorii electronice, echipamente periferice și terminale etc.). S-a dezvoltat în țară activitatea de elaborare de programe și s-a organizat o puternică rețea de întreținere și depanare a echipamentelor și programelor produse în țară.

Practic inexistente în urmă cu 10 ani, industriile naționale de tehnică de calcul și informatică au atins în prezent un stadiu de dezvoltare ridicat, reflectînd activitatea a peste 35 000 oameni care cercetează, produc, întrețin, exploatează sau utilizează calculatoare electronice. Acest stadiu de dezvoltare este relativ înalt, deoarece în țările dezvoltate industrial ritmurile acestei ramuri sînt extrem de mari. Producția mondială de calculatoare electronice va depăși în anul 1980 valoarea de 42 miliarde dolari, ceea ce va reprezenta o creștere de 14 ori în comparație

cu anul 1960 și de 3,5 ori în comparație cu anul 1970. Dotarea cu tehnică de calcul va reprezenta în anul 1980, în Statele Unite ale Americii, 5,5% din produsul național brut. Această ramură de vîrf are deja o influență considerabilă asupra dezvoltării economice a țărilor industrializate. Nivelul tehnic mondial al produselor a crescut în ritmuri care depășesc evoluția oricărui ramuri a științei și tehnicii. Se produc în prezent circuite electronice larg integrate pe o singură pastilă de siliciu care echivalează cu mai mult de 100 000 tuburi electronice, fiind astfel posibilă realizarea de calculatoare extrem de puternice. După date furnizate de firma I.B.M., în 20 de ani timpul de execuție a unor programe tip care execută operații complexe de tipul celor necesare pentru activitatea de conducere a unei întreprinderi, a scăzut de la 375 secunde la mai puțin de 5 secunde.

Creșterea părții de programe în structura calculatoarelor și consecințele ei

ÎN PREZENT are loc în lume o reorientare a întregii structuri a producției de tehnică de calcul datorată apariției microprocesorului, circuit integrat care realizează funcțiuni complexe de prelucrare a datelor pe o singură pastilă de siliciu, permițînd o puternică descentralizare a informaticii, care pătrunde astfel acolo unde este necesară, în produse, mașini sau servicii. Elementul esențial al acestei reorientări, numită adesea revoluția microprocesorului, este scăderea foarte puternică a costului puterii de calcul, ceea ce face posibilă abordarea unor aplicații noi, în special în sfera producției industriale. Datorită tehnicii de calcul contemporane, va fi posibil să înglobăm mai multă „inteligentă” în majoritatea produselor industriale care se proiectează în prezent, fie că este vorba de un motor termic căruia microprocesorul îi optimizează parametrii pentru reducerea consumului de combustibil și a poluării, fie de operații complexe, de control de calitate efectuate cu teste realizate cu microcalculatoare.

Creșterea vertiginoasă a performanțelor calculatoarelor electronice nu a fost însă un scop în sine, ea făcîndu-se în paralel cu o scădere la fel de pronunțată a costului specific al calculatoarelor și operațiilor de prelucrare a datelor executate de acestea. Se poate aprecia că, pe plan mondial, în ultimii 20 de ani costul circuitelor electronice ce compun echipamentele de calcul a scăzut în medie de 100 de ori, iar costul operațiilor de prelucrare de 80 de ori. Se manifestă, de asemenea, un proces continuu de creștere a ponderii programelor în ansamblul sistemului de prelucrare a datelor, ea măriindu-se de la 50%, cît este valoarea medie actuală, la peste 80% în viitorii 5—10 ani. Această creștere a ponderii părții de programe (software) din structura calculatoarelor electronice va afecta puternic viitorul tehnicii de calcul, deoarece programarea, fiind o activitate specific umană, se automatizează mai greu și costul elaborării de programe este în țările industrializate foarte ridicat. Această situație a favorizat concentrarea producției de calculatoare electronice din lumea occidentală în 5—6 firme mari care dispun de resursele materiale și umane uriașe necesare cercetării, producerii și comercializării sistemelor de calcul electronice mari. Aceste firme sînt confruntate cu probleme complexe de echilibru între eforturile de cercetare și marketing pentru a asigura desfacerea unor produse care implică o cantitate mare de servicii la perioade de înnoire foarte scurte. Cheltuielile de cercetare-dezvoltare reprezintă 7—12% din valoarea producției desfăcute, ceea ce depășește 1,3 miliarde dolari anual în cazul celei mai mari firme producătoare de calculatoare electronice din lume — International Business Machines (I.B.M.).

Între efortul de cercetare și transferul de tehnologie

DEZVOLTAREA industriei de tehnică de calcul în țara noastră, implică deci în permanentă opțiuni importante, deoarece pe de o parte necesitățile de dotare cresc continuu în conformitate cu legitățile obiective ale industrializării și perfecționării activității economice în țara noastră și pe de altă parte industria de tehnică de calcul, ca orice altă industrie din țară, trebuie să se dezvolte într-un context de eficiență economică, dimensiunile pieței interne nefiind în toate cazurile suficiente pentru o fabricație rentabilă. La aceste condiții se mai adaugă resursele limitate umane și materiale care se pot concentra într-o perioadă de timp scurtă în comparație cu cele puse în joc de țările industrializate avansate și politica de embargo practică de unele țări capitaliste, care frânează cooperările în cercetare și producție.

Desigur, în atari condiții, se poate pune întrebarea legitimă dacă o țară în curs de dezvoltare, cum este țara noastră, trebuie să-și dezvolte o fabricație de tehnică de calcul sau să se mulțumească cu importul de sisteme de prelucrare a datelor din alte țări? Răspunsul a fost dat în 1967 prin adoptarea de către conducerea de partid a hotărârilor de creare a unei industrii românești de calculatoare electronice și viața a demonstrat pe deplin justetea unei asemenea măsuri. **Capacitatea de dezvoltare a unei națiuni depinde de stăpânirea proiectării și fabricării de produse, în orice domeniu și mai ales în cele de vîrf,** și nu de utilizarea acestor produse, iar acest adevăr începe să fie din ce în ce mai des recunoscut și de experții occidentali. Cu toate dificultățile create de neobișnuita concentrare a producției de calculatoare electronice în S.U.A., multe țări cu dezvoltare medie și chiar în curs de dezvoltare, socialiste sau din lumea a treia, și-au creat industrii naționale de tehnică de calcul sau se pregătesc pentru aceasta. Desigur, în condițiile acestei concentrări, se pune problema găsirii unui echilibru just între efortul de cercetare propriu și transferurile de tehnologii. Într-o tehnică de vîrf ritmul rapid impune fără îndoială o cooperare tehnico-științifică internațională, implică transferuri periodice de tehnologii. Un transfer de tehnologie trebuie, însă, pentru a fi eficient, să fie însoțit de cercetare proprie și înainte și după transferul propriu-zis. Aceasta deoarece transferul de tehnologie reușește numai dacă se dispune de o industrie de infrastructură, capabilă să asigure componentele și subsansamblele necesare fabricației, și de specialiști formați care să preia rapid tehnologia și să o dezvolte în continuare.

Evoluția tehnicii de calcul, ca și a altor domenii cunoaște etape de dezvoltare evolutivă, în care panta de creștere este continuă, și etape de salt brusce, în care apar noutăți de ordin calitativ. Astfel de salturi au fost reprezentate în tehnica de calcul de apariția tranzistorului (1947), circuitului integrat (1957), conceptului de familie de calculatoare (1964), microprocesorului (1970). Consider că, în orice caz, cercetarea proprie trebuie să asigure dezvoltarea evolutivă a ramurii, inclusiv diversificarea impusă de cerințele de dotare, iar salturile tehnologice să fie preluate cât mai rapid și eficient. Una din condițiile necesare pentru eficiența transferurilor tehnologice de acest tip este disponibilitatea în țară a unor tehnologii de același gen (salt tehnologic) care să facă obiectul unor transferuri în sens invers. **Etapa următoare de dezvoltare a tehnicii de calcul la noi ar trebui să marcheze deci orientarea cercetării proprii care să fie capabilă nu numai de dezvoltare evolutivă, ci și de concentrare pe anumite domenii în care să se obțină rezultate care să poată constitui elemente ale unei participări românești la diviziunea internațională a muncii de cercetare-dezvoltare.**

Transferul de tehnologii îmbracă în prezent forme avansate printr-o serie de societăți mixte, acordurile de schimburi tehnologice și organizarea fabricației cu desfacere comună. Achiziționarea de licențe este nu numai în general o formă de transfer perimată, dar în tehnica de calcul este și periculoasă, din cauza ritmului de înnoire foarte rapid, uneori egal cu ritmul de asimilare a licențelor. Simpla achiziționare de licențe te situează, în industriile de vîrf, în mod perpetuu la decalaj în creștere față de liderii domeniului. O dificultate importantă în calea dezvoltării tehnicii de calcul, ca și a altor ramuri de vîrf, o reprezintă politica de control a transferurilor de produse și tehnologii practică de unele țări occidentale. Acest control frânează considerabil cooperarea în producție cu firme din aceste țări. În timpul vizitei recente în S.U.A., secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia cu referire la vizita efectuată la firma „Te-

xas Instruments“ : „Desigur, unele din produsele firmei „Texas Instruments“ au și caracter strategic. Noi nu sîntem preocupați de a realiza o producție de acest gen, pentru că sîntem partizanii dezarmării. (...) De aceea, dorim să realizăm o cooperare nu pentru o electronică de interes militar, ci pentru una de interes industrial economic. Noi dorim o cooperare care să contribuie la realizarea unei ordini economice noi care să promoveze lichidarea subdezvoltării...“. Principii și obiective foarte clare, exprimate la cel mai înalt nivel și care reflectă sensurile dezvoltării industriei noastre electronice.

O altă opțiune importantă a dezvoltării domeniului este stabilirea unui echilibru între producția proprie și importul de utilaje de producție. Dacă la începutul dezvoltării era normal să primeze importul de utilaje de producție, nu se poate vorbi de o adevărată industrie de un profil dat pînă cînd ea nu-și organizează și o subramură proprie de utilaje specifice. Deși în țară s-au obținut succese incontestabile în realizarea de utilaje pentru tehnica de calcul, în special testează pentru subsansamble ale calculatoarelor, este încă o sarcină de viitor trecerea la organizarea unui sector puternic de cercetare și producție de utilaje pentru producția de tehnică de calcul.

Un alt element al politicii de dezvoltare a unei ramuri cu o dinamică așa de accentuată este **determinarea unui grad de integrare în țară a producției care să fie optim în raport cu ritmul de înnoire a produselor.** Problema cea mai dificilă este corelarea dezvoltării industriei de sisteme, printre care cea de tehnică de calcul, cu industria de componente electronice active. Cu toate că ponderea costului circuitelor electronice active este în continuă scădere în ansamblul unui calculator electronic, corelarea dezvoltării celor două industrii va rămîne greu de soluționat înainte de stabilizarea relativă a dezvoltării tehnice a circuitelor integrate.

În fine, un element cu totul specific industriei de tehnică de calcul îl reprezintă **existența în structura sistemelor de prelucrare a datelor a programelor de bază și aplicative ale calculatoarelor.** Activitate nouă, mai puțin înțeleasă, uneori datorită ineditului ei, elaborarea de programe implică din ce în ce mai mulți specialiști și se simte acut nevoia „industrializării“ acestei activități prin **definirea de produse de programare care să fie definite, concepute, omologate, difuzate, întreținute și perfecționate ca oricare alte produse.**

Toate cele de mai sus sînt argumente în favoarea preocupărilor pentru stabilirea justă a strategiei de dezvoltare a ramurii, pentru rezolvarea în timp a necorelărilor ce pot apărea în procesul de dezvoltare.

Așa cum se sublinia mai sus, în tehnica de calcul ca și în celelalte ramuri ale economiei naționale, rolul decisiv îl au oamenii, activitatea lor conștientă de creare de noi bunuri materiale și tehnologii. Politica de dezvoltare a tehnicii de calcul în țara noastră trebuie să urmărească concentrarea pe direcțiile prioritare ale dotării economiei naționale cu echipamente și programe performante pe baza unei juste descifrări a tendințelor de dezvoltare pe plan mondial, prin excluderea oricăror manifestări de improvizare sau adaptare la conjuncturi de moment.

Desigur nu pot fi tolerate nici manifestările de resemnare față de marile posibilități ale companiilor multinaționale de profil. Însăși apariția și coexistența în S.U.A. și alte țări a unui număr mare de alte firme, mai ales în domeniul minicalculatoarelor și microcalculatoarelor, demonstrează că este posibil să cercetăm și să producem echipamente de tehnică de calcul de înalt nivel tehnic, printr-o concentrare de resurse umane și materiale și o bună organizare a activității pe toate verigile ei, de la cercetare pînă la desfacere.

Cercetarea și producția concentrate unitar

TEHNICA DE CALCUL, mai mult poate decît oricare altă ramură, cere să privim cercetarea și producția, ca pe un tot unitar. Cercetarea în tehnica de calcul trebuie să aibă ca scop producerea de bunuri, **efectul de inovare trebuie să fie continuu,** avînd ca fază cercetarea și producția. Acesta este un adevăr general, dar în industriile de vîrf, cu ritm de înnoire rapid, el apare foarte pregnant. Un produs care este întîi cercetat și apoi se studiază cine și dacă îl va produce va avea un ciclu de introducere în fabricație așa de lung încît va deveni perimat încă înainte de a ajunge la utilizare. Cercetarea în tehnica de calcul impune forme perfecționate de colaborare între institutele și întreprinderile de specialitate. Crearea de colective mixte din Institutul de cercetări pentru teh-

nica de calcul și întreprinderea de calculatoare electronice a permis realizarea de cicluri cercetare-introducere în fabricație foarte scurte în cazul calculatoarelor FELIX C-32 și C-512, a mașinilor electronice de factură FC-16'64 ș.a. după cum neexistența acestora a frânat cercetarea și introducerea în fabricație a altor echipamente printre care „sistemul electronic de culegere și prelucrare primară a datelor”. O formă evoluată este reprezentată de integrarea activității de cercetare și producție de memorii electronice pentru calculatoare în cadrul Filialei Timișoara a Institutului de cercetări pentru tehnica de calcul. Succesul acestei formule organizatorice în care cercetarea și producția sînt concentrate într-un organism unitar, cu influențe directe asupra reducerii ciclului de cercetare-fabricație, demonstrează necesitatea unor formule de organizare în care institutele să aibă în subordine fabricii sau chiar mici întreprinderi de profil. Din păcate, unele aspecte ale legislației actuale a cercetării tind să separe institutele de întreprinderi, primele fiind considerate în relațiile contractuale, ca executante, iar ultimele beneficiare.... Realitatea este diferită și mult mai complexă. În tehnica de calcul și nu numai în tehnica de calcul, **cadrele tehnice din întreprinderi au un mare rol în executarea unor faze de cercetare-introducere în fabricație**, și nu se situează doar în postură de beneficiari.

O necesitate relevantă de viață — adaptarea operativă a legislației la realități

ÎN NUMEROASE CAZURI întreprinderile posedă o bază materială necesară cercetării mai mare chiar decît institutele sau uneori exclusivă, cum este cazul circuitelor imprimate pentru tehnica de calcul. Nu ar fi deci normal ca legislația contractelor de cercetare să fie mai adaptată noilor realități și să reglementeze obligațiile atît ale institutelor cît și ale întreprinderilor pentru asigurarea progresului tehnic rapid? Separarea artificială executant-beneficiar existentă în prezent generează și unele fenomene negative din partea unor cadre tehnice din întreprinderi care tind să prefere licențe străine cercetării proprii, chiar atunci cînd performanțele și condițiile tehnice sînt egale. Uneori se afirmă că documentația și asistența tehnică livrate de institutele noastre nu sînt la fel de complete ca acelea din licențe. Documentațiile din licență primite de la firmele străine sînt oare rezultat numai al muncii sectoarelor de cercetare din aceste firme sau al ansamblului sectoarelor de cercetare și producție? O nouă legislație a cercetării ar trebui ca, pe lîngă legarea directă a activității cercetătorilor de obiectivul introducerii în fabricație a rezultatelor muncii lor, să includă, în afara cercetării, și cadrele tehnice din întreprinderi care concurează la realizarea produselor sau tehnologiilor și care trebuie să aibă aceeași răspundere pentru soarta produsului ca și cercetătorii din institute.

Separarea artificială executant-beneficiar are în tehnica de calcul și unele aspecte particulare. Un produs nou perfecționat, care înglobează un efort însemnat de cercetare, apare la o analiză superficială mai simplu decît predecesorul lui deoarece are mai puține circuite electronice integrate, cablaje, conexiuni, dulapuri etc., și se fabrică mai simplu și mai repede. Rezultă deci uneori tendința de minimalizare a efectului de cercetare care are nu numai implicații de natură subiectiv-afectivă, ci se vădește a fi și perturbatoare, deoarece se tinde spre diminuarea alocării resurselor materiale pentru cercetare, care, în conformitate cu aceeași legislație a contractelor, sînt dirijate în principal tot de întreprinderi. Datorită acestui specific al cercetării apare necesitatea perfecționării sistemului de contractare a cercetării care să permită înfăptuirea cu maximum de eficiență a unei politici raționale de dezvoltare a ramurii, de înnoire continuă a producției, în strînsă corelare cu dinamica pe plan mondial a industriei de calculatoare electronice. De fapt, situația este similară în toate ramurile industriale cu ritm rapid de dezvoltare.

Aspecte speciale sînt prezentate și de dezvoltarea activității de elaborare de programe de bază și aplicative. Programele de bază sînt parte integrantă a calculatorului electronic, coordonînd funcționarea diverselor unități componente ale acestuia, iar cele aplicative ajută utilizatorul să-și rezolve rapid necesitățile de prelucrare a informației. În lume se evoluează rapid spre o industrie a programelor care

să furnizeze programe sigure în exploatare, flexibile, modulare, cu alte cuvinte ușor de adaptat la cerințele variate ale utilizatorului. Legătura între programele de bază și cele aplicative devine din ce în ce mai strînsă, caracterul aplicației influențînd cel mai des hotărîtor structura sistemului de programe de bază. În țara noastră programe de bază se elaborează în cadrul Institutului de cercetări pentru tehnica de calcul, iar programe aplicative în Institutul central pentru conducere și informatică și într-un foarte mare număr de centre de calcul, întreprinderi, institute de cercetare și de învățămînt superior. Pericolul de paralelism în elaborarea de programe este foarte mare și, dacă în nici un caz nu se poate pune problema unui elaborator de programe de aplicații unic în economie, este necesară o legiferare a unor metode de planificare, omologare, întreținere și perfecționare a programelor. Un program de slabă calitate poate aduce deservicii atît utilizatorului cît și pătrunderii informaticii în sectorul respectiv. Cheltuielile pentru elaborarea programelor sînt mari. În S.U.A. se cheltuiește în prezent peste 2% din venitul național pentru programarea calculatoarelor și cheltuielile de acest fel sînt în continuă creștere. Este posibilă și necesară adoptarea în țara noastră a unor reglementări specifice producției de programe pentru calculatoarele electronice care să permită dezvoltarea unitară a acestui domeniu al tehnicii de calcul, să ducă la dezvoltarea de pachete de programe de bună calitate și sigure în exploatare și totodată să încurajeze printr-un mecanism de stimulare economică elaborarea acestor programe. **Schimbul gratuit de programe aplicative practicat în prezent nu este în concordanță cu principiile dezvoltării autoconducerii întreprinderilor și creșterii răspunderii față de eficiența economică a activității lor.** Un pachet de programe bun trebuie să aducă beneficii unității elaboratoare în raport direct cu numărul celor ce-l utilizează în economie, făcînd astfel colectivul acestei unități direct interesat în perfecționarea programelor respective, în acordarea de asistență tehnică permanentă pentru utilizare. Tendințele mondiale actuale de polarizare a producției de calculatoare electronice, pe de o parte spre calculatoare mari din ce în ce mai puternice, organizate în rețele de prestări de servicii de prelucrare a datelor și, pe de altă parte, spre pătrunderea extrem de impetuoasă a minicalculetoarelor și microcalculatoarelor în industrie și alte sfere ale economiei naționale, conduc la necesitatea reducerii efortului utilizatorilor de programare a calculatoarelor la care au acces. Acest lucru se poate face numai prin dezvoltarea corespunzătoare a unei industrii de programe de bază și aplicative. **Această industrie trebuie, la rîndul ei, să-și dezvolte o subramură proprie de metode de programare, după cum industria de echipamente posedă o industrie de utilaje.**

Dinamica ridicată a industriilor de vîrf cere ca astfel de reglementări organizatorice și juridice să fie adoptate foarte rapid, întrucît efectele negative se manifestă nu numai pentru perioada prezentă, ci și pentru viitor. Adoptarea de reglementări de acest gen este întîrziată uneori și de caracterul de noutate al dezvoltării unor industrii de vîrf. Elaborarea de programe pentru calculatoare are particularitatea că efortul de cercetare continuă masiv și după lansarea în fabricație a calculatoarelor respective, prin apariția de versiuni succesive mai performante și cu funcțiuni suplimentare, adaptate la cerințele utilizatorilor.

★

DESIGUR, problemele de mai sus sînt numai cîteva din cele ce se pun în creșterea unor industrii noi, produse ale revoluției științifice și tehnice. Crearea și dezvoltarea acestor noi sectoare industriale presupun formarea operativă a unui număr de cadre de execuție și conducere calificate, care să înțeleagă bine problemele domeniului și adoptarea unei politici științifice de dezvoltare, bazată pe corelarea permanentă a activităților de cercetare, producție, service și desfacere.

Cadrul organizatoric al desfășurării activității care a corespuns situațiilor de la un moment dat se poate dovedi foarte rapid depășit, datorită schimbării profilului de producție din cauza progresului tehnic în ramurile respective. În momentul de față, în tehnica de calcul se resimte necesitatea unui înnoit cadru organizatoric care să asigure unitar dezvoltarea ramurii în strînsă legătură cu utilizarea mijloacelor de tehnică de calcul, un cadru organizatoric care să elimine paralelismele și necorrelările.

dr. ing. Vasile BALTAC
director adjunct științific

Institutul de cercetări pentru tehnica de calcul

FĂRĂ ÎNDOIALĂ că dintre domeniile care, în condițiile revoluției științifico-tehnice, au cunoscut cele mai spectaculoase evoluții în ultimele două decenii, face parte și conducerea. Omenirea a devenit conștientă de valențele conducerii, care se manifesta tot mai mult ca o resursă de bază a creșterii economice. În consecință, nu mai surprinde bogata activitate publicistică în acest domeniu, complementară unor intense acțiuni pragmatice de perfecționare a conducerii.

Dintre lucrările recente, se cuvine remarcată **Organizarea structurii-informațională a întreprinderii** de Corneliu Russu, publicată în colecția „Biblioteca Organizării și conducerii științifice” a Editurii politice.*) După opinia noastră, lucrarea reprezintă un eveniment științifico-editorial. Prin ce se impune această lucrare?

În primul rând, este necesară evidențierea concepției sistemice, complex și riguros aplicată la întregă problematică abordată. Lucrarea este sistemică nu numai prin limbaj, situație întâlnită nu în puține lucrări autohtone și din alte țări, dar prin însăși construcția sa. Ea este, credem, un exemplu de viziune sistemică, aplicată creator la specificul întreprinderii și conducerii. Întreprinderea este abordată în dublu sens: ca un sistem economic în sine și în calitate de subsistem în raport cu centrala, ministerul, economia națională și mondosistemul. Aceasta permite alit relevarea specificității conducerii întreprinderii, îndeosebi din punct de vedere structural și informațional, în calitatea sa de unitate de bază a economiei naționale, cit și evidențierea raporturilor de integrare în macrosistemele din care face parte în vederea realizării optimului macroeconomic. În al doilea rând, cu toate că lucrarea a fost concepută și realizată în anii precedenți, trăsătura dominantă este accentul asupra laturilor calitative ale conducerii unităților industriale. Se poate deci afirma că opțiunea tratării problematicii lucrării este de mare actualitate, integrându-se organic în eforturile intense depuse în țara noastră pentru perfecționarea activităților unităților economice, a mecanismului economic și conducerii acestora. Numeroase elemente cuprinse în lucrare, cu prioritate cele privind corelarea structurii organizatorice cu sistemul informațional, sint componente intrinsece ale modernizării mecanismului economic și de conducere al unităților industriale. În această privință, în lucrare sint prezentate numeroase elemente integrate într-o metodologie deosebit de utilă specialiștilor în domeniul conducerii.

În strinsă legătură cu caracteristica precedentă se manifestă punctarea sistematică a elementelor specifice unităților industriale românești. Concepțiile și metodele cu valabilitate generală sint urmate, de regulă, de particularizări, cum ar fi cele privind parametrii structurali și funcționali ai organizării formale, situația actuală și perspectivele sistemului informațional al întreprinderii, cadrul legislativ-normativ etc., ce evidențiază elemente de esență privind diversele fațete ale conducerii întreprinderilor și centralelor românești.

La valoarea lucrării concură și solidul fundament informațional pe care se bazează. În mod fericit s-a reușit o echilibrare a informațiilor livrate și informațiile factice referitoare la realitățile unităților economice, în spiritul orientărilor stabilite de Congresul al XI-lea al P.C.R., de primul Congres al Consiliilor oamenilor muncii, de Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1977. Lucrarea încorporează, de o manieră critică constructivă și creatoare, numeroase puncte de vedere exprimate de reputați specialiști din țara noastră — M. Malița, M. Drăgănescu, C. Murgescu, I. Olteanu,

*) București, 1978, 276 p.

O teorie modernă a conducerii micro-economice

C. Pintilie și alții — și din alte țări — V. Afanasiev, J. Forrester, J. Lobstein, P. Drucker, A. Modin și alții. Concomitent, în lucrare sint prezentate date referitoare la activitățile desfășurate în zeci de întreprinderi, opiniile a peste 100 cadre de conducere culese prin intermediul unor chestionare, ceea ce asigură o solidă ancorare a analizelor și concluziilor în realitățile întreprinderilor și centralelor.

Un alt atu al lucrării îl reprezintă modul de sistematizare și prezentare a ideilor și argumentărilor. Pronunțata capacitate de a releva elementele esențiale se explică nu numai prin abordarea sistemică, dar și prin utilizarea pe scară largă a unui cvant al cuprinzător de modalități grafice judiciose concepute, cum ar fi praxeogramele, schemele bloc, grafurile, tabellele, organigramele etc.

Pe fondul acestor caracteristici de ansamblu ale lucrării, autorul aduce apreciable contribuții originale în tratarea unor probleme de bază ale conducerii întreprinderii. Astfel, merită să fie evidențiată schema sistemului cibernetice al procesului de conducere multifaciată, bazată pe structurarea obiectivelor unității economice într-o viziune proprie. Pe această bază se delimitează mai multe tipuri de regulă efectuate de anumite esaloane ale conducerii, specifice unității industriale.

În ceea ce privește componentele sistemului de conducere, lucrarea prezintă în mod argumentat relațiile dintre subsistemul conducător și subsistemul condus, plasând subsistemul informațional în cadrul sistemului de conducere, în postura sa reală. De reținut că această abordare constituie o reflectare sensibil îmbunătățită a transformărilor ce caracterizează conducerea unităților industriale în general și a unităților românești în special în legătură cu promovarea formelor de conducere colectivă, de autoconducere.

O parte apreciabilă din aportul informațional al lucrării se manifestă în domeniul sbructurilor organizatorice. În acest context, se remarcă abordarea metodologică diferențiată a elaborării structurilor organizatorice în funcție de tipul lor. Astfel, proluind și îmbogățind conceptele de structură organizatorică de tip mecanicist și de tip organic de la Burns și

Stalker, autorul avansează pentru prima o metodologie bazată pe metoda diagnostică, iar pentru cealaltă o metodologie fundamentată pe metoda prognostică, ceea ce reprezintă un evident pas înainte în perfecționarea concepției și realizării formale. În contextul actualului perfecționării ale conducerii și mecanismului economic de o mare utilitate sint și elementele referitoare la raporturile centralizare-descentralizare. Abordarea lor într-o viziune dinamică, pe baza sublinierii legăturii organice cu centralismul democratic, permite evidențierea unor semnificativi factori care le influențează, precum și principalele categorii de structuri organizatorice în care acestea sint modelate. Aportul original al lucrării se manifestă cel mai pregnant în capitolul final în care, pe baza abordării corelative a raporturilor dintre structura organizatorică și sistemul informațional, a utilizării unui volum apreciabil de informații concrete culese din 22 de unități industriale, se formulează o serie de modalități de perfecționare a sistemului de conducere al întreprinderii. Analiza factorială a corelațiilor structurii organizatorice cu sistemul informațional a cuprins o serie de variabile de mare importanță, dintre care menționăm statutul unității, numărul și nivelul de pregătire al cadrelor întreprinderii, tipul și complexitatea producției, cadrul legislativ normativ. În identificarea și examinarea corelațiilor implicate s-a utilizat un arsenal variat de metode, din care nu au lipsit comparațiile pe grupuri de întreprinderi și analiza de corelație. Sintetic, intensitatea influenței factorilor analizați asupra corelațiilor structurii organizatorice cu sistemul informațional a fost încadrată într-o tabelă tipologică, construită pe baza ideii cunoscutei tablele a soților Hijmans.

Caracteristicile, cerințele, concluziile desprinse din multiplele analize efectuate pe cuprinsul lucrării sint sintetizate în elementele și tehnologia de corelare a structurii organizatorice și a sistemului informațional. Pornind de la patru elemente de bază — obiectivele, centrele decizionale, centrele efectorii și canalele de comunicații — se elaborează o complexă metodologie de proiectare corelativă a structurii organizatorice și sistemului informațional, cu un pronunțat caracter integrativ și aplicativ. Integrativ, în sensul că încorporează, subordonat scopului urmărit, numeroase metode și tehnici de analiză și proiectare organizatorice și informațională, cum ar fi: diagrama atribuțiilor, tabellele decizionale, organigrame, diagrame de circulație a documentelor pe orizontală și verticală, scheme logice, grile de analiză, grafuri etc. Aplicativ, pentru că toate elementele metodologice sint prezentate de o manieră propice utilizării în întreprinderi, inclusiv principalele formulare necesare.

Ar fi posibilă și menționarea a numeroase alte contribuții certe ale lucrării la elucidarea unor componente de bază ale conducerii microeconomice. Pe lângă acestea, sint unele elemente, este drept, referitoare la aspecte colaterale problematicii lucrării, cum ar fi de exemplu, încadrarea activităților întreprinderii între componentele structurii organizatorice, al căror mod de tratare poate ridica unele îndoieli. Dar aceasta nu poate influența cu nimic concluzia că lucrarea recenzată reprezintă una dintre cele mai valoroase elaborate științifice publicate în ultimii ani în domeniul conducerii, nu numai în țara noastră. Ea marchează un serios pas calitativ în procesul de creare a unei teorii moderne a conducerii întreprinderii românești, bazată pe o abordare sistemică.

lector univ. dr.
Ovidiu NICOLESCU

ȘI ÎN PREZENT, ca și în perioada imediat următoare apariției volumului al treilea al **Capitalului**, s-au desbătut de pe diverse platforme ideologice probleme ale ratei profitului, strâns legate de teoria generală a valorii-muncă. Pentru mulți economiști nemarxiști, volumul al treilea al capitalului reprezintă o negare a acestei teorii, iar formarea ratei medii a profitului și tendința ei de scădere nu ar fi confirmate practic și, prin urmare, nu ar reprezenta adevăruri științifice. În unele cazuri, negarea teoriei marxiste a profitului este urmarea firească a neînțelegerii resorturilor sale interne, logice; în altele, combaterea este făcută tendențios, deși nu putem afirma că înțelegerea teoriei este ireproșabilă. În ultima grupă se încadrează fără rezerve Paul Fabra, autorul cărții „L'Anticapitalisme. Essai de réhabilitation de l'économie politique”. Lipsa de înțelegere a teoriei marxiste a profitului, împletită însă cu încercarea de respingere din motive ideologice a unor idei prezente în volumul al III-lea al **Capitalului**, apare deosebit de evidentă la Jean Ullmo care, în 1973, publica în „Revue Economique” articolul „Sur quelques concepts marxistes”. Întrucât acest articol constituie o sinteză a argumentelor aduse împotriva învățăturii lui Marx asupra profitului, ne vom referi în cele ce urmează aproape exclusiv la el.

Un prim proces pe care Jean Ullmo îl consideră infirmat de realitate, este **egalizarea ratei profitului**. El afirmă că, după logica marxistă, „trecerea ratelor profitului virtual diferit la o rată efectiv uniformă are loc datorită aflului de capitaluri către sectorul a mai puțin evoluat. Întreprinderea a și sectorul său se vor dezvolta, intensitatea capitalistă va crește aici și contradicția fundamentală a sistemului capitalist va face ca această dezvoltare, însoțită de progres tehnic, să reducă inexorabil rata profitului până ce va scădea

Cu privire la unele critici recente ale teoriei marxiste a profitului și valorii — muncă (I)

la nivelul lui b. Nu este exagerat să vedem aici un paradox. De fapt, întreaga experiență a țărilor industriale demonstrează contrariul” (s.n.)¹⁾. Este adevărat că Marx explică formarea ratei medii a profitului prin migrarea capitalului din ramurile cu compoziție organică ridicată (mai evaluate) în cele cu compoziție organică mai joasă. El pleacă de la ipoteza că, dacă mărfurile s-ar vinde la valoarea lor, rata profitului ar fi mai ridicată acolo unde compoziția capitalului este mai joasă, unde se utilizează mai multă forță de muncă cu un capital dat, celelalte condiții rămânând neschimbate. Dar metodologia tratării egalizării ratei profitului, pornind de la compoziția organică diferită a capitalului și de la valorile și plusvalorile inegale create în diverse ramuri cu aceeași sumă de capital avansat, de la transferul de capital spre ramurile mai slab dotate, are, în afară de îndreptățirea ei logică, și una practică, un corespondent în viața economică reală, chiar dacă Jean Ullmo afirmă contrariul. Verificarea practică apare evidentă atunci când migrația capitalului nu este redusă

la o simplă redistribuire a lui între ramurile existente, ci în ipoteza tratării ei adecvate, mai largă, în legătură cu dezvoltarea diviziunii sociale a muncii, care implică obligatoriu plasarea unei părți din capitaluri în noile ramuri ale producției.

Prin forța împrejurărilor, o bună parte din ramurile noi trec prin aceleași stadii de evoluție tehnico-materială ca și vechile ramuri. Ele încep prin a utiliza mijloace de muncă mai simple, care necesită investiții relativ scăzute de capital constant, având deci o compoziție organică mai scăzută decât în ramurile demult apărute. „Pe de altă parte — scria Marx — apar noi ramuri de producție... care au la bază tocmai acea populație excedentară, formată adesea ca urmare a precumpănirii capitalului constant în alte ramuri de producție; aceste noi ramuri de producție se sprijină la rindul lor pe predominarea în ele a elementelor muncii vii și parcurg treptat aceleași cale ca și celelalte ramuri de producție... în aceste ramuri de producție atît rata plusvalorii, cît și masa plusvalorii sînt neobișnuit de mari”²⁾.

În același timp, o dată cu dezvoltarea științei și tehnicii, multe capitaluri mici din diverse ramuri, incapabile de a acumula la nivelul cerut de utilizarea eficientă a „factorilor de producție”, se retrag, pentru a supraviețui, spre sfere de activitate în care baza tehnică este mai nedezvoltată. Sfera sau ramura de activitate nu înseamnă neapărat un întreg domeniu, ci și o parte a lui. Diviziunea socială a muncii este atît o diviziune între ramuri mari, care fabrică integral un produs, cît și între subramuri, care confecționează o parte a unui produs, în care obiectul muncii parcurge doar o etapă a procesului total de fabricație a unei mărfi. În prezent, de exemplu, monopolurile „renunță”, în vederea asigurării dimensiunii optime a unității economice, la o serie de operații, acestea fiind

FIȘE

P. Vagu ● A. Manolescu

Organizarea științifică a muncii

● În cartea, apărută recent, a cărei copertă o reproducem (*E-ditura politică*, 1978, 324 p.), autorii P. Vagu și A. Manolescu, își propun să abordeze într-o viziune interdisciplinară principalele probleme ale organizării științifice a muncii. În lucrare se face

o analiză complexă a tematicii, prin prisma concepției sistemice, și se dau o serie de soluții cu caracter aplicativ, toate avînd drept obiectiv contribuția la sporirea eficienței economice. Acțiunea de organizare științifică a muncii — apreciază autorii — are nu numai un conținut economic, ci și unul social, urmînd îmbunătățirea condițiilor de muncă ale muncitorilor și a climatului psihosocial în care se muncește. Însăși eficiența muncii depinde nu numai de condițiile materiale create și de gradul de înzestrare tehnică a muncii, ci și de o serie de factori psihosociali, care, deși nu pot fi cuantificați cu precizie, pot potența sau diminua capacitatea de muncă a muncitorilor. Din cuprins: Conținutul și problemele metodologice ale organizării științifice a muncii; Diviziunea muncii și cooperarea în muncă; Organizarea rațională a locului de muncă; Condițiile de muncă în întreprinderile industriale; Regimul rațional de muncă și de odihnă; Sistemul de indicatori ai eficienței organizării muncii.

Conținutul muncii pentru sine

● I. Gomborg semnează un studiu teoretic intitulat *Neobhodimii produkt v ustoviah soțializma (Produsul necesar în condițiile socialismului)* apărut în *VOPROSI EKONOMIKI nr. 5/1978*. Autorul apreciază că, deși în literatura economică sovietică există unanimitate de opinii în ceea ce privește părțile componente ale venitului național (produsul necesar și plusprodusul), în tratarea produsului necesar unele puncte de vedere diferă. Unii economiști afirmă că produsul necesar este destinat numai refacerii forței de muncă. I.G. consideră că o astfel de optică este îngustă, omul fiind apreciat numai ca purtător al forței de muncă. Deși scopul societății socialiste este satisfacerea cît mai deplină a nevoilor materiale și spirituale ale membrilor săi, cheltuielile sociale pentru reproducția forței de muncă sînt considerate ca o parte din produsul necesar. Autorul recunoaște că principala capacitate a omului este aceea de a

munci, dar afirmă el, aceasta este numai unul din aspectele activității umane și în consecință nu este cazul să se facă o delimitare între activitatea depusă de om în procesul muncii și întreaga sferă de activități umane. Drept urmare nu ar fi necesară o delimitare între nevoile determinate de producție și nevoile determinate de legea economică fundamentală a socialismului.

Argumente pentru cooperare economică

● Jean Main combat, în articolul *Le développement du tiers-monde : des leçons à retenir, une chance a saisir (Dezvoltarea lumii a treia : lecții de reținut, o ocazie favorabilă de sesizat)*, republicat, după „L'Economie”, de *PROBLEMES ECONOMIQUES din 3 mai a.c.*, apelurile la protecționism determinate de așa-numita „concurrence sauvage” (concurență sălbatică) pe care ar face-o, prin practici nelocale, țările în curs de dezvoltare, industriei din țările dezvoltate. Autorul se sprijină pe un raport în-

executate de întreprinderi mici și mijlocii, cu o dotare tehnică nu tocmai de vîrf. Și aici sîntem în prezența unui mod specific de migrare a capitalului în ramuri a căror compoziție organică este mai joasă.

Migrarea capitalului către ramuri mai slab dotate tehnic și concomitent mai vechi, realizată inclusiv prin intermediul creditului, este verificată practic după cel de-al doilea război mondial și în cazul agriculturii. Necesitatea sporirii producției agricole, a lărgirii pieței interne pentru produsele industriei, a atragerii de forță de muncă în alte ramuri, corelată cu posibilitatea obținerii de profituri apropiate de cele din industrie, a determinat un aflus puternic de capital spre agricultură, caracterizată printr-o compoziție mai joasă a capitalului. Migrarea capitalului către ramurile cu compoziție organică mai joasă nu exclude transferul de capital către ramuri cu compoziție superioară cînd în aceste ramuri oferta este inferioară cererii și rata profitului mai mare decît cea medie.

Deși aspectele anterior prezentate sînt realități nemijlocite, Marx le-a obținut pe cale logică, din consecvență față de postulatul său fundamental, conform căruia valoarea și plusvaloarea sînt create de muncă. Marx a emis și susținut ideea că numai forța de muncă este creatoare de valoare și plusvaloare, că această capacitate aparține exclusiv muncii vii. El a demonstrat totodată că volumul de valoare și de plusvaloare creat de muncitor nu este independent de calitatea muncii vii, de complexitatea ei, prin urmare și de complexitatea aparatului tehnic de producție, a „capitalului”. „Munca de o forță productivă excepțională, scria Marx, acționează ca muncă potențată, creează adică în aceleași fracțiuni de timp valori mai mari decît munca socială medie de același fel³⁾).

Această idee nu e acceptată de Jean

Ullmo. În consecință, el neagă posibilitatea creării unei valori noi, mai mari, de un capital investit în ramurile mai puțin productive. „Această contradicție față de experiență (s.n.) rezultă evident din axiomatice după care orice plusvaloare provine numai din mîna de lucru; nu există aport propriu al capitalului productiv la surplusul creat constant prin efortul de producție...⁴⁾ Dacă s-ar recunoaște acest aport, „s-ar admite retribuția sa, care ia forma dobînzii de imobilizare sau de participare la sporuri de productivitate; nașterea profitului ar fi plasată unde trebuie, acolo unde inovația antrenează mașina economică. Tendința spre repartizarea justă a ratei profitului este foarte clară în aceste perspective: mecanismele sale rămîn obscure și contestabile în modelul marxist⁵⁾).

Crearea în același interval de timp a unei cantități superioare de valoare și de plusvaloare de către munca mai complexă nu semnifică însă crearea unei plusvalori superioare cu un capital dat, producerea și însușirea unui profit suplimentar la nivelul ramurii. Este pe deplin posibil ca plusvaloarea superioară creată într-o ramură de producție cu un număr dat de muncitori să meargă paralel cu o rată inferioară a profitului (presupunem că mărfurile se vind la prețurile corespunzătoare valorii) din cauza marilor dimensiuni ale capitalului total avansat și a micimii relative a capitalului variabil, a masei de muncă vie.

Impasul teoretic al lui Ullmo provine din faptul că el, se pare, confundă valoarea și plusvaloarea create de un număr dat de muncitori, sau într-un interval de timp determinat, cu valoarea și plusvaloarea create de un capital dat. „Productivitățile respective în a și b – cantitate de produs a sau b pe muncitor în perioada de producție – nu sînt direct comparabile; lucrurile se schimbă dacă

sînt considerate două întreprinderi concurente, din același sector a și a'... tehnica lui a' este mai capitalistă. Ca' este superior lui Ca, V și P rămînd totdeauna egale în cele două întreprinderi... întreprinderea a' are cert o productivitate superioară pe salariat (s.n.); aceasta este finalitatea adîncirii capitalului. Se poate deci gîndi că ea obține o plusvaloare superioară pe salariat (s.n.), chiar respectînd postulatul după care supramunca este aceeași peste tot într-o epocă dată... Profitul nu mai este determinat prin numărul de salariați, ci și prin productivitatea lor, adică nu se mai poate nega aportul capitalului productiv. Rata profitului nu mai rezultă din simpla proporție a factorilor capital variabil și capital constant, ci din relația între costul suplimentar al capitalului constant și eficacitatea crescîndă a capitalului variabil⁶⁾.

Jean Ullmo nu greșește atunci cînd afirmă că plusvaloarea pe salariat este superioară în întreprinderea mai bine înzestrată decît în cea mai puțin înzestrată tehnic. El greșește cînd consideră că plusvaloarea superioară creată de un salariat în întreprinderea mai bine dotată coincide obligatoriu cu o rată mai ridicată a profitului în întreprinderea și în ramura în care compoziția organică este mai mare. Se confundă rata plusvalorii cu rata profitului și se trece cu vederea peste ceea ce înseamnă profit mediu și proces de egalizare a ratei profitului.

Constantin SIRBU

¹⁾ Jean Ullmo: „Sur quelques concepts marxistes“, Revue économique, nr. 1/1973, p. 117.

²⁾ Marx, Engels, Opere, vol. 25, Ed. politică, 1969, p. 240.

³⁾ Idem, p. 329.

⁴⁾ Jean Ullmo: Sur quelques concepts marxistes. Revue économique, 1/1973, p. 117.

⁵⁾ Idem, p. 118.

⁶⁾ Idem, p. 119-120.

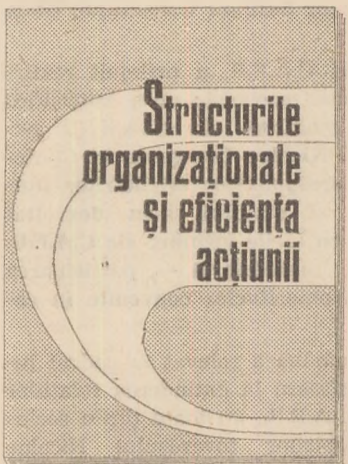
tocmit de un grup de cercetători, la cererea Comisariatului General al Planului din Franța. Din raport rezultă că, deși tehnologia nu ar mai fi un obstacol, numeroase țări reușind să-și lichideze treptat întîrzierea lor, efectele industrializării țărilor lumii a treia asupra aparatului productiv francez sînt limitate în raport cu concurența țărilor industrializate și că, în perspectiva anului 1985, această industrializare ar putea avea efecte globale pozitive, reprezentînd o „șansă pentru dezvoltare”. De parte de a suprima locuri de muncă, schimbările de produse industriale au dus în Franța la crearea între 1970 și 1976 a o sută de mii de locuri de muncă. Ar fi însă necesare o serie de acțiuni pentru a favoriza adaptările și conversiunile industriale necesare. După autori, readaptările aparatului productiv trebuie însoțite de oferte de cooperare către țările în curs de dezvoltare, practică cu care aceste țări doresc să înlocuiască vechile „reguli de intervenție ale țărilor străine”.

„Mina vizibilă”

● Este cunoscută expresia de „mină invizibilă” prin care Adam Smith sugera existența unor forțe ale pieței a căror acțiune este determinantă în coordonarea activităților economice și în alocarea resurselor. Revista THE ECONOMIST comentează, în numărul său din 15-21 aprilie a.c., cartea lui Alfred C. Chandler The visible hand: The managerial revolution in American Business (Harvard University Press, 608 p.). Alfred Chandler ar prezenta în cartea sa nu o istorie a magnitudinilor industriei, ci a modului cum a apărut și s-a dezvoltat întreprinderea capitalistă modernă și a metodelor pe care le-a afirmat. Cartea ar arăta cum „mina vizibilă” a managementului a înlocuit treptat „mina invizibilă” a forțelor pieței. Este vorba de apariția categoriei sociale a „managerilor” – salariați cu funcții executive – de separarea acestei categorii de aceea a proprietarilor. Ierarhia organizatorică modernă ar cuprinde un management mediu,

care comandă producția și distribuția, și un management superior, care planifică și alocă resursele.

Este, totuși, evident că, în ciuda ascensiunii managerilor și a monopolurilor, mina invizibilă a forțelor pieței nu a putut fi definitiv anulată.

● În Editura Academiei R.S.R. a apărut volumul Structurile organizaționale și eficiența acțiunii.

FIȘE

nii, 1978, 270 p., datorat unuia colectiv de autori, coordonat de Ion Tudoseșcu, Mihai Florea și Cornel Popa. Studiile cuprinse în volum reprezintă o continuare a preocupărilor de cercetare științifică ale autorilor (membri ai Catedrei de filozofie de la Institutul Politehnic din București), concentrate pe problematica actuală a teoriei generale a acțiunii sociale. Se încearcă o valorificare critică a literaturii existente în acest domeniu, atît în țara noastră cît și în alte țări, în perspectiva dezvoltării teoriei marxiste asupra structurilor organizaționale ale societății și asupra rolului acestora, în reglementarea și desfășurarea eficientă a acțiunilor unor grupuri sociale sau ale societății în ansamblu. Totodată, autorii propun unele concepte noi sau aduc unele precizări de conținut celor existente, în perspectiva „stimulării unor strategii acțiunile la nivel instituțional cu grade sporite de eficiență”.

UN EVENIMENT REMARCABIL ÎN DEZVOLTAREA COLABORĂRII ȘI COOPERĂRII ECONOMICE DINTRE ȚĂRILE MEMBRE ALE C. A. E. R.

ÎN TRE 27—29 Iunie a.e. a avut loc, la București, cea de-a XXXII-a ședință ordinară a Sesiunii Consiliului de Ajutor Economic Reciproc, cu participarea șefilor de guverne sau a locuitorilor lor din țările membre — Bulgaria, Cehoslovacia, Cuba, R.D. Germană, Mongolia, Polonia, România, Ungaria, U.R.S.S. La ședință au luat parte, de asemenea, delegația Iugoslaviei, în conformitate cu convenția dintre C.A.E.R. și Guvernul R.S.F.I., precum și delegații din Angola, R.P.D. Coreeană, Etiopia, Laos și Vietnam — în calitate de observatori.

Ordinea de zi a ședinței a cuprins probleme de o deosebită însemnătate pentru adâncirea și perfecționarea colaborării și cooperării economice și tehnico-științifice dintre țările membre ale Consiliului, cum sînt: adoptarea programelor speciale de colaborare pe termen lung, în domeniile energiei, combustibililor și materiilor prime, agriculturii și industriei alimentare, producției de mașini și utilaje pentru domeniile menționate, precum și în alte ramuri ale construcțiilor de mașini; examinarea stadiului îndeplinirii celor mai importante acțiuni de colaborare incluse în planul acțiunilor convenite pentru anii 1976—1980; propunerile privind perfecționarea organizării colaborării multilaterale a țărilor membre ale C.A.E.R. și a activității Consiliului.

Desfășurarea lucrărilor ședinței Sesiunii într-o atmosferă de conlucrare fructuoasă, prietenie și înțelegere reciprocă a permis să se adopte, în toate problemele examinate, documente și măsuri care exprimă năzuința statelor membre de a intensifica pe multiple planuri și în condiții de avantaj reciproc cooperarea economică și tehnico-științifică, de a spori substanțial aportul acesteia la accelerarea progresului economic al tuturor țărilor, de a întări prietenia și solidaritatea popoarelor lor.

Ca țară gazdă, României i-a revenit președinția acestei reuniuni, precum și responsabilitatea creării celor mai bune condiții de desfășurare a lucrărilor Sesiunii și a activității delegațiilor guvernamentale prezente la aceasta. Atestînd reușita deplină a străduințelor depuse de țara noastră în îndeplinirea acestor responsabilități, delegațiile țărilor participante au exprimat mulțumiri tovarășului Nicolae Ceaușescu, Comitetului Central al Partidului Comunist Român și guvernului român pentru atenția deosebită pe care au acordat-o creării condițiilor pentru buna desfășurare a lucrărilor Sesiunii Consiliului, de la București.

Ședința a XXXII-a a Sesiunii C.A.E.R. a prilejuit reafirmarea liniei consecvente a României socialiste de a intensifica colaborarea economică cu țările membre ale C.A.E.R., exprimată cu claritate de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Conferința Națională a partidului: „Corespunzător orientărilor fundamentale ale politicii partidului și statului, s-au dezvoltat relațiile de colaborare economică cu țările membre ale C.A.E.R. — atît pe plan bilateral, cît și multilateral —, participarea activă a României la înlăptuirea obiectivelor convenite în cadrul Programului complex”.

În același context, delegația română a relevat în cadrul lucrărilor Sesiunii contribuția hotărîtoare la extinderea relațiilor României cu țările membre ale C.A.E.R., cu toate țările socialiste, a întîlnirilor și convorbirilor tovarășului Nicolae Ceaușescu cu conducătorii de partid și de stat din aceste țări, ale căror rezultate au conferit noi dimensiuni ansamblului relațiilor economice reciproce.

PARTICIPAREA ACTIVĂ, constructivă a țării noastre la activitatea de colaborare economică multilaterală promovată în cadrul C.A.E.R. și-a găsit o nouă ilustrare în poziția adoptată de România atît în procesul elaborării proiectelor programelor speciale de colaborare, cît și cu prilejul adoptării lor la actuala ședință a Sesiunii.

Astfel, România a militat permanent — făcînd numeroase propuneri concrete în acest sens — pentru includerea în programele speciale a unei serii de acțiuni de cooperare economică de mare actualitate pentru accelerarea progresului țărilor membre și creșterea eficienței conlucrării dintre ele. Totodată, pornind de la faptul că aceste programe se limitează în prezent numai la enunțarea principalelor teme ce urmează să facă obiectul colaborării multilaterale în următorii 10—15 ani, delegația română a susținut la Sesiune necesitatea de a se orienta activitatea comisiilor permanente de ramură, a Comitetelor de colaborare în domeniile activității de planificare, științei și tehnicii, precum și a Comitetului Executiv al C.A.E.R. în direcția concretizării, în cel mai scurt timp, a condițiilor de colaborare în cadrul fiecărei acțiuni înscrise în programe și pregătirii de convenții și contracte ferme de lungă durată pentru realizarea lor.

În această ordine de preocupări, șeful delegației române a evidențiat, pentru fiecare din domeniile de colaborare abordate de programele speciale, problemele principale care, în opinia Guvernului Republicii Socialiste România, ar trebui să constituie obiective prioritare ale preocupării pentru înlăptuirea programelor speciale. Dintre acestea, menționăm, cu titlu de exemplu:

— încheierea de noi acțiuni de cooperare — acorduri guvernamentale, convenții și contracte pe termen lung — pentru valorificarea rezervelor de materii prime, combustibili și energie existente în țările membre ale C.A.E.R., în vederea majorării livrărilor și acoperirii în cît mai mare măsură a necesarului de import al țărilor care dispun de resurse naturale limitate;

— pregătirea și încheierea de urgență a convențiilor de specializare și cooperare pe perioada 1981—1985, pe baza cărora să se asigure dezvoltarea stabilă a producției și acoperirea necesarului economiilor naționale, de utilaje chimice și pentru prelucrarea țîțeiului, de echipamente metalurgice, mașini-unelte grele și speciale, linii tehnologice complexe, utilaje automatizate, aparatură electronică de măsură și control și alte produse de înalt nivel tehnic;

— concretizarea condițiilor de realizare cu eforturi comune a unor capacități de producție pe teritoriile țărilor membre ale C.A.E.R., inclusiv al României, în domeniul mașinilor-unelte cu comandă program, mașinilor-unelte grele, utilajelor metalurgice, utilajelor de presare și forjare;

— elaborarea de noi tehnologii, asimilarea fabricației de noi produse și instalații moderne, dezvoltarea transferului de tehnologii și asigurarea accesului tuturor țărilor la realizările recente ale științei și tehnicii;

— stabilirea formelor și metodelor de stimulare a producției și exportului de produse agricole și alimentare în țările membre ale C.A.E.R., cu ajutorul prețurilor contractuale și altor mijloace economice, problemă care nu și-a găsit încă în cadrul colaborării reciproce o rezolvare pozitivă, aptă să stimuleze cu adevărat creșterea și modernizarea producției agricole

in țările membre ale C.A.E.R., intensificarea livrărilor reciproce de asemenea produse.

Odată cu relevarea priorităților ce se impun în înfăptuirea acțiunilor de colaborare incluse în programele speciale, delegația română a subliniat necesitatea de a se trece la examinarea unor acțiuni de cooperare multilaterală, care nu sînt în prezent incluse în programele speciale, dar care prezintă o importanță vitală pentru accelerarea progresului economiilor naționale ale țărilor membre ale C.A.E.R., cum sînt acțiunile în vederea asigurării necesarului de țevi și gaze naturale al acestor țări.

În aceeași direcție, a creșterii eficienței programelor speciale, delegația română a insistat să se acționeze cu mai multă hotărîre pentru stabilirea de măsuri și acțiuni concrete de colaborare care să grăbească procesul apropierii și egalizării nivelurilor de dezvoltare economică a țărilor noastre, obiectiv fundamental al activității C.A.E.R., a cărui realizare este menită să demonstreze — într-o lume în care decalajele economice și tehnologice dintre state se adîncesc continuu — superioritatea sistemului socialist în organizarea relațiilor economice internaționale.

ACESTE CERINTE IMPERIOASE față de programele speciale de colaborare pe termen lung și-au găsit recunoașterea unanimității și în Declarația șefilor delegațiilor țărilor membre ale C.A.E.R. în legătură cu adoptarea de către Sesiunea C.A.E.R., la ședința a XXXII-a, a acestor programe. Astfel, în Declarație se specifică că scopul principal al acțiunilor de colaborare incluse în programele speciale îl constituie asigurarea necesarului economic fundamental al țărilor membre ale C.A.E.R., de energie, combustibili și materii prime, produse alimentare, mijloace de producție și tehnologii de înalt nivel tehnic și că realizarea programelor trebuie să contribuie la apropierea și egalizarea nivelurilor de dezvoltare economică a țărilor frățesti, prin participarea largă a țărilor mai puțin dezvoltate din punct de vedere industrial la acțiunile de specializare și cooperare în producție, la asimilarea realizărilor științei și tehnicii moderne, la majorarea pe această bază a livrărilor de produse finite din aceste țări.

Exprimîndu-și acordul cu adoptarea programelor speciale de colaborare pe termen lung, delegația română a reafirmat la Sesiune hotărîrea organelor corespunzătoare din țara noastră de a trece imediat la stabilirea concretă a condițiilor de colaborare pentru acțiunile la care ne-am declarat interesați, la pregătirea și încheierea convențiilor bi și multilaterale, a contractelor ferme de lungă durată, astfel încît angajamentele concrete asumate reciproc să fie luate în considerare la definirea planului economic național pentru cincinalul următor.

Acest mod de a acționa al României reprezintă o expresie faptică a voinței sale politice de a lărgi în continuare colaborarea pe multiple planuri cu celelalte țări membre ale C.A.E.R. Corespunzător acestei poziții în cadrul C.A.E.R. și stadiului dezvoltării colaborării bilaterale, ponderea țărilor membre ale C.A.E.R. în comerțul exterior al României reprezintă peste 40%, iar reprezentanții țării noastre participă activ la 22 organizații economice internaționale create de țările socialiste, precum și la realizarea unui număr de aproape 200 convenții multilaterale în domeniile specializării și cooperării în producție, colaborării tehnico-științifice, colaborării valutare-financiare, transporturilor etc.

Colaborarea în domeniul activității de planificare și, îndeosebi, coordonarea planurilor economice naționale ca metodă principală a organizării relațiilor economice și tehnico-științifice dintre țările membre ale C.A.E.R. s-a regăsit și în problematica actuală a ședinței a Sesiunii Consiliului.

În acest context, în concordanță deplină cu poziția de principiu a partidului și statului nostru, a fost reafirmată concepția României cu privire la dezvoltarea colaborării în domeniul activității de planificare și au fost susținute propunerile concrete ale Guvernului R.S. România privind perfecționarea planificării și realizării relațiilor comerciale, a colaborării și cooperării dintre țările membre ale C.A.E.R. Astfel, în cuvîntarea primului ministru al guvernului român, tovarășul Manea Mănescu, la recenta ședință a Sesiunii C.A.E.R., s-a subliniat că „dezvoltarea economico-socială a fie-

cărei țări pe baza planului național unic, constituie un atribut exclusiv, imalienabil al suveranității și independenței statului socialist, reprezintă expresia exercitării integrale, de către partidul comunist și statul respectiv, a tuturor prerogativelor și răspunderilor conducerii politice, economice și sociale cu care au fost investite prin voința clasei muncitoare și a întregului popor din fiecare țară. Potrivit cu prevederile Statutului C.A.E.R. și Programul complex, colaborarea dintre țările membre ale Consiliului trebuie să ducă la creșterea rolului planului unic național, la întărirea rolului fiecărui stat socialist, ca exponent al puterii clasei muncitoare, al tuturor oamenilor muncii, în opera de făurire a socialismului și comunismului“.

În lumina acestor considerente fundamentale coordonarea planurilor cincinale a fost definită ca un sistem de consultări reciproce în probleme ale dezvoltării economice, care constituie un cadru adecvat pentru realizarea de înțelegeri în principalele domenii ale colaborării economice, încheierea de acorduri comerciale și convenții de cooperare pe perioade de cinci ani. De asemenea, s-a apreciat că planul convenit — conceput de țările membre ale C.A.E.R. ca un document de sinteză a principalelor acțiuni de colaborare multilaterală — reprezintă un document intern al Consiliului, menit să sprijine activitatea de coordonare a colaborării economice, fără să aibă caracterul unui document de planificare a economiei țărilor din C.A.E.R. Este evident că un asemenea caracter nu poate fi conferit nici altor documente elaborate în procesul colaborării dintre țările membre ale C.A.E.R. în domeniul activității de planificare sau în alte domenii în vederea unei mai bune organizări a acestei colaborări.

În ce privește propunerile concrete ale guvernului român privind perfecționarea planificării și realizării relațiilor comerciale, a colaborării și cooperării economice, acestea au în vedere, în principal: finalizarea, cu cel puțin un an înaintea începerii perioadei cincinale de plan, a activității de coordonare a planurilor cincinale; întărirea rolului acordurilor comerciale de lungă durată, prin perfectarea lor în cel mult 3 luni după terminarea lucrărilor de coordonare a planurilor și includerea în aceste acorduri a unor angajamente ferme privind livrările reciproce de mărfuri; încheierea de contracte ferme de livrări pe 5 ani sau pe perioade mai lungi, de 10—15 ani; încheierea de contracte de cooperare pe 10—15 ani sau pe perioade mai mari, nu numai în ramurile industriale, ci și în domeniul agriculturii; semnarea protocoalelor comerciale anuale și contractarea integrală a schimburilor de mărfuri cu cel puțin 6 luni înaintea începerii anului de plan pentru care se încheie.

Caracterul constructiv, realist al acestor propuneri, efectele pozitive evidente pe care aplicarea lor în viață le poate avea asupra perfecționării conlucrării în ansamblu, a creșterii stabilității schimburilor economice dintre țările membre și-a găsit reflectarea în hotărîrea Sesiunii de a aproba, în principiu, propunerile Părții române privind reducerea termenelor lucrărilor de coordonare a planurilor economice pe perioada 1981—1985 și de a trasa sarcinile organelor Consiliului să adopte măsuri corespunzătoare în această direcție.

IN LEGĂTURA cu problema perfecționării colaborării multilaterale dintre țările membre ale C.A.E.R., ședința a XXXII-a a Sesiunii Consiliului a reafirmat valabilitatea concluziei la care s-a ajuns în mod unanimității la Sesiunea a XXX-a și anume, că în ansamblu, sistemul organizatoric existent al colaborării multilaterale a țărilor noastre — creat în conformitate cu Statutul C.A.E.R., și consacrat prin Programul complex — asigură condițiile necesare pentru dezvoltarea de legături economice reciproc avantajoase între toate țările participante.

Totodată, la Sesiune au fost relevate neajunsuri care mai persistă în activitatea organelor C.A.E.R., îndeosebi în ce pri-

→
Stefan STANCU
vicepreședinte al Comisiei guvernamentale de colaborare și cooperare economică și tehnică

vește concentrarea sistematică a activității acestor organe în direcția soluționării celor mai importante probleme ale colaborării dintre țările noastre în sfera producției materiale, promovării specializării și cooperării în producție, îndeosebi în producția industrială. În acest context, delegația țării noastre a apreciat ca insuficientă preocuparea organelor C.A.E.R. în dezvoltarea colaborării pentru satisfacerea mai deplină a necesarului de materii prime, combustibili și energie, mașini și utilaje tehnologice, precum și pentru realizarea unor acțiuni concrete de cooperare economică și tehnico-științifică între țările membre, în domeniile agriculturii, transporturilor, investițiilor reciproce, tehnologiilor și bunurilor de larg consum.

În ce privește căile de înlăturare a neajunsurilor menționate, de sporire a eficienței și îmbunătățire a activității Consiliului și a celorlalte organizații economice internaționale create de țările membre, România a susținut că atingerea acestor obiective poate fi realizată, în cele mai bune condiții, prin respectarea prevederilor Statutului C.A.E.R., Programului complex, ale documentelor constitutive ale organizațiilor respective. În această ordine de idei s-a subliniat justetea folosirii în continuare a recomandărilor organelor Consiliului ca instrument de materializare a înțelegerilor realizate în problemele de fond ale colaborării, ținând seama că aceste recomandări se transmit țărilor membre spre examinare și se aplică pe baza hotărârilor guvernelor sau ale organelor competente ale fiecărei țări.

Din aceste considerente, șeful delegației române la Sesiune a arătat că țara noastră nu consideră necesară modificarea Statutului C.A.E.R. și a celorlalte documente normative de bază și nu socotește justificată conferirea de atribuții Consiliului de Ajutor Economic Reciproc în problemele privind dezvoltarea economică a fiecărei țări sau de prerogative de reprezentare a țărilor membre în relațiile economice cu alte țări sau organizații internaționale.

De asemenea, s-a arătat că în problema perfecționării organizării colaborării multilaterale și a activității organelor C.A.E.R., trebuie să se aibă permanent în vedere cerința imperioasă de a imprima formelor și metodelor noastre de conlucrare caracterul unor raporturi noi, exemplare, de colaborare egală în drepturi, de natură să stimuleze progresul tuturor țărilor membre, dezvoltarea mai rapidă a țărilor rămase în urmă, ridicarea gradului de civilizație și bunăstare a fiecărei națiuni socialiste.

Caracterul deschis al C.A.E.R., conceput încă de la înființare ca o organizație de colaborare reciprocă, ai cărei membri mențin și largesc relațiile lor economice și colaborarea cu celelalte țări, nemembre, a primit noi confirmări la actuala ședință a Sesiunii. Astfel, Sesiunea a adoptat în unanimitate

hotărârea privind primirea R.S. Vietnam ca membră a C.A.E.R. De asemenea, în declarația șefilor delegațiilor țărilor membre în legătură cu adoptarea la Sesiune a programelor speciale de colaborare pe termen lung a fost reafirmată voința acestor țări de a lărgi relațiile economice cu celelalte țări socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, cu toate țările lumii indiferent de orinduirea lor socială, de a participa activ la diviziunea internațională a muncii, de a contribui la instaurarea unor raporturi economice internaționale echitabile și reciproc avantajoase.

În legătură cu problemele examinate la Sesiune, privind colaborarea Consiliului cu țările nemembre ale C.A.E.R. și cu alte organizații internaționale, delegația română a arătat că la baza perfecționării legăturilor externe ale C.A.E.R., pornindu-se de la orientările și prerogativele stabilite de Statutul organizației, trebuie să stea respectarea dreptului suveran al fiecărei țări membre de a desfășura direct relații economice externe și de a acționa de sine stătător în cadrul altor organizații internaționale. Din aceasta rezultă necesitatea ca, în convențiile încheiate între C.A.E.R. și alte țări sau organizații internaționale, să fie reglementate numai raporturile de colaborare ale Consiliului ca organizație — potrivit competențelor sale statutare — respectiv, numai cadrul organizatoric pentru participarea țărilor nemembre la colaborarea desfășurată în cadrul C.A.E.R.

În acest spirit, în cuvântarea șefului delegației române au fost reafirmate coordonatele fundamentale ale politicii active de colaborare internațională, promovată consecvent de România socialistă, de secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele țării, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, politică ce se bucură de un larg prestigiu și recunoaștere internațională. Totodată, pornindu-se de la mutațiile și tendințele care caracterizează evoluția complexă și contradictorie a lumii contemporane, s-a apreciat ca firească necesitatea ca țările socialiste să militeze activ, într-un spirit constructiv, pentru instaurarea unei noi ordini economice și politice internaționale, care să asigure, pe temeiul unor principii de profundă echitate și justiție, eliminarea decalajelor economice, progresul economic și social, pacea și colaborarea între toate națiunile, făurirea unei lumi mai bune și mai drepte pe planeta noastră.

Rezultatele celei de-a XXXII-a ședințe a Sesiunii C.A.E.R., ale cărei documente au fost adoptate prin consensul tuturor participanților, sînt de natură să contribuie la întărirea organizației, la lărgirea, în continuare, a colaborării și cooperării economice dintre țările membre pentru soluționarea mai bună a problemelor pe care le ridică actuala etapă a dezvoltării economiei naționale a fiecărei țări, în avantajul progresului și păcii în întreaga lume.

TENDINȚE — CONJUNCTURI

EVOLUȚII MONETARE

EVOLUȚIA pieței valutare din ultimele săptămîni lasă impresia unei mișcări mai complexe, de căutare a unor noi puncte de echilibru temporar între diferitele valute occidentale în contextul importantelor reuniuni cu caracter economic ce vor urma. Observatorii disting un proces de reasezare a raporturilor diferitelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. și mai ales față de yenul japonez. Totodată se remarcă un proces de ajustare a raporturilor reciproce dintre diferitele valute occidentale, observatorii punînd accentul în acest context asupra mișcărilor semnalate între valutele țărilor membre ale C.A.E.R. în perspectiva constituirii unui nou sistem de flotare concertată vest-european.

În acest cadru, deprecierea diferitelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. a continuat și în săptămîna 26-30 iunie 1978. Remarcăm, ca elemente mai deosebite în acest interval, generalizarea dobînzii preferențiale („prime rate“) în S.U.A. la nivelul de 9% și continuarea tendinței de creștere a dobînzilor în această țară care ar putea antrena și o nouă majorare a taxei scontului.

Yenul japonez a manifestat în continuare o tendință fermă față de restul valutei occidentale, realizînd în acest interval un nou record pentru perioada postbelică în relația sa cu dolarul, nivelul maxim atins fiind de circa 203,80 yeni/dolar. Francul francez a realizat la rîndul său o mișcare de depreciere mai amplă, care este interpretată

ca o reflectare a rezultatelor economiei franceze în primul semestru al anului curent și a schimbărilor intervenite în politica dobînzilor pe piața internă. La închidere nivelul atins a fost de circa 4,50 franci dolar, cu circa 8% peste nivelul de referință. Marca vest-germana și francul belgian au înregistrat o depreciere moderată în raport cu dolarul, cotînd la închidere la circa 2,0740 mărci vest-germane și respectiv 32,68 franci belgieni pentru un dolar.

Lira sterlină, în condițiile menținerii nivelului dobînzii minime de împrumut la 10%, a realizat, mai ales în final, o depreciere relativă atît față de dolar cit și față de o serie de valute vest-europene, cotînd la închidere la circa 1,8630 dolari pentru o liră, Lira italiană a evoluat în nota ultimelor săptămîni și se situa la închidere la circa 854,50 lire dolar. Francul elvețian, după o evoluție puțin agitată, a înregistrat în final o depreciere, nivelul atins fiind de aproape 1,8550 franci/dolar.

Pe piața aurului a domnit o atmosferă de calm, prețul înregistrînd un recul ușor pînă la 183,05 dolari/uncie la ultimul fixing din 30.VI.1978.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

Evoluția principalelor valute occidentale în raport cu dolarul S.U.A. în perioada 26-30 VI, luîndu-se ca bază cursurile din 23.VI.1978

SCHIMBĂRI ÎN RAPORTURILE DE FORȚE PE PLAN INTERNAȚIONAL ȘI CREȘTEREA RĂSPUNDERII ISTORICE A POPOARELOR

DEZVOLTAREA ECONOMICĂ A LUMII CAPITALISTE în deceniul al optulea se desfășoară în condițiile creșterii instabilității sale economice și politice ca urmare a declanșării crizei ciclice în primii ani ai deceniului și a împletirii ei cu crize de tip neciclic (valutară, energetică, ecologică, alimentară), a adâncirii decalajelor dintre statele dezvoltate și cele în curs de dezvoltare, a diversificării și schimbării formelor de manifestare a contradicțiilor economice, sociale și politice.

Două tendințe diametral opuse

ÎN ACELAȘI TIMP, în anii '70 s-a accentuat înfruntarea dintre cele două tendințe diametral opuse din viața mondială: pe de o parte intensificarea puternică a luptei pentru o nouă reîmpărțire a lumii, a zonelor de influență, pentru cîștigarea de noi poziții dominante de către diferite state și grupări de state, iar pe de altă parte accentuarea eforturilor și a voinței forțelor progresiste, a popoarelor în vederea zădărnirii politicii de dominație și dictat, pentru apărarea prin toate mijloacele a independenței și suveranității, a dezvoltării proprii, de sine stătătoare, a aplicării ferme a principiilor coexistenței pașnice.

În raportul prezentat la Conferința Națională a partidului din decembrie 1977, tovarășul Nicolae Ceaușescu aprecia înfruntarea dintre cele două tendințe diametral opuse ca fiind „una din caracteristicile fundamentale ale dezvoltării sociale contemporane”. Lupta pentru cîștigarea de noi poziții dominante este o constantă a imperialismului, constituind o trăsătură definitorie a acestuia. Dar acuitatea și intensitatea luptei ating în prezent un asemenea grad încît se poate spune că aceasta a intrat acum într-o etapă nouă, „ducînd la ascuțirea extremă a contradicțiilor dintre diferite state și grupări de state, agravînd situația internațională și creînd pericole pentru noi conflicte și războaie”.

Confruntarea accentuată dintre cele două tendințe este rezultatul direct al dezvoltării inegale a statelor capitaliste, a modificării raportului de forțe la scara lumii capitaliste, precum și pe plan mondial. Analizînd situația la nivel mondial se poate constata că această confruntare are loc în condițiile cînd sistemul capitalist nu numai că nu este

atocuprinzător, dar se caracterizează prin procese ce au marcat începutul unei noi faze a crizei sistemului capitalist, paralel cu creșterea potențialului economic al țărilor socialiste, cu sporirea rolului politic al țărilor ce alcătuiau într-un anumit stadiu al imperialismului sistemul colonial. Cadrul internațional contemporan permite statelor mici și mijlocii să hotărască într-o mai mare măsură alegerea propriilor lor căi de dezvoltare, să-și delimiteze mai precis în funcție de propriile lor interese pozițiile în problematica lumii contemporane. Fostele colonii — chiar dacă unele din ele se mai găsesc sub influența țărilor imperialiste — adoptă opțiuni privind valorificarea bogățiilor naționale care se înscriu în efortul vast de eradicare a subdezvoltării, de dezvoltare economico-socială independentă, de creare a unei noi diviziuni internaționale a muncii favorabilă împlinirii năzuințelor spre bunăstare și progres.

Coordonate ale unor evoluții comparative

ÎNAUNTRUL LUMII CAPITALISTE dezvoltarea inegală în perioada postbelică a determinat detașarea unui grup restrîns de state cu un nivel înalt de dezvoltare economică, punînd în termeni noi problema piețelor, a aprovizionării cu materii prime și energie. Apariția și dezvoltarea Pieței comune vest-europene, precum și afirmarea Japoniei ca un alt nou centru de putere economică și comercial-financiară în lumea capitalistă au avut ca urmare slăbirea pozițiilor Statelor Unite din fruntea ierarhiilor occidentale în numeroase domenii (de exemplu în comerț, în producția unei întregi serii de mărfuri industriale de vîrf), subminarea „leadership-ului” economic odinioară necontestat al S.U.A. în cadrul acestei lumi. Întărirea relativă a pozițiilor țărilor din C.E.E. și ale Japoniei, apropierea acestora față de nivelul de dezvoltare al S.U.A. au condus la ridicarea pe o treaptă nouă a luptei de concurență și la adîncirea contradicțiilor inter-imperialiste.

Cîteva coordonate cantitative ale evoluției celor trei centre de putere economică din lumea capitalistă în deceniile recente pot constitui un fundal adecvat pentru a trage unele concluzii privind aspecte calitative ale confruntărilor multiple și complexe dintre ele.

După date pe 1976, produsul național brut însumat al țărilor C.E.E. a fost de 1386,75 milioane dolari, față de 1702 mil. dolari cît era P.N.B. al S.U.A. în același an și tot în prețurile curente. Producția națională însumată a „celor nouă” reprezenta deci 81,5% din cea a S.U.A. Cu un deceniu în urmă, în 1967, proporția pentru același grup de nouă țări fusese de 57,8%. În cazul Japoniei reducerea distanței față de nivelul de dezvoltare al S.U.A. se exprima în următoarele cifre: în 1967 P.N.B.-ul japonez reprezenta 14,3% din cel american, iar în 1976 a ajuns să constituie 32,6%.

În același timp se observă ocuparea de către Japonia a unui loc crescînd în comerțul mondial, paralel cu o tendință de reducere a ponderii S.U.A. și menținerea la niveluri ridicate a celei a Pieței comune (vezi tabelul).

Evoluția ponderii Pieței comune, a S.U.A. și a Japoniei în exporturile mondiale în perioada 1960—1976, în procente

	1960	1970	1976
S.U.A.	14,9	12,8	11,3
Japonia	3,0	5,7	6,5
Piața comună	37,2	40,4	39,0

Promovarea de către C.E.E. a unei politici de protejare a pieței interne prin tarife vamale unice la nivel comunitar, adesea discriminatorii, a creat premise pentru amplificarea și ascuțirea contradicțiilor dintre statele grupate în C.E.E., de o parte, și S.U.A. de altă parte. În același timp C.E.E. resimte la rîndul său incisivitatea concurenței monopolurilor nord-americane, care găsesc mijloace de a ocoli zidul vamal prin infiltrarea directă în interiorul Comunității, beneficiînd totodată pe piața internă a S.U.A. de o politică protecționistă din partea propriului stat. Măsurile luate în S.U.A. pentru protejarea unor industrii naționale aflate în dificultate mai ales ca efect al crizei economice au afectat la o serie de produse exporturile C.E.E.

Incisivitatea concurenței comerciale

SUB ASPECTUL CONFRUNTĂRII pe terenul piețelor de desfacere divergențele interoccidentale s-au a-

dincit în ultimii ani și datorită presiunilor pe care statele membre ale C.E.E. le resimt în relațiile cu S.U.A., sub forma contingențelor și a măsurilor protecționiste. În aceste condiții C.E.E. caută noi mijloace și căi de contracarare a efectelor politicii protecționiste promovate de S.U.A., care la rândul lor, considerând că politica comercială a C.E.E. este excesiv de protecționistă, îndeosebi față de importurile de produse agricole, fac presiuni pentru o reducere a taxelor vamale percepute la nivelul C.E.E.

Afirmarea Japoniei pe piața mondială ca un concurent redutabil a amplificat și a ascuțit și ea contradicțiile interoccidentale pe plan economic. Japonia a devenit în ultimii ani unul din principalii exportatori de mărfuri din lumea capitalistă, ceea ce face ca antrenarea sa în reimpărțirea piețelor să fie puternic resimțită atât de C.E.E., cât și de S.U.A. După ponderea exportului în comerțul mondial, Japonia ocupă ultimul loc între cele trei centre de putere economică, dar se situează pe primul loc în ceea ce privește exportul unor produse, ca de pildă, cele ale siderurgiei și ale construcțiilor de nave. Pe piața de utilaje Japonia este un concurent puternic în devenire.

Partenerii din Piața comună au resimțit și resimt concurența monopolurilor japoneze într-o măsură sporită și datorită faptului că exporturile acestora din urmă vizează sectoare deosebit de sensibile ale C.E.E., întârziind sau chiar periclind posibilitățile de învioreare după criza economică în industrii de importanță națională. Sînt semnificative dezechilibrele în unele schimburi de produse similare. În 1976 Japonia avea o pondere de 4,4% în importurile totale de autoturisme ale C.E.E., în timp ce ponderea C.E.E. în importurile japoneze la respectivul produs era de numai 0,8%. Divergențele între C.E.E. și Japonia au devenit atât de puternice încît organismele comunitare au cerut negocieri în vederea echilibrării ansamblului schimburilor și a unei armonizări a politicilor practicate pe piețele internaționale, îndeosebi în domeniul construcțiilor navale.

S.U.A. dispun de o piață internă considerabilă, dar, fiind puternic angrenate în relațiile economice externe, resimt concurența noilor veniți atât la scară națională, cât și mondială. Deficitul balanței comerciale cu Japonia se ridică în 1976 la 5,6 miliarde dolari, presiunea concurenței japoneze la unele produse punînd în dificultate monopolurile americane pe propria lor piață internă. Contingențele și taxele vamale, deși par a atenua presiunea monopolurilor japoneze pe piața nord-americană, nu reușesc să oprească expansiunea lor susținută puternic de politica propriului stat.

„Comunitate de interese” în spiritul vechii ordini

CONTRADICȚIILE INTEROCIDEN-
TALE nu pot fi reduse numai la relațiile comerciale. Viața arată că în prezent amplificarea contradicțiilor inter-imperialiste are la bază decalaje de ordin tehnologic și tehnic, inegalități pe plan valutar-financiar, în „eficiența” promovării de forme ale neocolonialismului etc.

Dominiul tehnologic, îndeosebi, a devenit și va continua să fie unul din terenurile pe care se desfășoară o acerbă luptă. Și aceasta nu numai în vederea supremației pe planul strict economic, sub raportul asimilării de noi tehnologii pentru ocuparea unor poziții avantajoase pe piața produselor, patentelor, licențelor, dar și pentru cucerirea spațiului cosmic, sau pentru un domeniu de perspectivă cum este exploatarea zăcămintelor mărilor și oceanelor, cele mai dezvoltate țări urmărind o împărțire a acestor bogății în spiritul vechii ordini economice.

Monopolizarea crescîndă a progresului tehnic de cîteva puternice state riscă să determine și noi confruntări pe plan militar, domeniu în care cuceririle științei și tehnicii devin tot mai mult apanajul unui număr redus de state care prin potențialul lor militar creează grave pericole pentru dezvoltarea economică și socială pașnică în lume.

La agravarea contradicțiilor dintre cele trei centre de putere economică din lumea capitalistă în anii '70 au concurat și alți factori ca: declanșarea crizei economice din '73 care prin profunzimea și proporțiile sale a multiplicat greutățile de valorificare a capitalului, generînd efecte asupra întregii economii mondiale; criza monetar-valutară; criza energetică; criza relațiilor internaționale exprimată în criza politicii colonialiste și neocolonialiste. În același timp creșterea gradului de militarizare a economiilor, deși în proporții diferite, a determinat modificări în structura acumulării, a investițiilor, influențînd asupra dezvoltării la scară națională, dar și la scară mondială, conducînd la adîncirea decalajului tehnologic dintre statele capitaliste dezvoltate, pe de o parte, și țările în curs de dezvoltare, pe de altă parte.

Cele trei centre de putere economică își intensifică tot mai mult eforturile pentru dobîndirea de noi sfere de influență, uneori pătrunzînd unul în „domeniul rezervat” al celuilalt. Țări din Asia, Africa, America Latină și Europa devin obiect de confruntări între state și grupe de state. Ar fi însă greșit dacă nu am sublinia și unitatea de interese economice și politice în aceste zone a statelor capitaliste dezvoltate, ceea ce le determină să acționeze în mod concertat în anumite situații, cînd mai presus de toate sînt puse interesele capitalismului în ansamblul său. Astfel, principalele canale comune prin intermediul cărora ele tind să mențină cu deosebire țările în curs de dezvoltare într-o situație cît mai propice expansiunii capitalului monopolist sînt: investițiile, exportul de tehnologii, specializarea și cooperarea în domeniul resurselor de materii prime, mecanismul sistemului financiar-valutar internațional, comerțul exterior, între altele prin politica prețurilor. Negocierile C.E.E. cu țările în curs de dezvoltare pentru încheierea unor acorduri reglementînd relațiile comerciale și acordarea de tarife vamale preferențiale urmăresc de exemplu promovarea intereselor C.E.E. pe piețele acelor țări, găsirea de noi deusece pentru produsele comunitare și asigurarea necesarului de materii prime. Pe de altă parte, deși S.U.A. continuă să dețină primul loc în ceea ce privește volumul investițiilor în țările în curs de dezvoltare, Japonia accelerează viteza

de penetrare în aceste zone, fiind și ea interesată în asigurarea și diversificarea surselor de materii prime.

Vigilență și combativitate pentru relații internaționale democratice

TENSIUNILE ȘI CONFLICTELE pe care le generează dezvoltarea inegală a țărilor capitaliste, schimbările în raportul de forțe pe plan internațional, intensificarea luptei pentru o nouă reimpărțire a lumii fac să crească răspunderea istorică a forțelor progresiste, antiimperialiste, a tuturor popoarelor, chemate să acționeze pentru înlăturarea gravelor pericole ce amenință pacea și securitatea lumii.

Configurația lumii contemporane determină în mod obiectiv necesitatea coexistenței pașnice între state cu orînduirii sociale diferite și totodată se află la originea eforturilor tot mai ample pentru democratizarea relațiilor internaționale, pentru o nouă ordine economică și politică mondială, pentru crearea unui cadru favorabil colaborării tuturor statelor, care să contribuie la dezvoltarea fiecărei țări, la scurtarea duratei lichidării subdezvoltării și a decalajelor ce caracterizează economia mondială.

România, după cum se subliniază în mod constant în documentele partidului nostru, a acționat și va acționa pe tărîm internațional în spiritul principiilor coexistenței pașnice, pentru intensificarea colaborării multilaterale cu toate statele, fără deosebire de orînduire socială, considerînd că aceasta corespunde intereselor reciproce, cauzei progresului general și a păcii în lume. „Este necesar, arată tovarășul Nicolae Ceaușescu, să crească vigilența și combativitatea tuturor acelor care se pronunță pentru o politică democratică, de pace și colaborare internațională, pentru noua ordine economică bazată pe echitate și dreptate, pentru dezarmarea generală și în primul rînd dezarmarea nucleară, pentru așezarea relațiilor dintre state pe principii egalității în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, renunțării la forță și la amenințarea cu forța”.

Lupta pentru materializarea acestor principii este singurul răspuns rațional și realist la tendințele din partea unor state sau grupări de state care încearcă să promoveze o politică de forță și dictat, politică de natură să pună în pericol înțelegerea și colaborarea pe plan internațional. Stă în puterea popoarelor de a opri cursul pericolos al evenimentelor, de a orienta evoluția vieții internaționale într-o direcție nouă, de a asigura mersul înainte al omenirii pe calea progresului și a civilizației, a păcii și securității tuturor națiunilor.

conf. dr. Nedelea-Chira PĂRALUȚA

ȘTIINȚA ȘI TEHNOLOGIA
ÎN SLUJBA DEZVOLTĂRII

După reuniunea europeană de la București

LA BUCUREȘTI au avut loc între 26 și 30 iunie lucrările reuniunii europene pregătitoare a Conferinței Organizației Națiunilor Unite pentru știință și tehnologie în slujba dezvoltării, care urmează să se desfășoare la Viena în august-septembrie 1979. Reuniunea de la București este prima din seria celor cinci conferințe regionale organizate de comisiile economice ale O.N.U., premergătoare conferinței de la Viena; reuniuni asemănătoare vor avea loc sub egida comisiilor economice pentru Africa, America Latină și Asia de Vest, precum și a Comisiei economice și sociale pentru Asia și Pacific.

Însemnătatea reuniunii găzduite de țara noastră decurge nu numai din rolul hotărâtor pe care îl are în lumea contemporană aplicarea științei și tehnologiei pentru accelerarea progresului economic și social al tuturor țărilor, ci și din marele potențial științific și tehnologic de care dispun țările din Europa și America de Nord membre ale CEE/O.N.U. Așa cum evidențiază președintele Nicolae Ceaușescu în mesajul adresat participanților, „reuniunea regională europeană are o importanță deosebită pentru pregătirea conferinței mondiale. Țările europene pot să contribuie individual sau în cooperare, pe măsura bogatelor resurse și experiențe de care dispun, la sprijinirea și dezvoltarea tehnologică a țărilor în curs de dezvoltare din toate regiunile lumii”.

Desemnarea țării noastre ca gazdă a importantei reuniuni pe plan european, pregătitoare a conferinței mondiale care se înscrie în sfera acțiunilor internaționale pentru edificarea unui ordinii economice mondiale, a reprezentat o nouă recunoaștere a politicii active și consecvente a României socialiste de promovare a coexistenței pașnice, de stimulare a cooperării și progresului tuturor națiunilor și în special al țărilor în curs de dezvoltare. În spiritul acestei politici, România a jucat un rol de seamă în procesul înscrierii științei și tehnologiei pe agenda marilor probleme care confruntă lumea contemporană și de care depinde însuși viitorul ei. Președintele României socialiste este considerat, pe bună dreptate, drept inițiatorul acestei mari conferințe de sub egida O.N.U. „Președintele Nicolae Ceaușescu — sublinia la reuniunea de la București Frank Joao da Costa, secretarul general al Conferinței O.N.U. pentru știință și tehnologie în slujba dezvoltării — are o adâncă înțelegere a necesității profacerilor ce trebuie să aibă loc în lume, are un simț profund al faptului că nu trebuie să se rezolve aceste probleme globale, ci că trebuie să se acorde o mare importanță țărilor în curs de dezvoltare în ceea ce privește dezvoltarea științifică și tehnologică”.

În plus, ca țară socialistă și totodată ca țară în curs de dezvoltare, România oferă ea însăși un exemplu concludent privind aportul hotărâtor pe care folosirea științei și tehnologiei moderne — devenită o coordonată fundamentală a politicii de stat — îl poate aduce la accelerarea dezvoltării economice naționale și la reducerea, într-un timp cât mai scurt, a decalajului față de țările dezvoltate din punct de vedere economic. Referindu-se la activitatea intensă pe care România o desfășoară în vederea creării și întăririi unei baze proprii de cercetare-dezvoltare, Janez Stanovnik, secretar executiv al Comisiei economice O.N.U. pentru Europa, scoate în evidență succesele dobândite în condițiile concrete ale acestei țări, „succese ce demonstrează elocvent, pentru fiecare în parte, ce trebuie să facă. În primul rând, printr-o mare încredere în sine, în puterile proprii. Cred că aceasta este adevărata cale pentru soluționarea problemei. Dezvoltarea economică nu poate fi importată, ea trebuie făcută în condițiile fiecărei țări, în mod autonom. Toate acestea cu condiția ca știința și tehnologia să fie pe deplin integrate, să fie legate în mod organic cu celelalte elemente ale structurii economice și sociale, pe fondul istoric al țării respective”.

Dealtfel, însuși raportul reuniunii, adoptat prin consens și intitulat „Metode de sporire a aplicării științei și tehnologiei la problemele majore social-economice ale dezvoltării”, evidențiază ca o condiție fundamentală pentru dezvoltarea științifică și tehnologică a fiecărei țări, efortul propriu, ce trebuie sprijinit corespunzător prin cooperarea internațională.

Raportul relevă opinia comună în baza căreia știința și tehnologia trebuie aplicate liber și conștient, ca un mijloc de dezvoltare economică, socială, politică și culturală, soluțiile internaționale fiind chemate să satisfacă interesele țărilor în cauză, deoarece toate popoarele, mari sau mici, vor avea de câștigat prin reducerea treptată și lichidarea decalajelor în aceste domenii.

Documentul adoptat de reuniune scoate în relief legătura, analizată în cursul dezbaterilor, între dezarmare și rezolvarea numeroaselor probleme ale dezvoltării și aplicării în scopuri pașnice a imensului potențial al științei și tehnologiei. Referitor la rolul de frână pe care îl are cursa înarmărilor asupra transformării științei și tehnologiei într-un puternic instrument al dezvoltării, dezbaterile au evidențiat faptul că procesele legate de înarmare nu numai că absorb o parte enormă din resursele științifice și tehnologice ale națiunilor, din fondurile ce pot fi destinate acțiunilor

menite să contribuie la creșterea bunăstării oamenilor, a gradului de civilizație, dar și mențin și adâncesc diviziunile existente, încordarea și tensiunea pe plan internațional, creează noi obstacole în calea accesului țărilor în curs de dezvoltare la euceririle științei și tehnicii contemporane.

Parte integrantă a documentului adoptat de reuniunea europeană pregătitoare a Conferinței O.N.U. pentru știință și tehnologie în slujba dezvoltării, recomandările privind programul de acțiune se referă la principalele obiective care trebuie stabilite la nivel național, regional și mondial în vederea dezvoltării potențialului de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică al tuturor țărilor lumii și, în primul rând, al celor în curs de dezvoltare.

La capitolul „Politici în domeniul științei și tehnologiei” se recomandă guvernelor să stabilească astfel de politici care să fie parte integrantă a programelor naționale de cercetare și dezvoltare și să cuprindă prioritățile naționale. Se recomandă guvernelor țărilor dezvoltate să aprofundeze lucrările proprii de cercetare asupra problemelor ce preocupă țările în curs de dezvoltare.

În capitolul „Capacități și infrastructuri științifice și tehnologice” se recomandă guvernelor țărilor dezvoltate să acorde prioritate, în programele proprii de cercetare, sprijinirii țărilor în curs de dezvoltare. Este necesar, de asemenea, să se creeze centre regionale sau subregionale de știință și tehnologie ca mijloc de întărire a capacităților naționale.

În capitolul „Educația și formarea cadrelor” se recomandă guvernelor să stabilească și să întărească sistemele de educație și formare a specialiștilor, care să fie orientate în direcția soluționării nevoilor prioritare.

În capitolul „Transferul de tehnologie” se recomandă guvernelor să continue eforturile pentru a facilita acest transfer, pentru optimizarea eficienței asistenței tehnice, dezvoltarea unor capacități naționale în domeniul invențiilor și standardelor, iar organizațiile internaționale să sprijine acest proces.

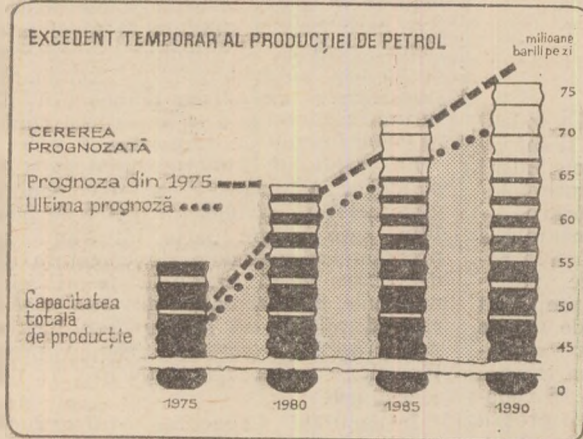
În capitolul „Informația științifică și tehnologică” se recomandă dezvoltarea unor sisteme naționale de informare și documentare în domenii prioritare, guvernele țărilor dezvoltate urmînd să sprijine crearea unor asemenea sisteme. Se recomandă ca activitățile de cooperare în acest domeniu să fie orientate spre scopuri practice și de cea mai mare importanță pentru țările în curs de dezvoltare.

Lucrările reuniunii, desfășurate într-un spirit constructiv, de cooperare, constituie un moment însemnat în amplul proces de stimulare a responsabilității și receptivității tuturor statelor față de imperativul folosirii științei și tehnologiei în slujba progresului economic și social, în special al țărilor în curs de dezvoltare. Reuniunea a scos în evidență cu claritate faptul că știința și tehnologia pot și trebuie să constituie o temelie traică a cooperării între state, a dezvoltării independente a tuturor țărilor, în consens cu cerințele instaurării unei noi ordini economice internaționale, ale lichidării subdezvoltării și ale făuririi unei lumi mai bune și mai drepte, întemeiate pe justiție și echitate.

Dinu DRAGOMIRESCU

Longevitatea petrolului

MĂSURILE de economisire a combustibililor și energiei adoptate în ultimii ani în Occident au reprezentat, alături de ritmul lent al înviorării activității economice din principalele țări capitaliste dezvoltate, principalul factor al creșterii mai puțin rapide decât se aștepta a cererii de petrol. Disponi-

Alaska. Ca urmare, media zilnică a volumului extracției pe ansamblul țărilor O.P.E.C. s-a redus de la 31,7 milioane de barili (1 baril = 159 litri) anul trecut la circa 28 milioane în acest an, o nouă reducere cu 2 milioane barili fiind considerată iminentă.

Reducerea relativă a consumului și a producției de petrol mărește în mod firesc longevitatea rezervelor de petrol actualmente cunoscute. Implicațiile sînt variate. Pentru țările O.P.E.C. ea înseamnă, în condițiile în care prețurile nu numai că nu au crescut ci chiar au fost micșorate în unele cazuri (cu 20—30 cenți per baril în cazul Libiei și Algeriei, de pildă), o reducere a încasărilor, pe care deprecierea dolarului nu a făcut decât s-o accentueze. Pe de altă parte, expertii atrag atenția asupra unui „fals sentiment de siguranță” pe care l-ar putea provoca actualul excedent, considerîndu-l temporar chiar în condițiile măsurilor de economisire. De

bilitățile suplimentare de petrol astfel apărute se adaugă celor rezultate din intrarea în exploatare a bogătelor zăcămintele din Marea Nordului, Mexic și

altfel, prognoze recente ale Agenției internaționale pentru energie vorbesc de o „lipsă” de 600 mil. t de petrol pe an la jumătatea deceniului viitor.

U. R. S. S. : inezestrarea crescîndă cu specialiștii

PREGĂTIREA de cadre de specialitate corespunzătoare cerințelor dezvoltării și modernizării economiei naționale constituie o preocupare de prim rang în Uniunea Sovietică, ținîndu-se seama de faptul că rezolvarea acestei probleme constituie una din premisele creșterii neconținute a eficienței muncii în toate domeniile de activitate.

Datele din tabel reflectă dimensiunile comparative ale înzestrării economiei naționale a U.R.S.S. cu specialiști cu pregătire medie și superioară, în ultimul an antebelic și în 1976. Astfel, dacă în anul școlar antebelic 1940/41, în medie doar 5 persoane la mia de locui-

anul școlar 1976/77 participarea era de 18 la mie și, respectiv, de peste 19 la mie. În mod corespunzător a sporit și numărul absolvenților.

Extinderea rețelei instituțiilor învățămîntului de specialitate a permis mărirea de circa zece ori, în perioada examinată, a numărului specialiștilor ocupați în economia națională, în timp ce numărul lucrătorilor științifici s-a majorat de aproape 13 ori, reprezentînd un sfert din efectivul acestor specialiști pe plan mondial.

Progresul tehnic și calitatea deciziilor

EVALUAREA consecințelor progresului tehnico-științific — ca metodă de îmbunătățire a calității deciziilor referitoare la introducerea tehnicii noi — constituie în presa de specialitate obiectul unei atenții neslăbite date fiind eficiența și perspectivele utilizării sale. În Statele Unite, de pildă — relatează revista „Science and Public Policy” — această metodă se încetățenește treptat în studiarea politicii economice promovate atât de instituțiile guvernamentale, cît și în sectorul privat, fiind tot mai des utilizată în cercetările cu caracter social și industrial (de exemplu, în legătură cu protejarea mediului înconjurător).

Se apreciază că, pentru a fi eficientă, evaluarea consecințelor progresului tehnico-științific trebuie să țină seama de factorii resurse materiale și timp, de cerințele reale ale procesului de adopcare a deciziilor : să folosească metode flexibile, adaptabile, să evite formalis-

mul și șablonul ; să se bazeze pe un studiu multilateral, minuțios al tendinței examinate, din știință sau tehnică, să dispună de numeroase date ; să fie efectuată — mai ales atunci cînd are un caracter complex — de colective de specialiști cu structură pluridisciplinară etc. În condițiile respectării acestor condiții, evaluarea consecințelor progresului tehnico-științific poate servi — scrie revista — drept bază pentru elaborarea politicii pe termen lung în domeniul științei și tehnicii.

Cehoslovacia : accent pe energetica nucleară

CEHOSLOVACIA dispune de resurse reduse de țitei și gaze naturale, importînd aproape întregul necesar : potențialul său hidroenergetic este folosit deja în proporție de 30 la sută, iar resursele existente de huilă și cărbune brun vor fi epuizate, după unele estimări, în următorii 50—60 de ani.

În această situație, Cehoslovacia pune accent pe dezvoltarea energiei nucleare, actualmente aflîndu-se în construcție trei centrale nucleare, care vor însuma în final o putere totală de peste 3,5 GW. De asemenea, se află în pregătire construcția unei centrale nucleare în Slovacia centrală (de 1760 MW). Se apreciază că în anul 1990 energia electrică produsă de centralele nucleare va acoperi aproximativ o treime din necesarul de consum al Cehoslovaciei.

În vederea sporirii eficienței acestor centrale se ține la folosirea concomitentă a energiei termice degajate, care va fi furnizată industriei și gospodăriei comunale sub formă de abur sau apă fierbinte. Aceasta va permite ca randamentul centralei nucleare să fie mărit pînă la 60—70 la sută.

În ultimul timp industria metalurgică și constructoare de mașini din R. S. Cehoslovacă se orientează spre introducerea în producție a unor părți componente și piese pentru centralele nucleare, cum sînt : turbine cu abur, turboalternatoare, transformatoare de bloc și diferite accesorii. În dezvoltarea producției acestor utilaje se prevede atât acoperirea necesităților economiei cehoslovace, cît și exportul în țările membre ale C.A.E.R.

R.P.D. Coreeana : indicele electrificării feroviare

R.P.D. COREEANĂ acordă o atenție deosebită organizării raționale și extinderii sistemului transporturilor interne, ca verigă esențială a dezvoltării întregii economii naționale. În cursul perioadei 1971—1976 au fost construite, de pildă, 471 km de noi căi ferate, iar pe linii cu o lungime de 380 km a fost introdusă electrificarea.

Pentru septenalul 1978—1984 se prevede o sporire de 1,7 ori a traficului feroviar, de patru ori a celui rutier și de 4 ori a celui fluvial și maritim. De asemenea, urmează a fi electrificate 600 km din rețeaua feroviară, ceea ce va ridica indicele electrificării acestui gen de transport de la 66 la sută în 1976 la 87 la sută în 1984.

(în mii persoane)

	1940	1976
Elevi în școli medii de specialitate	975 ¹	4623 ²
Studenti în institute de învățămînt superior	812 ¹	4950 ²
Absolvenți ai școlilor medii de specialitate	236,8	1109,1
Absolvenți ai institutelor de învățămînt superior	126,1	734,6
Numărul specialiștilor cu studii medii și superioare, ocupați în economia națională	2401 ³	24000 ⁴
Numărul lucrătorilor științifici	90,3	1253,5

1) Anul școlar 1940/41 2) Anul școlar 1976 77 3) La 1,1 1941 4) Evaluări.

tori frecventau școli medii de specialitate și ceva mai mult de 4 persoane — institute de învățămînt superior, în

Risc valutar

INTRE RISCURILE ECONOMICE se inscrie și riscul valutar, deosebit de frecvent și de acut în condițiile crizei actuale. Prin risc valutar se înțelege posibilitatea unei pierderi la un contract de import-export sau la un acord de cooperare economică, de plăți, la o convenție de credit, ca urmare — după caz — a devalorizării și deprecierei valutei de contract, respectiv a revalorizării și reprecierii ei, care s-ar produce în intervalul de timp dintre data încheierii contractului sau acordului și data încasării sau plății în valută.

Pentru creditor, riscul valutar se realizează în cazul în care la data încasării creanței, valuta încasată are o putere de cumpărare mai mică decât aceea din momentul contractării, ca urmare a unei devalorizări sau deprecierei. În cazul devalorizării, adică al reducerii definiției legale a monedei, creditorul pierde diferența corespunzătoare acestei reduceri. În condițiile actuale în care, ca urmare a flotării generalizate a cursurilor valutare, definițiile legale sînt practic desființate, riscul provocat de devalorizări a devenit mult mai rar decât înainte.

În cazul deprecierei, adică al creării unei diferențe de curs nefavorabile, ca urmare a scăderii cursului valutar pe piețele internaționale, creditorul pierde această diferență. Astfel, dacă la încheierea contractului, cursul dolarului era: 1 dolar = 4 franci francezi, iar la scadența cursul a devenit 1 dolar = 3 franci francezi, creditorul francez în dolari pierde cite un franc la fiecare dolar.

Pentru debitor, riscul valutar se realizează în cazul plății la scadența a sumei datorate într-o valută a cărei putere de cumpărare a crescut pe piețele valutare în perioada de la încheierea contractului pînă la scadența. Această creștere poate fi determinată fie de o revalorizare, fie de o reprecieră (creștere a cursului valutar).

În cazul revalorizării monedei de plată, debitorul pierde diferența de revalorizare. Astfel, dacă marco vest-germană și-a majorat conținutul defnitor de la 0,223 la 0,244 g aur fin, orice debitor în mărci va trebui să facă la scadența un efort financiar suplimentar în moneda sa, egal cu 0,022 g aur fin, la fiecare marcă. Cele spuse mai sus cu privire la devalorizare sînt valabile și în ipoteza revalorizării.

În cazul reprecierii, debitorul va avea de procurat o valută care s-a scumpit pe piață în perioada de la încheierea contractului pînă la scadența. Dacă, de exemplu, cursul dolarului față de francul francez în momentul contractării era de 1 dolar = 4 franci, iar între timp el a crescut la 1 dolar = 5 franci, debitorul francez în dolari va avea de plătit pentru fiecare dolar un franc în plus.

Riscul valutar este cu atât mai mare, cu cît paritățile și cursurile sînt mai instabile. În regimul cursurilor fixe, riscul valutar este inexistent. În regimul actual al cursurilor flotante, formate liber pe piață prin jocul cererii și ofertei, deci în condițiile unei variații în principiu nelimitate a cursurilor valutare, riscul valutar devine foarte important.

Din această cauză, modalitățile de protecție împotriva efectelor riscului valutar au ajuns să fie și ele de o mare importanță. Aceste modalități sînt de două categorii: de **prevenire** a riscului valutar (prin clauze asigurătoare, denumite și clauze de consolidare valutară), și de **reparare** a pierderilor provocate de riscul valutar (prin tehnici cum ar fi avansurile și întirzierile — engl. *leads and lags* —, creditele paralele, acoperirea la termen).

C. K.

Dezarmarea și accelerarea dezvoltării

Aftenie Bostan, Tulecea — Studiul privind consecințele economice și sociale pe care le-ar avea

o reducere a cheltuielilor de înarmare efectuată la scara întregului glob, amintit în nr. 24/1978, al revistei noastre, i-a fost solicitat cunoscutului economist Wassily Leontief de Comisia pentru dezarmare a O.N.U. Acest studiu, a cărui versiune preliminară a fost deja înaintată de autor comisiei respective, își propune să cerceteze relația între dezarmare și dezvoltarea țării.

țarea țărilor mai puțin avansate.

Considerind că în 1970 cheltuielile militare reprezentau în medie 6,7% din produsul intern brut al țărilor industrializate și 4,4% din cel al țărilor în curs de dezvoltare, Leontief pornește de la ipoteza reducerii cheltuielilor militare (față de 1970) cu 25% în 1980, cu 50% în 1990 și cu 60% în anul 2000. Ca urmare, ponderea cheltuielilor militare în produsul intern brut ar scădea la 2,3% în țările industrializate și 2,4% în cele în curs de dezvoltare.

Potrivit calculelor economistului american, chiar și în ipoteza afectării unei părți de numai 18,4% din sumele astfel economisite pentru asistența financiară destinată țărilor în curs de dezvoltare, s-ar obține o accelerare a creșterii produsului mondial brut de la 3,7% în 1990 la 8,9% în anul 2000.

Brookings Institution

Papp Iosif, Oradea — Brookings Institution este o organizație particulară americană cu scop nelucrativ, de cercetare și informare a opiniei publice privind principalele probleme actuale și de viitor ce se pun în fața S.U.A. în domeniul economic, social și al politicii externe și soluțiile lor posibile. Studiile publicate și conferințele organizate de Brookings Institution, al cărui sediu se află la Washington, își propun să creeze o punte între lumea științifică și politica statului, supunind concluziile cercetărilor efectuate atenției factorilor de decizie și permițând în același timp oamenilor de știință o mai bună cunoaștere a problemelor politice. Printre studiile recente elaborate în cadrul său menționăm pe cele dedicate inflației pe plan mondial, pieței mondiale de materii prime, teoriilor asupra stagnației, influenței inflației mondiale asupra țărilor slab dezvoltate, sistemului cursurilor valutare, noilor metode de finanțare internațională a dezvoltării, negocierilor comerciale multilaterale de sub egida G.A.T.T., efectelor economice și politice ale investițiilor particulare de capital american în străinătate, noilor tendințe din agricultura mondială, creșterii pe termen lung a producției și productivității muncii în economia S.U.A., asigurărilor sociale, ocrotirii sănătății, politicii învățămîntului superior, urbanismului, administrării marilor orașe.

Publicitate

Ioan Alexandru, Ploiești — 1) Desfășurarea la sfîrșitul lunii mai la Paris, a celui de al doilea Salon internațional al publicității, intitulat „Forumul ideilor”, ne-a oferit în sfîrșit prilejul de a găsi datele comparabile pe care v-ați exprimat dorința să vi le furnizăm. Aceste date, cele mai recente disponibile, sînt furnizate de Asociația internațională de publicitate și privesc anul 1974. Ele relevă că sub raportul cheltuielilor totale pentru publicitate (în milioane dolari) pe primele cinci locuri în lume se situau S.U.A. (26 780), Japonia (4 163), R.F.G. (2 523), Anglia (2 215) și Franța (1 982). Raportate pe locuitor, cifrele modifică considerabil clasaamentul amintit. Franța, de pildă, ajungînd pe locul 16. Din punctul de vedere al ponderii cheltuielilor pentru publicitate în produsul național brut, pe primul loc se situează S.U.A., cu 2,07%. Diferențe considerabile de la țară la țară există și sub aspectul repartitiei cheltuielilor între diferitele suporturi publicitare. În R.F.G., de pildă, presa îi revin 63,5% din totalul acestor cheltuieli. În Franța, 2) Vă mulțumim pentru propunerea dvs., care a fost reținută.

Prevenirea poluării

Ovidiu Mares, București — În baza acordului la care au ajuns la ultima lor reuniune de la Bruxelles ministrii însărcinați cu protecția mediului inconjurător ai celor nouă țări membre ale Pieței comune, o serie de măsuri privind prevenirea poluării vor fi înăsprițe. Astfel, conținutul maxim de plumb al benzinei a fost limitat la 0,40 g la litru (el era în general de 0,50 g, cu excepția R.F.G. unde de trei ani el este fixat la maximum 0,15 g la litru). Miniștrii au adoptat de asemenea o rezoluție privind interzicerea utilizării freonului la fabricarea spray-urilor, așa cum au procedat și S.U.A., pe considerentul că ridicîndu-se în straturile superioare ale atmosferei acesta distruge stratul de ozon care protejează biosfera de un exces de raze ultraviolete. În sfîrșit, pentru combaterea operativă a cazurilor de poluare marină, vor fi înrogistrate pe calculatoarele mijloacele tehnice și umane mobilizabile pentru a intra în acțiune imediat, reducînd astfel amploarea daunelor.

diat, reducînd astfel amploarea daunelor.

„Cei nouă” nu au reușit în schimb să cadă de acord asupra speciilor de păsări al căror vînat să fie permis în țările membre.

Cobalt

Viorel Mercea, București — 1) Cobaltul este utilizat în primul rînd în industria aeronautică, ramură în care este greu de înlocuit. Peste jumătate din producția mondială a acestui metal rar se obține în Zair. În prima parte a acestui an, sub presiunea unei cereri crescînde prețul cobaltului zăirez s-a dublat, iar recent s-a anunțat o nouă majorare a prețului, cu 30%, cauza fiind de această dată reducerea temporară a extracției în provincia Shaba. 2) Echivalențele care vă interesează sînt următoarele: 1 yard = 3 picioare = 36 inci = 0,91 metri; 1 tonă metrică = 0,98 tone lungi = 1,1 tone scurte.

Inversare de tendință

Eftimie Viteu, Brăila — Dacă în urmă cu circa două decenii preponderența firmelor de peste Ocean în partea superioară a ierarhiei a numeroase ramuri industriale, pe ansamblul lumii capitaliste, era indiscutabilă, făcînd să se vorbească de o adevărată „sfidare americană”, în ultimii ani se remarcă o inversare de tendință în această privință. Astfel, dacă în 1959 în fruntea a 11, dintr-un total de 13 ramuri principale de activitate industrială și comercial-bancară se afla societatea americană, în 1974 numai în 7 ramuri primul loc mai era ocupat de o firmă americană.

În 1959 S.U.A. posedau 63% din cele 156 firme analizate; în 1974 ponderea S.U.A. scăzuse la 43%. În schimb, dacă în 1959 Japonia figura cu o singură firmă, în ultimul an menționat ea dispunea de 24 (peste 15%).

Una din explicațiile expansiunii mai rapide a marilor firme vest-europene și japoneze se arată a fi efortul făcut de cercetare științifică. Dacă în S.U.A. partea produsului național brut alocată acestui sector a scăzut sensibil după 1965, într-o serie de țări vest-europene ea a crescut continuu. Ca urmare, în 1973 ponderea P.N.B. alocată cercetării dezvoltării de R.F.G. și Elveția o întrecuse deja pe cea a S.U.A.

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării
Economice și Sociale. Institutul Central de
Cercetări Economice

SUMARUL NR. 27 DIN 7 IULIE 1978

— Flenara Comitetului Central al
Partidului Comunist Român 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— La jumătatea cincinalului și a a-
nului 1978. Eforturi susținute pen-
tru îndeplinirea integrală a pla-
nului de investiții (B. Pădure) 2

— Exigențe ale micșorării costurilor
de producție (dr. Gh. Sică) 4

— Reducerea consumului de energie
în agricultură (dr. I. Socol) 6

— Perfecționarea mecanismului eco-
nomico-financiar.

● Influența progresului tehnic
asupra producției nete obținute
într-o unitate de timp de muncă
(Vasile Marian, Anton Dră-
goescu) 8

● Calcularea fondului de retribu-
ire a muncii în funcție de înde-
plinirea planului valorii producției
nete (Virginia Marcoci) 10

— Un sistem de indicatori proprii
dezvoltării în profil teritorial
(prof. dr. Ion Capanu, lector
univ. Pavel Wagner) 12

— Cititorii au cuvîntul 14

CONDUCERE — ORGANIZARE

— Adîncirea democrației muncito-
rești în condițiile dezvoltării
economico-sociale a României (I)
(dr. Constantin Grigorescu) 15

ÎN AJUTORUL CELOR CE STUDIAZĂ ÎN ÎNVĂȚĂMINTUL POLITICO-IDEOLOGIC

— Mic dicționar economic. Fondul
de consum (conf. dr. Dumitru
Ciucur) 17

TEORII ● IDEI

— Dinamica dezvoltării industriilor
de vîrf și capacitatea cercetării
și producției de adaptare la rit-
murile înalte de înnoire (dr. ing.
Vasile Baltac) 18

— O teorie modernă a conducerii
microeconomice (lector univ. dr.
Ovidiu Nicolescu) 21

— Școli ● curente ● economiști. Cu
privire la unele critici recente
ale teoriei marxiste a profitului și
valorii-muncă (I) (Constantin Sir-
bu) 22

ECONOMIE MONDIALĂ

— Un eveniment remarcabil în dez-
voltarea colaborării și cooperării
economice dintre țările membre
ale C.A.E.R. (Ștefan Stancu) 24

— Schimbări în raporturile de forțe
pe plan internațional și creșterea
răspunderii istorice a popoare-
lor (conf. dr. Nedelea-Chira Pă-
răluță) 27

— Știința și tehnologia în slujba
dezvoltării. După reuniunea euro-
peană de la București (Dinu
Dragomirescu) 29

— Andriana 30
— Curier 31

ÎN SUPPLEMENTUL ACESTUI NUMĂR:
GENERALIZAREA EXPERIENȚEI ÎNAINȚA-
TE. Metode și tehnici de organizare a
producției și a muncii.

— Requirements of the lowering
of production costs (dr. Gh.
Sică) 4

— The influence of technological
progress on the net production
per unit of working time (Va-
sile Marian, Anton Dră-
goescu) 8

— A system of indicators charac-
teristic of territorial develop-
ment (Prof. dr. Ion Capanu,
Lecturer Pavel Wagner) 12

— The deepening of workers'
democracy under the condi-
tions of Romania's economic
and social development (I)
(dr. Constantin Grigorescu) 15

— The dynamics of advanced in-

DANS LE NUMERO

— Exigences de la reduction des
coûts de production (dr. Gh.
Sică) 4

— L'influence du progres techni-
que sur la production nette
obtenue par unite de temps de
travail (Vasile Marian, Anton
Drăgoescu) 8

— Un système d'indicateurs spé-
cifiques au développement en
profil territorial (prof. dr. Ion
Capanu, chargé de cours Pavel
Wagner) 12

— L'approfondissement de la dé-
mocratie ouvrière dans les
conditions du développement
économique et social de la
Roumanie (I) (dr. Constantin
Grigorescu) 15

— La dynamique du développe-
ment des industries de pointe

search and development to
adapt to high rates of renewal
(dr. eng. Vasile Baltac) 13

— A remarkable event in the
development of economic col-
laboration and cooperation
between the C.M.E.A. mem-
ber countries (Ștefan Stancu) 24

— Changes in the balance of
power in the international
arena and the growing his-
torical responsibility of the
peoples (Reader dr. Nedelea-
Chira Părăluță) 27

— Science and technology for
development. After the Euro-
pean preparatory meeting in
Bucharest (Dinu Dragomires-
cu) 29

et la capacité d'adaptation de
la recherche et de la produc-
tion aux taux élevés de re-
nouvellement (dr. ing. Vasile
Baltac) 18

— Un événement remarquable
dans le développement de la
collaboration et la coopération
économiques entre les pays
membres du C.A.E.M. (Ștefan
Stancu) 24

— Changements dans les rapports
de forces sur le plan interna-
tional et l'accroissement de la
responsabilité historique des
peuples (maitre de conférences
dr. Nedelea-Chira Părăluță) 27

— La science et la technologie au
service du développement.
Après la réunion préparatoire
européenne de Bucarest (Dinu
Dragomirescu) 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Требования уменьшения произ-
водственных издержек (др.
Г. Шика) 4

— Влияние технического прогрес-
са на чистую продукцию
на единицу рабочего вре-
мени (Василе Мариан, Ан-
тон Дрăгоеску) 8

— Система показателей, соответ-
ствующих развитию в терри-
ториальном разрезе (проф.
др. Ион Кăпану, лектор
высшей школы Павел
Вagner) 12

— Углубление рабочей демо-
кратии в условиях экономи-
ческо-социального развития
Румынии (I) (др. Константин
Григореску) 15

— Динамика развития ведущих

отраслей промышленности
и способность исследова-
ния и развития припо-
собляться к высоким
темпам обновления (др.
инж. Василе Балтак) 18

— Выдающееся событие в развитии
экономического сотрудни-
чества и кооперирования
стран-членов СЕВ (Ștefan
Stancu) 24

— Изменения в соотношении сил
на международной арене
и возращание исторической
ответственности народов
(старший лектор др. Неде-
ля Чира Пăрăлуță) 27

— Наука и технология на службе
развития. После европей-
ского подготовительного
форума в Бухаресте
(Дину Драгомиреску) 29

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25, 71 131 București,
telefon 12 13 89. Cont I.S.T.A.P. nr. 44.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1
București. Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Școlii”.

DE LA ADAS

ASIGURAREA COMPLEXĂ A GOSPODĂRIEI DUMNEAVOASTRĂ

Pentru a înlesni înlăturarea urmărilor financiare ale unor evenimente neprevăzute ce se pot întâmpla într-o gospodărie și care pot provoca pagube materiale, accidentarea unor persoane etc., ADAS a pus la dispoziția cetățenilor o formă de asigurare convenabilă și eficientă: „ASIGURAREA FACULTATIVĂ COMPLEXĂ A GOSPODĂRIILOR“.

Aceasta este o asigurare combinată, în același contract fiind cuprinse trei feluri de asigurări:

- asigurarea bunurilor din gospodărie;
- asigurarea de accidente produse la domiciliul asiguratului;
- asigurarea de răspundere civilă legală.

1. ASIGURAREA BUNURILOR DIN GOSPODĂRIE

În această asigurare sunt cuprinse aproape toate bunurile existente într-o gospodărie: mobilier, obiecte casnice, îmbrăcăminte, covoare, aparate de radio, televizoare, mașini de cusut, frigider, sârbe de orice fel, produse agricole, viticole, pomicole, produse animale și alimente, combustibil, materiale de construcții și multe altele.

Sunt cuprinse în asigurare — pentru 20% din suma asigurată specificată în contract — și bunurile asigurabile luate oriunde în afara domiciliului, în aceeași sau în altă localitate.

Administrația Asigurărilor de Stat plătește despăgubiri în cazurile de deteriorare sau distrugere a bunurilor asigurate, provocate de o multitudine de riscuri, ca de exemplu: incendiu, trăsnet, explozie, ploaie torențială, inundație, grindină, furtună, prăbușire sau alunecare de teren, greutatea stratului de zăpadă sau de gheață; avarii accidentale produse la instalațiile de gaze, apă, canal sau încălzire; pierdere sau dispariție cauzate de riscurile asigurate; furt prin efracție și altele.

2. ASIGURAREA DE ACCIDENTE

Aria de protecție a acestei asigurări este largă. Sunt asigurate pentru urmările accidentelor întâmplate la domiciliul asiguratului următoarele persoane: asiguratul, soția acestuia, precum și părinții și copiii acestora, dacă, în mod statornic, locuiesc și gospodăresc împreună cu asiguratul. Sunt cuprinse în această asigurare majoritatea situațiilor cauzate de o serie de evenimente ca: incendiu, trăsnet, lovire, cădere, alunecare, acțiunea curentului electric, arsură, intoxicare subită și altele.

3. ASIGURAREA DE RĂSPUNDERE CIVILĂ LEGALĂ

În această asigurare sunt cuprinse cazurile de răspundere civilă pentru despăgubiri datorate de asigurat și de soția acestuia sau de persoane care se află în întreținerea asiguratului, în calitate de locatar, față de proprietar, pentru pagube produse la imobil de incendiu sau explozie, pentru despăgubiri datorate terților pentru accidentarea persoanelor și avarierea bunurilor lor la domiciliul asiguratului, precum și pentru cele datorate locatarilor apartamentelor învecinate, pentru pagube la bunurile asigurabile ori la pereții, planșeele, tavanele și pardoselile apartamentelor respective, cauzate de o inundație produsă în apartamentul asiguratului.

PRIMA DE ASIGURARE care se achită de persoana ce încheie asigurarea este de numai 2 lei pe an pentru fiecare 1 000 de lei din suma asigurată stabilită la cererea asiguratului pentru bunurile din gospodărie.

De exemplu, pentru asigurarea unor bunuri din gospodărie în valoare de 10 000 de lei se plătește o primă de asigurare de 20 de lei pe an, iar pentru asigurarea unor bunuri în valoare de 25 000 de lei se plătește o primă de asigurare de 50 de lei pe an.

Pentru informații suplimentare și pentru contractarea de asigurări, vă recomandăm să vă adresați responsabililor cu asigurările din unitățile socialiste, agenților și inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unități ADAS.

În orice anotimp, o vacanță plăcută la unitățile turistice ale cooperației de consum !

În cele mai incântătoare zone ale țării, hanurile cooperației de consum vă oferă condiții optime de găzduire : camere cu confort modern, restaurante unde puteți servi mincăruri gustoase cu specific tradițional și local. Iată și câteva dintre numeroasele hanuri unde sînteți așteptați cu ospitalitate :

Hanul „Soveja” – în stațiunea climaterică cu același nume din județul Vrancea (în fotografie)

Hanul „Praid” – în localitatea balneară Praid din județul Harghita

Hanul „Sucevița” – în apropierea binecunoscutei mănăstiri cu același nume din județul Suceava

Hanul „Ciuta” – în localitatea Ciuta, la 38 km de Buzău pe D.N. 10

Bucureștenii pot reține locuri la unitățile cooperației de consum prin Agenția de turism UNIVERSALCOOP din holul casei de bilete a Sălii Palatului, telef. 14 52 09.

